

Jävla politiker!

[Jävla PeålitikeR]

- Förklaringar till de geografiska skillnaderna i Sverigedemokraternas väljarstöd

Abstract

The purpose of this study is to examine and compare approaches to explain the geographic differences in voter support for the radical right populist (RRP) party Sverigedemokraterna (the Swedendemocrats) in the Swedish public parliamentary elections in 2010. This is done with a comparative, theory testing research design, comparing 50 Swedish municipalities with exceptional results for Sverigedemokraterna, through four established theories of RRP-voters support. The study can initially observe that the voter support for Sverigedemokraterna was clearly the strongest in the Southern provinces of Sweden; Skåne and Blekinge, while the weakest support was found in the Northern provinces as well as in the Stockholm province and the island province of Gotland. The study also finds clusters of municipalities with strong support for Sverigedemokraterna in the areas close to the Skåne and Blekinge provinces, and in the central provinces of Småland, Dalarna and Gävleborg.

The study can conclude that the differences can not be explained by economic factors in the municipalities, but with the local and regional identity construction. It can however also conclude that social capital and the share of farmers, foresters and fishermen in the municipalities are factors to the support to Sverigedemokraterna. In the southern part of Sweden, it also seems that the share of disappointed voters for Socialdemokraterna (the Social Democrats) is a crucial factor for the success of Sverigedemokraterna.

Nyckelord: Sverigedemokraterna, Populism, Sverige, Skåne, Blekinge, Socialt Kapital, Missnöje, Radikal Högerpopulism, Främlingsfientlighet, Social Identitet
*Antal ord:*20,565

Innehållsförteckning

1 På ren skånska: Jävla politiker!.....	1
1.1 Sverigedemokraternas väljarstöd.....	2
1.1.1 Från Sjöbo till Kiruna.....	2
1.1.2 Från nollprocentigt till 10-procentsparti.....	4
1.1.3 Analys av valresultaten – SD:s utveckling.....	5
2 Ja, jag är ju inte rasist, men.....	6
2.1 Populism – folkets röst eller folkets förledning?.....	6
2.2 Högerpopulism – vad är det?.....	9
2.2.1 Radikalhöger.....	9
2.2.2 Radikal högerpopulism (RHP).....	9
2.3 SD - Från Nynazism till Socialkonservatism	11
2.3.1 Bakgrund.....	11
2.3.2 Ideologi.....	13
2.3.3 SD: Ett RHP-parti.....	14
2.4 RHP-partier i Sverige – från Sjöbo till Skara.....	15
2.4.1 Centrumdemokraterna – det första framgångsrika svenska populistpartiet.....	15
2.4.2 Skånepartiet och den skånska republiken.....	16
2.4.3 Sjöbopartiet och det skånska flyktningmotståndet.....	16
2.4.4 Skånes väl – skånsk enighet?.....	17
2.4.5 Drag under Galoscherna – Ny Demokrati.....	18
2.4.6 Jämförelse: Svenskt politiskt missnöje i tid och rum.....	20
3 Invandrarna, politikerna eller pengarna - teorier om politiskt missnöje....	23
3.1 Förklaringsmodell 1: Betz & Kitschelt.....	23
3.1.1 Hypoteser av Betz & Kitschelt.....	25
3.2 Förklaringsmodell 2: Putnam & Rothstein.....	25
3.2.1 Hypoteser av Putnam & Rothstein.....	27
3.3 Förklaringsmodell 3: Fryklund & Peterson.....	27
3.3.1 Hypoteser av Fryklund & Peterson	28
3.4 Förklaringsmodell 4: Castells & Social identitetsteori.....	29
3.4.1 Hypoteser av social identitetsteori & Castells.....	31
4 Metod & Material.....	32
4.1 Kvantifiera & Jämföra.....	32

4.1.1 De 50 utvalda kommunerna.....	32
4.1.2 Operationalisering av teorierna.....	34
4.1.3 Den kvalitativa undersökningen.....	36
4.2 Materialet.....	36
5 Analys av 50 kommuner nord till syd.....	38
5.1 Betz & Kitschelt.....	38
5.2 Putnam & Rothstein.....	42
5.3 Fryklund & Peterson	44
5.4 Castells & Social identitetsteori	48
5.4.1 Skåneland – det gamle Østdanmark.....	48
5.4.2 Norrland – den ensamma socialdemokratiska identiteten.....	49
5.4.3 Stockholmare: maktens och härlighetens identitet.....	50
5.4.4 Bergslagen, Småland och Dalarna – de forna upprorsområdena?.....	50
5.4.5 Gutar och jämtar – de mest osvenska svenskarna.....	51
5.5 Reflektioner – Kan man förklara SD:s splittrade väljarstöd?.....	52
6 Sammanfattning.....	55
7 Executive summary.....	56
8 Referenser.....	60
8.1 Källmaterial.....	60
8.2 Litteratur.....	60
8.3 Artiklar.....	62
8.4 Uppsatser.....	63
8.5 Övrigt material.....	64
9 Övriga Tabeller och Kartor.....	65
9.1.1 Översikt.....	65

1 På ren skånska: Jävla politiker!

I Riksdagsvalet 2010 erhöll det invandringskritiska partiet Sverigedemokraterna (SD) 5,7 % av rösterna och passerade därmed riksdagsspärren på 4 %, vilket innebar att de nu kunde ta plats i Riksdagen och där inta en vågmästarroll. SD:s framgång var väntad, då man ända sedan partibildningen 1988 stadigt ökat sitt väljarstöd. Redan i valet 2006 var partiet nära att nå över Riksdagsspärren, men missade den då med en dryg procentenhet. Under de senaste åren har SD:s stöd varit som starkast i Skåne län, ett faktum skapat invecklade politiska situationer i länets kommuner. Dock är inte SD det enda invandringskritiska parti som skapat oreda i Skåne. Sedan 1980-talet har den skånska politiska scenen myllrat av lokala och regionala invandringskritiska missnöjespartier såsom Skånepartiet, Sjöbopartiet, Skånes Väl, Centrumdemokraterna etc.... Ingen av dessa har dock haft större framgångar i Riksdagsvalen.

Denna skånska fallenhet för invandringskritiska partier är något av ett unikum i Sverige som i motsats till övriga Norden haft mycket få populistiska radikala högerpartier, möjligtvis med undantag av Ny Demokratis (NyD) korta sejour i Riksdagen mellan 1991-1994. Denna svenska brist på populistpartier har fascinerat många statsvetare under lång tid och varit källa för allehanda teorier och förklaringsmodeller. Det svenska politiska missnöjet tycktes helt enkelt inte finnas, eller i alla fall inte ta sig uttryck i nya populistiska partibildningar. Dessa förhärskande tankar är dock i behov av revidering efter SD:s valframgångar. Det tycks inte längre som att det svenska politiska systemet är immunt mot denna typ av politisk rörelse, ett faktum som skapar många frågor.

I denna uppsats väljer jag att fokusera på de geografiska skillnaderna för SD:s valframgångar, vari åtskilliga anomalier kan iakttas. Utifrån dessa anomalier formuleras denna uppsats huvudsakliga frågeställningar:

Hur kan man förklara att Sydsverige uppvisar ett så avsevärt större väljarstöd för SD än några andra regioner i landet?

Hur kan man förklara att det uppstår klara kommunala skillnader i SD:s väljarstöd även inom regionerna?

För att kunna svara på dessa frågor kommer jag att testa tre etablerade kvantitativa teorier och en kvalitativ socialkonstruktivistisk teori på 50 svenska kommuner utvalda efter SD-stödet i valet 2010. Analysen kommer således både vara teoriprovande och komparativ i syfte att hålla en vid metodologisk spännvidd. I de följande avsnitten kommer jag att reda ut de nödvändiga förutsättningarna, begreppen och teoribildningarna som knyter an till materialet i denna undersökning. Inledningsvis kommer en redogörelse för den valstatistik som blir utgångspunkten för de subjekt som uppsatsen ämnar undersöka. Detta sker under nästa avdelning 1.1.

1.1 Sverigedemokraternas väljarstöd

I det följande avsnittet ämnar jag redovisa hur väljarstödet för SD ser ut efter Riksdagsvalet 2010, men också hur det har förändrats sedan deras tidigare val 1998, 2002 och 2006. Syftet med att enbart fokusera på Riksdagsval är huvudsakligen att avgränsa sig till väljarnas inställning till rikspolitiken, men är också av rent praktiska orsaker nödvändigt p.g.a. tids- och utrymmesbrist. Med detta klargjort bör tilläggas att uppsatsen således inte kan ta i beaktande kommunalpolitiska faktorer som eljest kan spela roll för SD-stödet, som exempelvis en omtyckt lokal företrädare eller en kommunal angelägenhet som gynnat SD.

1.1.1 Från Sjöbo till Kiruna

Som tidigare nämnt fick SD i Riksdagsvalet 2010 5,7 % av rösterna. Sammanlagt var det 339,610 personer som lade sin röst på SD, varav 81,769 bodde i Skåne eller Blekinge län. Detta innebär att nästan 25 % av SD-rösterna kom från dessa län, trots att länen i röstlängden bara representerar en dryg tiondel. Detta innebär att stödet för SD i Skåne och Blekinge var nästan mer än dubbelt så stort som i resten av Sverige. Om vi vidare undersöker resultatet på valkrets nivå (tabell 1, se kapitel 9) ser vi också mycket riktigt att i Skåne läns norra och östra valkrets fick SD 11,2 % av rösterna vilket är 5,5 % mer än rikssnittet på 5,7 %. Även i Skåne läns västra (10 %), Blekinge län (9,8 %) och Skåne läns södra (8,7 %) når SD sina högsta noteringar.

Men även om de sydsvenska valkretsarna toppar listan, följer flera norrländska och mellansvenska valkretsar tätt inpå. I Gävleborgs län noterar SD 7,1 %, i angränsande Dalarnas län 6,9 % och i Västmanlands län 6,2 %. Även i Västsverige noteras relativt höga siffror, 6,8 % i Västra Götalands läns södra och Västra Götalands läns norra 6 %. De småländska valkretsarna Jönköpings län samt Kronobergs län noterar 6,4 % respektive 6,3 %. Avslutningsvis kan även noteras även Södermanlands län där 6,6 % röstade på SD. Vi ser här tydligt att SD:s stöd är som starkast i Skåne och i Blekinge, även om de också har relativt starkt stöd i Mellansverige (Framförallt Bergslagen och angränsande områden) samt i Västsverige och Småland. Skillnaden mellan Skåne/Blekinge och övriga valkretsar är dock fortfarande påtaglig, över 1,5 procentenheter skiljer Skåne läns södra (8,7 %) från efterföljande Gävleborgs län (7,1 %).

Från andra hållet i listan kan vi se vilka valkretsar där SD varit minst framgångsrika. Här står det klart att Västerbottens län klart sticker ut, där SD enbart når upp till 2,7 %. Kort därpå följer Gotlands län och Stockholms kommun med båda 3,1 %, och Jämtlands län samt Norrbottens län med båda 3,8 %. Stockholms län ligger på 4,1 % och Västernorrlands län på 4,5 %. Dessa resultat vittnar alltså om att stödet för SD avtar ordentligt ju längre norr upp man kommer i landet, men likaså att Stockholms län väljer bort SD. Gotland är intressant i sammanhanget, då dessa inte har några naturliga grannlän likt de på fastlandet.

Om vi istället väljer att förfina vår undersökning till kommunnivå, ser vi dock att det finns tydliga kluster av kommuner där SD gjort ett starkt riksdagsval. Något som först och främst dock bör nämnas är observationen att nästan samtliga Skånska och Blekingska kommuner toppar listan före kommuner från övriga Sverige. Vid rangordning av kommunerna utifrån SD:s röstetal ser vi att högst placerade icke skånska/blekingska kommun är Lilla Edet (10 %) på först en 23:e plats! Samtliga de 22 kommuner som har högre placering är alltså skånska eller blekingska, något som visar på ett mycket tydligt sätt hur starkt stödet för SD är i dessa områden i jämförelse med övriga landet. De kommuner som ligger i topp är Sjöbo (15,8 %), Bromölla (15,4 %) och Bjuv (14,8 %). Sölvesborg är den blekingska kommun som ligger högst (15:e plats) med sina 12,2 %. Av de skånsk/blekingska kommunerna ser vi att nästan samtliga ligger inom topp 40 på listan, med undantag från Malmö (7,8 % 53:e plats), Ängelholm (7,6 %, 58:e plats), Vellinge (6,9 %, 86:e plats) Lomma (5,8 %, 146:e plats), Båstad (5,6 %, 162:a plats) samt till sist Lund (4,9 %, 207:e plats). Värt att notera är de större skånska kommunerna Malmö, Helsingborg, Lund och Ystad samtliga placerar sig relativt långt ned på listan jämfört med de andra skånska kommunerna. Av de icke skånsk/blekingska kommunerna når som tidigare nämnt Lilla edet topplaceringen på 23:e plats, följt av Ljusnarsberg (9,6 %, 26:e plats), Sävsjö, Markaryd och Lindesberg samt Borlänge (alla på 9,2 %, 28:e plats). Intressant faktum att konstatera är att många gränskommuner till Skåne och Blekinge hamnar mycket högt upp på listan. Markaryd (se tidigare), Laholm (8,7 %, 38:e plats) Älmhult och Tingsryd (båda 7,2 %, 71:a plats) och Torsås (7,1 % 72:a plats). Även många övriga kommuner i grannlänerna visar höga siffror; Uppvidinge (9 %, 34:e plats) och Alvesta (7,8 %, 52:a plats) Lessebo och Högsby (båda 7,5 %, 63:e plats). Några andra intressanta observationer är att flera norrländska kommuner återfinns högt upp på listan. Framförallt är det kommuner från Gävleborgs län, såsom Nordanstig och Bollnäs (8,4 %, 41:a plats) samt Söderhamn (8,3 %, 44:e plats). Ett fåtal mer nordliga norrländska kommuner återfinns också på listans övre del, exempelvis Härjedalen (6,9 %, 86:e plats) och Timrå (6 %, 130:e plats).

Tittar vi på listan från andra hållet för att se det lägsta stödet finner vi omedelbart en närmast total dominans av kommuner i Västerbottens län och Stockholms län. Sitt lägsta stöd har SD i Danderyd (1,6 %, 290:e) samt Norsjö, Robertsfors, Täby och Umeå (samtliga 2,3 %, 287:e). Närmaste kommun från ett annat län är Skellefteå (2,9 % 278:e) och Gotland (3,1 %, 270:e). Den lägst placerade Götaländska fastlandskommunen återfinns först på 242:a plats, nämligen Sotenäs med 4,1 %. Av de sydsvenska länen som gränsar till Skåne och Blekinge finner vi de lägsta noteringarna i Kungsbacka (4,5 %, 229:e plats), Varberg (4,7 %, 220:e plats) Västervik och Växjö (båda 5,1 %, 194:e plats), Halmstad (5,2 %, 188:e plats) samt Kalmar (5,4 %, 176:e). Kungsbacka och Västervik ligger visserligen allra längst bort från Skåne och Blekinge, men ingår likväl i Hallands län respektive Kalmar län. Av de skånska kommunerna ligger Lund på den klart lägsta placeringen, på 207:e plats tillsammans med kommuner som Gällivare och Botkyrka.

För att få en klar helhetsbild av situationen så hänvisar jag till Karta 1, där stödet för SD har graderats kommunvis. De mörkare blå fälten visar kommuner där SD är som starkast, medan de ljusare visar var stödet är lägst. Genast blir det tydligt att Skåne och Blekinge verkligen sticker ut och tycks påverka de

kommuner som de gränsar till. De stora undantagen är givetvis Lund och Båstad på denna karta. Vidare ser vi också tydliga kluster av mörkare fält, i synnerhet i Gävleområdet, i Bergslagen och delar av Dalarna. Även i Västra Götaland, främst södra delarna i Sjuhäradsbygden och i Dalsland ser vi kluster. I något mer begränsad utsträckning finns även tendenser till kluster i Norrbotten, främst Kiruna och Älvsbyn, som sticker ut i ett annars mer eller mindre vitt Norrland. Även ett antal områden antyder till kluster av svagt SD stöd. Förutom Västerbotten, Jämtland och mycket av Norrbotten så tycks även Stockholm med omnejd vara relativt vitt.

1.1.2 Från nollprocentigt till 10-procentsparti

SD har emellertid haft en lång väg till dessa valframgångar som i avsnittet ovan redovisats för. Innan 2010 års val hade partiet ställt upp i sex val utan att nå mer än 3 %. Resultaten i dessa val visar dock hur partiet utvecklat sitt stöd och var denna utveckling skett.

1988 års val var det första där SD deltog, men kunde inte inkassera mer än 1,118 röster vilket innebar att partiet inte ens kunde tillgodoräkna sig mer än 0,09 %. 1991 fyrfaldigade man resultatet och fick 4,887 röster och sammanlagt 0,1 %. I valet 1994 klättrade man ännu mer upp till 13,954 och inkasserade då 0,3 % totalt, för att öka ytterligare en tiondels procent 1998 till 0,4 %. Under 1998 års val hade SD sitt största stöd i Höör (2,2 %) Kävlinge (2,1 %) och Haninge (1,9 %). Flera skånska kommuner ligger i topp, men även västsvenska kommuner som Trollhättan (1,5 %), Mölndal (1,1 %) och Dals-Ed (1 %) finns i topp samt förortskommuner till Stockholm som Salem (1 %) och Huddinge (0,9 %). I de flesta norrbottniska och västerbottniska kommuner får dock SD inte en enda röst.

Det var först i valet 2002 som partiet började göra större framgångar i väljarkåren, då man lyckades få 76,300 röster - en ökning hela en procentenhet och landade på 1,4 %. Sina största vinster gjorde man dock i Skåne där samtliga av de 20 kommuner med störst SD-stöd fanns. Bland dessa var stödet störst i Burlöv (6,3 %), Svedala (6,2 %) och Landskrona (6 %). Närmaste icke sydsvenska kommun var Orsa med 2,7 % på 27:e plats. Återigen var dock stödet minst i norra Norrland och Norrbotten i synnerhet.

2006 klättrade partiet med nästan 100,000 röster, till 162,463 röster och 2,9 %. Resultatet räckte visserligen inte till Riksdagen men partiet vann nu fler röster även utanför Skåne. I Ljusnarberg klättrar man från 1,6 % valet innan till 5,9 % vilket gör kommunen till den 26:e kommunen med starkast SD-stöd 2006 – och den starkaste icke sydsvenska. I toppen återfinns annars denna gång Bjuv (10,3 %), Svalöv (9,7 %) och Svedala (9,3 %), tätt följda av Trelleborg och Sjöbo – båda på 8,9 %. Sölvesborg är starkaste icke skånska kommun på 7,8 % och 13:e plats. I botten vi nu en bekant blandning av västerbottniska, norrbottniska, stockholmska och jämtländska kommuner, där Bjurholm (0,3 %) och Danderyd (0,4 %) återfinns längst ned. Värt att notera är att man i Arjeplog, där ingen i valet innan lade någon röst på SD alls, 2006 lägger 1,7 % av rösterna.

1.1.3 Analys av valresultaten – SD:s utveckling

De genomgående utmärkande detaljerna är sammanfattningsvis den skånska och blekingska dominansen av SD-stödet, som tog sin början i och med 2002 års val. De reservationer som finns mot detta är dock att ett flertal skånska kommuner inte ökar sitt SD-stöd i samma takt som övriga. Framförallt gäller detta Vellinge, Båstad, Lomma och Lund. Men även storstadskommunerna är lite mer långsamma än de andra, i synnerhet Malmö, Helsingborg och Ystad.

Vidare måste betonas de till Skåne och Blekinge angränsande kommunerna, som också genomgående uppvisar högt stöd för SD. Gentemot övriga Sverige skiljer åtskilliga procentenheter, även om det finns större kluster av SD-stöd här också. Detta stöd finns främst i Bergslagen, Västmanlands län, Gävleborgs län och Dalarnas län, med centrum i Ljusnarsberg som uppvisat högt SD-stöd sedan 2006. Motståndet till SD verkar dock genomgående vara starkast i Västerbotten som i alla val där SD ställt upp, uppvisat det lägsta stödet. Norrbotten gjorde dem sällskap fram till 2010 års val då SD ökade relativt stort i många norrbottniska kommuner. Istället gjorde så det stora flertalet stockholmskommuner Västerbotten sällskap i botten, med Danderyd som kommunen med lägsta stödet.

2 Ja, jag är ju inte rasist, men...

I detta kapitel är syftet att redo ut de många begrepp som används om SD, i ljuset av den forskning som tidigare gjorts på området. Målet är att kunna definiera vad väljarna egentligen röstar på för typ av rörelse, som skiljer SD från övriga svenska partier – vad som gör partiet till en så unik företeelse i svensk politik, men också att definiera vad som förenar dem med andra liknande rörelser i historien och i samtiden.

2.1 Populism – folkets röst eller folkets förledning?

Det finns vissa specifika egenskaper som utmärker populism och om vilka det också råder relativt konsensus om i forskarvärlden.

En viktig distinktion är att populism är en strukturell ideologi – inte en konkret politik. Detta innebär att ett populistiskt parti kan vara kommunistiskt likaväl som nyliberalt. Politikens innehåll i ett populistparti beror helt och hållet på kontexten den uppstår i, vilka väljarna är och deras värderingar. Det enda politiska innehållet som brukar definiera populistpartier är oftast att de vänder sig mot makthavarnas ideologi och värderingar. I Västvärlden innebär det oftast att man vänder sig mot modernism, individualism, multikulturalism, och liberalism. (Canovan, 1999, s.4)

Det huvudsakliga innehållet i populismen tar sig dock främst uttryck som en form av retorik riktad till folket och mot makteliten (Canovan, 1999, s.3), men också som en politisk profil och strategi. Huvudprincipen inom populism grundar sig i idén om folket (*lat.* *populus* = folk), att folket förlorat sin makt p.g.a. makteliten – d.v.s. politikerna (eller ibland storkapitalet). Populismen gör alltså skillnad på folket och eliten – folket är de goda, visa och moraliska medan eliten är korrumpad, isolerad och makthungrig. Eliten fjärrar sig från folket och ignorerar de politiska frågor som intresserar folket, för att istället gynna sig själva. Detta gör populiströrelser till en form av anti-etablissemang, som motsätter sig elitens värderingar och ideologi. (van Leeuwen, s.5-6) De politiska konfliktlinjerna som populismen försöker förstärka är alltså mellan folket och eliten, inte mellan klasser eller raser – ett faktum som gör populism svårplacerad på en politisk höger-vänsterskala. Dock är det centralt för populister att skapa ett tydligt ”vi och dom” förhållande. (Barr, s.31) Detta ”vi och dom” kan dock se olika ut från rörelse till rörelse. Hos många moderna populistpartier innefattar ”dom” förutom makthavarna, ofta även invandrare, media, högutbildade och allehanda minoritetsgrupper – olika grupper som enligt populismen fått abnormt stort inflytande över politiken och således förtrycker det ”vanliga folket”. (Canovan, 1999, s.5) ”Vi” är inom populismen ett starkt homogeniserat begrepp, som ofta romantiseras och hyllas för att skapa samhörighet. Man talar ofta om

”vanligt folk” eller ”den lilla människan” och undviker alla former indelning i samhällsklasser. För populismen ser folket som en enhet – alla former av särintressen såsom klasskonflikter och minoritetsrättigheter ses som skadliga. (Rydgren 2004, s.21) Detta innebär också att folket definieras av majoritetsbefolkningen och deras attribut. Den är alltså det ”vanliga folket” som populismen hyllar och tillika stigmatiserar i sin kritik mot eliten. (Ljunggren 2002, s.104) Denna inställning till folket gör att populismen förespråkar en förändring av det politiska systemet mot mer väljarinflytande och ofta former av direktdemokrati. Syftet med att öka folkligt inflytande i beslutsprocesserna kan ses som ett sätt att kringgå den byråkrati och formalitet som den representativa demokratin innebär. Byråkrati är ett maktmedel för eliten, som enligt populismen måste bekämpas. Vidare menar man att den representativa demokratin är för stel och genomkorrumperad av minoriteter och särintressen för att kunna producera folkets vilja. Därför är det också ett vanligt krav från populisterna att minska antalet politiker, minska deras inflytande och förenkla beslutsprocesserna. (Barr, s.36) Detta är i huvudsak de få verkligt populistiska politiska reformerna som finns tillgängliga, alla andra typer av reformer som föreslås av populistiska rörelser är tagna ur andra ideologier (Barr, s.37).

En annan tydlig indikator är partiets uppbyggnad. Ofta har partierna starkt karismatiska ledare, med stort inflytande över partiets politik och medlemmar. Centralisering av partiet är alltså vanligt, trots att populistiska partier ofta har en stark gräsrotsrörelse. Ibland blir partier rent av personifierade av partiledaren, vilket skapar en mycket svag partistruktur med svaga lokalföreningar. (Barr, s.41-42) Den populistiske partiledaren blir således en mycket central person, denne inte bara företräder partiet, utan i många fall ÄR denne partiet. Detta är kopplat till den ideologiska uppfattningen att partiet är folkets vilja, alltså är ledaren folkets röst. Då måste ledaren kunna skapa starkt förtroende och verka som en sammanhållande kraft inom partiet. (Fryklund & Petersson, 1981 s.81) Det karismatiska ledarskapet är därför en nyckel för att kunna entusiasmera efterföljarna till den personliga relation som partiet söker med väljarna, något som också är populismens kännetecken (Canovan, 1999, s.6). På många sätt finns likheter med religiöst ledarskap, där också karisma används för att övertyga efterföljarna om gemensamma mål (Taggart, 2000, s.101-103).

En annan vanlig företeelse är populismens värnande om det s.k. ”heartland” eller fosterlandet. Man identifierar sig starkt med detta och använder det som norm för idealsamhället. Man hänger sig ofta till romantiseringar av gamla tider, hur saker brukade gå till och hur rättvist och moralisk allt brukade vara. (Taggart 2004, s.274)

En sista distinktion som oftast görs är i vilka kontexter som populistiska rörelser uppstår och vad deras huvudsakliga utmaning sägs vara. Allt som oftast är populism en reaktion på kriser – ekonomiska, kulturella eller sociala. Den lösning som populistiska rörelser oftast då förespråkar är radikala reformer i syfte att skydda sitt romantiserade ”heartland” eller fosterland. Ofta är det frågan snabba och omedelbara lösningar, sällan en mer långsiktig strategi. (van Leeuwen, s.6) Dessa enkla lösningar är också en del av den populistiska retoriken, som är rak och os sofistikerad för att särskilja sig från övrig politisk retorik. Denna folkliga retorik tar sig också uttryck i en rad förenklingar; att politiska lösningar egentligen är mycket enklare än vad den politiska eliten vill ge sken av – något som är ännu

ett exempel på hur eliten vill hålla folket borta från makten. (Canovan, 1999, s.5-6) För Laclau är dock denna problemlösning mer än bara retorik. Han menar att problemlösning är populismens hela syfte, att den enbart skapas för en stor politisk utmaning (som exempelvis en ekonomisk kris). Den skapas i det skede i krisen där makthavarnas ideologi inte längre klarar att bära upp samhället, utan också hamnar i kris. Den samhällsgrupp som då utvecklar den populistiska rörelsen, färgar då av sina värderingar i rörelsen och skapar de lösningar som rörelsen kommer att förespråka. (Canovan, 1982, s.549)

En vanlig uppfattning är att populism är odemokratisk, något som med ovan nämnda redogörelse kan vara svårt att förstå. Det som dock är fallet, är att man ofta blandar ihop populism med former av icke-demokratiska ideologier, exempelvis extremhöger och fascism. Dessa icke-demokratiska ideologier brukar betecknas som ickeloyal opposition, i meningen att de vare sig stödjer makthavarna eller det system de verkar i. Loyal opposition däremot stödjer inte makthavarna, men systemet de verkar i. I populismens fall (och ren anti-etablissemangsideologi) faller man närmast mellan stolarna, en form av semi-lojal opposition där man inte stödjer makthavarna men vill heller inte ta bort systemet de verkar i – snarare förändra det och förminska det. (Barr, s. 32) Ett faktum som dock ofta ses som odemokratiskt är populismens inställning till minoriteter och den representativa demokratin. Eftersom populismen har inställningen att majoritetsfolkets vilja är den sanna demokratin, hamnar ofta minoriteters rättigheter i skymundan, ibland rent av förkastade av populisterna. Eftersom partiet anser sig representera folkviljan, finns inget behov av debatter eller remissinstanser och således har den representativa demokratin med dess minoritetsskydd ingen plats i den populistiska direktdemokratin. Detta är kanske den mest bidragande faktorn till populismens odemokratiska rykte.

En avslutande reflektion som kan vara betydelsefull för uppsatsens fortsatta analys, är Barrs uppfattning om varför en väljargrupp röstar populistiskt. Han menar att eftersom populismens grund ligger i en uppfattning om ett ”Vi” och ett ”dom”, kommer populismen att slå rot enbart i de områden och i de väljargrupper där en ”vi och dom” konfliktlinje ses som mest trovärdig (Barr, s.39). Dessa väljare upplever sig som maktlösa, berövade sin makt av ett ”dom”. Eftersom populismen som politiskt projekt åtar sig uppgiften att omfördela makten tillbaka till ”oss” från ”dom” som orättfärdigt tagit makten ifrån just ”oss”, så kommer populismen bara få fäste hos dem som känner sig just berövade på makten och accepterar den verklighetsbild som populismen målar upp. Detta innebär att populism inte startar som en folkrörelse – den BLIR en folkrörelse. Oftast startar den istället som en idé av en skara politiska aktivister – eller en karismatisk retoriker, men sprider sig till den väljargrupp som i samtidens kontext och situation har den bästa jorden för populism att gro i. Med detta är inte sagt att vilken typ av populism som helst får gro i denna jord, utan tar den form som väljargruppen själva bestämmer – givet de förutsättningar som ges i kontexten.

Väljargruppen kan alltså särskilja en populistisk rörelse från en annan, men inte populisterna från icke-populister. Mer precist innebär detta att en väljargrupp som röstar på populistparti A inte nödvändigtvis röstar på Populistparti B. (Barr, s.41)

Detta faktum kommer att få betydelse i den fortsatta analysen.

2.2 Högerpopulism – vad är det?

Som vi har sett är populism inte en ideologi på samma villkor som alla andra, tvärtom är den mer som en strukturell ideologi, politisk retorik och strategi med ytterst lite verkligt politiskt innehåll. Istället används populism mer som ett medel för att föra politik utifrån andra ideologier. Det som är klart vanligast är att fokusera på högerpopulistiska partier, ofta radikala sådana. Men vad innebär det egentligen att vara högerradikal? Hur ter sig detta i kombination med populism?

2.2.1 Radikalhöger

Radikalhögern är en brokig skara politiska rörelser, med mycket svaga ideologiska likheter. Även om forskningen är överens om att dessa rörelser är klart högerorienterade men inte högerextrema, så är det svårt att hitta en heltäckande definition av dem. Ett ytterligare problem är att dessa rörelser själva aldrig skulle beteckna sig som radikalhöger och många är ovilliga att klassificera sig till någon etablerad ideologi överhuvudtaget. (Zaslove 2004, s.62)

De mest förekommande distinktionerna som brukar göras om radikalhögern, är deras motstånd till det sociopolitiska och socioekonomiska systemet, men samtidigt deras positiva inställning till demokratin, marknadsekonomin och entreprenörskap. Vidare är radikalhögern mycket mån om att minska statens storlek och inflytande i samhället, något som utmärker dem från extremhögern.

Deras inställning till det sociopolitiska och socioekonomiska systemet delar de dock med extremhögern. Framförallt förordar man en total omformning av det sociala samhället, i rak motsats till de etablerade partierna. Detta gör dem till en klar oppositionell rörelse, men förklarar sig också som ett demokratiskt alternativ till det rådande systemet. (Betz 1994, s. 4, 108)

Våld som politiskt medel förkastas alltså också av dem. Däremot ser man mycket få fördelar med den moderna representativa demokratin, som man menar blivit allt för politiserad, professionaliserad och byråkratiserad. Den politiska makten har blivit alltför infiltrerad av ett fåtal maktpartier, som man menar isolerar sig i makten och bara ser civilsamhället som en tillgång på röster. I detta syfte förordar alltså radikalhögern mer direktdemokrati och mer öppenhet.

För dessa är också ofta välfärdsstaten något förtryckande och man värnar därför mycket om medelklassens intressen. Avveckling av välfärdsstaten och mer individuellt ansvar blir oftast lösningarna. Nationalism, främlingsfientlighet och invandringskritik blir ofta del av de högerradikala rörelserna, vilket ledar till en politisk retorik där man mår om den nationella identiteten och den egna kulturen. Politiskt tar detta sig uttryck i EU-skepticism, globaliseringsmotstånd och homogenisering av kulturen. (Zaslove 2004, s.63-64, 70)

2.2.2 Radikal högerpopulism (RHP)

Liksom många andra rörelser är radikal högerpopulism (RHP) mycket svår att definiera exakt. Det finns helt enkelt för många olika typer av rörelser som betecknas som RHP-partier, även om de på senare tid blivit mycket vanliga i Västvärlden. Som däremot namnet antyder finns flera återkommande företeelser inom dessa partier, som också återfinns inom radikalhögern och populismen. Särdragen är så framträdande att man ändå anser att RHP-partier är en egen kategori, särskild från populismen och radikalhögern. (Betz 1994, s.4)

RHP-partier tar alltså influenser från båda dessa ideologier, men följer nästan helt utpräglat populismens struktur. Partiorganisationen är exempelvis ofta mycket centraliserad med en stark karismatisk ledare. Man använder sig också av klassisk populistisk retorik – ”vi och dom”-mentaliteten, anti-etablissemangsargument och kritik mot det politikerstyrda demokratiska systemet. Man intar också en klart liberal syn på det ekonomiska systemet och individens roll i det och man bakar in detta synsätt i den populistiska retoriken med förenklingar och folklighet. Man drar sig heller inte för att använda ”politisk inkorrekthet” i syfte att ta avstånd från den politiska eliten och samtidigt visa sin folklighet. Denna retorik är ämnad för de missnöjda väljarna, som känner motstånd mot de samhälleliga förändringarna. (Ibid.)

I detta sammanhang lämpar sig populism och högerradikalism väl tillsammans, då man ofta baserar sin politik runt idén om ett ”heartland” eller fosterland. I de flesta fall tar detta sig uttryck genom etno-nationalism eller regionalism, där nationen eller regionen blir fosterlandet som man vill värna. (Rydgren, s.29) Etno-nationalism är en typ av nationalism som betraktar nationen som en organisk och historiskt förankrad kultur. Upprätthållandet av denna nation sker genom att alla medborgare av nationen har starka band mellan sig, familjeliknande band som bygger på solidaritet. Man föds in i denna nation och kan således inte välja att bli del av den. (Rydgren, s.50) Detta innebär att man har en väldigt auktoritär syn på sociokulturella frågor, där främlingsfientlighet är en intrikat del (Rydgren, s.29)

Främlingsfientligheten hos RHP-partier tycks ta sig fyra olika teman:

1. Invandrare är ett hot mot den nationella identiteten, kulturen och värdena.
2. Invandring leder till ökad kriminalitet – invandrare är kriminella.
3. Invandrare lever på bidrag från staten och tär på välfärden.
4. Invandrare tar ”våra” jobb.

De första punkterna är exempel på etno-pluralism, d.v.s. inställningen att olika kulturer inte får blandas, eftersom särdragen mellan dem då försvinner. De två senare punkterna är exempel på välfärdschauvinism, d.v.s. inställningen att välfärden är ett nollsummespel där invandrarna är illegitima motspelare mot ”det vanliga folket” som tack vare godtrogna politiker kommer till landet och tar välfärden från de ”vanliga” – som välfärden egentligen var till för. (Rydberg 2005, s.59-60)

Främlingsfientlighet består alltså egentligen av ett skydd från utländsk och främmande influenser i den nationella identiteten, men också ekonomiskt skydd för dess folk. Den nationella identiteten är kärnan för den gemenskap som folket har, således ägnar RHP-partier mycket av sin politik till att med alla medel skydda den. Därför vill man motverka all form av multikulturalism, alla element som vill förändra den nationella kulturens kärnvärden. Oftast tar detta sig uttryck genom kritik mot invandring och internationellt samarbete, som exempelvis i form av

EU-skepticism. Viktigt att påpeka är dock skillnaderna mellan denna främlingsfientlighet och rasism som politisk idé. Hos RHP-partier finns vanligtvis ingen uppfattning om att "raser" existerar eller att något folk är överlägset alla andra. Dock finns stundtals idéer om att den nationella kulturens värderingar är överlägsna alla andra, men detta är inget utpräglat för RHP rörelser. Däremot är det utpräglat av RHP rörelser att inte acceptera andra kulturer än den egna, men har i princip inget emot att ta emot människor från andra etniciteter och religioner, om de bara kan assimileras in i den av RHP-rörelsen förespråkade kulturen. Motivet är att alla invånare ska dela samma identitet, samma kärnvärden och dela samma solidaritet gentemot varandra. (Betz & Johnson 2004, s.316)

2.3 SD - Från Nynazism till Socialkonservatism

Med denna ideologiska genomgång bakom oss, står vi kvar på frågan: Vad är SD egentligen? Som vi sett finns åtskilliga begrepp och benämningar på partier i detta fält, men går dessa att applicera på SD?

I det följande avsnittet följer en sammanfattning av SD:s bakgrund, ideologi och forskningen om dem.

2.3.1 Bakgrund

Ett intressant faktum när man ska försöka redogöra för SD:s bakgrund och historia, är att partiets egen version skiljer sig från den som finns beskriven i forskningen om dem. Enligt dem själva startade partiet i februari 1988 (Sulayman 2007, s.26), vilket förvisso är sant men själva rörelsen bottnar i en högerextrem grupp som kallades Bevara Sverige Svenskt (BSS) och vars rötter låg i 30-talets tyska nazism. Denna form av nazism etablerade sig i Sverige under mellankrigstiden men nådde väldigt begränsade politiska framgångar. NSAP som partiet kallades i Sverige, fick bara ett fåtal kommunala mandat – framförallt i Syd- och Västsverige. Men efter andra världskriget försvann dessa och nazistiska tankar och idéer fick drivas i hemlighet. 1956 så bildades dock ett nytt nazistparti; Sveriges Nationalsocialistiska Kampförbund, som 1961 bytte namn till Nordiska Rikspartiet (NRP). Detta parti förde den traditionella nazismen vidare, men saknade fullständigt politiskt inflytande. Sin marginaliserade tillvaro till trots överlevde partiet in i 1980-talet då plötsligt högerextremismen på nytt började få ökat intresse. Redan på sent 70-tal bildades en utbrytning ur NRP, som kom att gå under namnet Bevara Sverige Svenskt (BSS), vars huvudsakliga politik var baserat på invandringsmotstånd. Dock hade rörelsen tagit mycket inspiration av NRP och den traditionella nazistiska läran om kulturens betydelse för folkets gemenskap. Man visste dock att de aldrig skulle kunna vinna stöd för en sådan politik om de öppet erkände och kvarhöll sitt nazistiska arv, därför städade man bort många av de nazistiska symboler man tidigare använt sig av. Kvar blev dock retoriken och politiken, vilket fortfarande återspeglades i de konspirationsteorier

man spred, bl.a. att den politiska eliten ”sålt ut” till invandrarna och att judarna skulle ha legat bakom detta. BSS blev dock inte långvarig som politisk rörelse, då den svaga organisationen ledde till splittringar i slutet på 1980-talet. (Integrationsverket 2006, s.23) Det som återstod av BSS bildade 1986 Sverigepartiet i samarbete med avhoppare från Framstegspartiet (Lindström, s.50). Partiet blev dock kortvarigt då det i sin tur splittrades i flera delar. Den viktigaste skedde den 6 februari 1988, då 20 före detta medlemmar samlades i en lägenhet i Stockholm för att bilda vad som skulle bli Sverigedemokraterna (SD). Samtliga av dessa hade en bakgrund i BSS eller NRP. Några av de ledande personerna hade varit med och startat BSS, bl.a. Leif Ericsson, några andra hade varit verksamma nazister i NRP, bl.a. Gösta Bergquist och Niels Mandell – som dessutom varit ledare för NRP:s aktionsgrupp som var ökänt för sitt våld. Trots detta så valde den tidigare nynazisten Anders Klarström, som valdes till partiledare året därpå, att försöka ta bort partiets nynazistiska stämpel. Syftet var att bygga ett nationalistiskt demokratiskt parti. (Hauksson & Johansson 2011, s. 14)

I det följandet 1991 nådde partiet dock mycket sparsamt valresultat (ca.5000 röster) vilket föranledde en stor ekonomisk kraftsamling inför valet 1994. Denna blev en relativt stor framgång då man fick 13,954 röster (0,3 %) och inkasserade 5 kommunala mandat ute i landet. Dock kom partiet att bli tungt skuldsatt p.g.a. denna satsning, vilket ledde till medlemsflykt - något som drabbade partiet hårt. 1998 tog istället en ny partiledare över, den före detta centerpartistiske politikern Mikael Jansson. Han drev igenom vad SD själva väljer att kalla ”uppstädningen av partiet”, en reform vari de mest extrema elementen skulle tas bort i syfte att städa bort de nynazister som fortfarande fanns kvar i partiet. I valet 1998 ökade partiet återigen till 0,4 %, varpå Janssons uppstädningskampanj blev hårdare. 2001 uteslöts exempelvis hela lokalavdelningen i Haninge. Partiets nya profil tycktes ge respons i väljarstödet då man i valet 2002 ökade till 1,4 %. Trots detta avgick Jansson 2005 till förmån för Jimmy Åkesson som ny partiledare. Samtidigt ändrade man partisymbolen från Sverigefacklan till en blåsippan (Ibid.). Åkesson drev en betydligt aggressivare uppstädningskampanj än Jansson gjort och förde dessutom partiet till sina största framgångar; 2,9 % i 2006 års val och 5,7 % i 2010 års val. (Sulayman, s.26) Under Åkesson har makten i partiet förskjutits kraftigt. Två fraktioner har varit observerbara: ”Bunkerfraktionen” som har bestått av den äldre Stockholmsbaserade eliten av partiet, och den betydligt yngre Skånefalangen varifrån Jimmie Åkesson är bördig. Numera står det klart att Skånefalangen har makten i partiet, alla personer med inflytande i partiets topp är förknippade med Jimmie Åkesson. Skånefalangen tar sina mesta influenser från Danmark och har också förskjutit partiets maktbas till Skåne. Det är också i dessa områden som partiet har sina mest aktiva lokalföreningar. (Integrationsverket, s.26-27)

Under partiets ”landsdagar” i Göteborg i november 2011 bestämmer partiet att man nu ska beteckna sig som socialkonservativt. Diskussionen som föregick beslutet var huruvida detta skulle överskugga partiets nationalistiska profil, och huruvida partiledningen försökt driva igenom frågan för fort. (Wallberg, 2011-11-26)

2.3.2 Ideologi

SD är, som kan förstås av ovan gjorda redogörelse, ett parti som är mycket måna om att dölja sitt förflutna och bli sedda som ett modernt etablerat parti, men samtidigt vill de inte heller bli förknippade med de redan etablerade partierna – man vill framstå som ett unikt men demokratiskt och seriöst alternativ. Detta har gjort att dagens ideologiska ståndpunkter inom partiet gått igenom många förändringsprocesser sedan partiet bildats (Integrationsverket, s.40-43). Dagens partiprogram tar därför ett mycket putsat uttryck.

SD:s demokratisyn har tydliga kopplingar till RHP-partiernas demokratisyn. Man menar att man förespråkar den fria öppna demokratin, men är mycket kritiska till det nuvarande politiska systemet där man menar att flerpartisystemet i praktiken har blivit avskaffat vilket ökat klyftan mellan politiker och väljare. Detta går också att se i den ökade andelen hel- och deltidspolitiker i kommunerna, som bidrar till att skapa avstånd till väljarna (Palani 2011, s.22). Istället förespråkar man en brukar- och direktdemokrati, med inslag av kommunala folkomröstningar.

Ett annat tydligt högerpopulistiskt särdrag är deras inställning till statliga och samhällseliga institutioner, som exempelvis media. Man har sedan länge en självstigmatiseringskampanj, där man säger sig blivit systematiskt diskriminerade av mediaeliten liksom makteliten. 2001 sammanställde partiets hemsida dessutom en lista med organisationer och rörelser som man menade hotar nationen och demokratin. Listan innefattade de flesta etablerade politiska organisationerna i Sverige, något som visar ungefär hur stort det samhällseliga misstron är inom partiet, även om listan numera är borttagen.

Partiet säger sig också ställa sig bakom de mänskliga fri- och rättigheterna samt Barnkonventionen, även om mycket av partiets ideologi, som vi snart skall se, går ut på att begränsa minoritetens fri- och rättigheter. (Palani 2011, s.20-22)

SD nämner många gånger vad man kallar ”den svenska folkulturen”, en kultur som makteliten förstört genom en radikal kulturpolitik. Denna kultur vill partiet upprätta igen. Vidare definierar SD folket som en homogen befolkning som delar språk, religion, lojalitet och ursprung. Man menar dock att alla som känner sig svenska och uppfattas som svensk är svenska. På detta sätt öppnar man svenskheten även för invandrare. Detta ger tvetydiga svar, men det står i alla fall klart att SD inte är etnonationalister utan kulturnationalister, där kulturen är det centrala som avgör om man är del av nationen – och inte var man är född. Å andra sidan menar man också att medborgarskap och nationalitet är skilda saker. En invandrare kan bli medborgare, men blir inte automatiskt svensk p.g.a. det, tvärtom menar man, tar det ofta flera generationer innan en familj blir del av nationen. Paradoxalt nog säger man också att medborgarskap i huvudsak ska förbehållas svenskar. I teorin innebär detta att människor med annan etnicitet än svensk som vill bli medborgare inte kan bli det om de inte har integrerats i den svenska kulturen – vilket enligt dem själva skulle kunna ta flera generationer. Rent praktiskt vill SD alltså inte ha invandring alls och betraktar inte de invandrare som redan finns i landet som svenskar, och således inte som fullvärdiga medborgare. SD är alltså i realiteten även etnonationalistiska, även om de inte erkänner sig som sådana. Vidare pekar man på att man vill ha ett samhälle med ”nationell

solidaritet”, således är den enda konfliktlinje som dras mellan svenskar och ickesvenskar – ett särdrag som delas med radikalhögern. (Palani, s.23)

Denna konfliktlinje återspeglas även i partiets ekonomiska politik. Man är exempelvis måna om att hålla hembygden levande, att genom politiska initiativ stimulera ekonomin där. Dessutom förkastar man tanken om ekonomisk omfördelning genom skatter, eftersom man menar att det inte finns någon intresseskillnad mellan de ekonomiska samhällsgrupperna.

Ur ett sådant perspektiv tar SD formen av ett närmast liberalt parti, egenskaper som de delar med RHP-partier överlag. Man vill satsa på småföretagande och ställer sig mot centralisering och internationalisering av ekonomin. Trots dessa tankar så är man skarp i sin kritik mot de etablerade partierna, vilket tydligt visar RHP-partiernas vilja till att vara ett unikt politiskt alternativ. Dessutom håller partiet hårt på den nationella solidariteten, vilket innebär att alla pengar som går till invandring kritiserar. (Palani, s.24-25)

SD:s främlingsfientliga inställning är överlag mycket tydlig, men tar sig ofta mer retoriskt tillrättalagda skepnader.

Det är ganska klart vilka budskap partiet vill förmedla; dels att svenska folket, kulturen och identiteten är hotad av invandringen, men framför allt att ”vi” är ett folk skilt från ”dom” alltså invandrarna. Detta är ytterligare ett bevis på att SD:s nationalism är etnonationalistisk. Emellertid hindrar det inte heller dem från att också vara ett kulturnationalistiskt parti. (Ibid.)

Förutom den klara etno- och kulturnationalistiska särdragen i SD så finns också drag av vad man kallar för Vålfärdschauvinism, alltså att man kritiserar invandringen genom ekonomiska argument. Principen är den att invandringen kostar för mycket, vilket svenskarna får betala genom minskad välfärd. (Palani, s.28)

2.3.3 SD: Ett RHP-parti

SD är ett parti med spretande ideologisk grund. Men i det stora hela bär partiet många likheter med RHP-partier, vilket föranleder mig att i den fortsatta analysen benämna partiet som ett RHP-parti.

De huvudsakliga anledningarna till detta är följande; Partiet bärs upp av en tydligt populistisk partistruktur. Man har en stark partiledare (kanske dock inte karismatisk) men som lyckats centralisera mycket av partiets makt hos sig och sin närmaste krets. Dessutom är de lokala föreningarna mycket svaga och starkt kontrollerade av partiledningen, som inte drar sig för att utesluta hela lokalföreningar om de går emot partiledningen. Liksom RHP-partierna ställer man sig kritisk mot den representativa demokratin, och förordar istället direktdemokrati. Till detta kommer ett tydligt misstroende till all form av maktelit, medial som politisk. Man har dock en närmast liberal syn på ekonomin, precis som de flesta RHP-partier, men i SD:s fall är man måna om att bevara välfärdsstaten. Välfärden är dock förbehållen majoritetsgruppen i samhället.

Främlingsfientlighet, etno- och kulturnationalism är starka inslag i SD:s ideologi, liksom hos de flesta RHP-partier. SD har också ett starkt idealiserat ”Heartland” i Sverige, en romantiserad bild av Sverige som minner om forna tider

– något som är typiskt för RHP-partier. Denna Sverigebild skiljer sig starkt från övriga partiers Sverigebild (Taleny, 2010).

2.4 RHP-partier i Sverige – från Sjöbo till Skara

I de följande avsnitten kommer jag därför att redogöra för de tidigare RHP-partier som haft framgångar i Sverige. Syftet är att undersöka dessa rörelser och dess likheter och skillnader gentemot SD, för att finna element som återkommer hos dess väljare och de värden som de företräder. Tanken är också att se hur den regionala spridningen av partierna ser ut och om den är jämförbar med SD:s.

2.4.1 Centrumdemokraterna – det första framgångsrika svenska populistpartiet

Centrumdemokraterna – Kommunens väl bildades 1976 i Svalöv, av Harry Franzén, en missnöjd Socialdemokratisk politiker som efter 10 år i partiet hoppade av och startade sitt eget parti. Partiet gick först under namnet Kommunens väl – Centrumdemokraterna men bytte sedan till endast Centrumdemokraterna. Man vann 4 mandat i Svalövs kommunfullmäktige i valet 1976 och skulle komma att få fortsatt representation i kommunfullmäktige i 30 år, till valet 2006 då partiet åkte ur. (HD, 2006-11-19)

Franzéns ursprungliga politiska ambitioner var att motverka centralisering och ökad statlig inblandning. Hans huvudsakliga fokus var på statens alkoholförsäljningsmonopol, som han ville avskaffa. Denna hållning kom att präglade mycket av partiets politik många år framöver, vilket föranledde honom till att efter Sveriges anslutning till EU på nyårsdagen 1995, sälja vin i sin livsmedelsaffär på grunderna att det svenska Systemmonopolet stred mot artikel 30 och 37 i EG-fördraget. Det hela resulterade i en lång rättsprocess som avslutades i EG-domstolen med en fällande dom, som innebar ett svenskt undantag om Systemmonopolet.¹ Han var dessutom för ökat skånskt självstyre och minskad politisk byråkrati. Han utvecklade därför ett mycket nära samarbete med det Malmöbaserade Skånepartiet som bildades ett antal år senare. Dessa två skulle sedan göra gemensam sak, även om Centrumdemokraterna aldrig skulle bli skånska separatister. Under mitten av 80-talet utvecklade man den tydliga invandringskritiska hållning, som skulle bli partiets signum. (Lindström, s.33)

Partiet uppvisar tydliga drag av RHP-partistruktur, framförallt partiets uppbyggnad med en stark ledare, men misstron mot det politiska systemet och andra samhällsinstitutioner. Dess senare främlingsfientliga profil visar också tydligt partiets RHP-struktur.

¹ EG-domstolen, Dom C-189/95

2.4.2 Skånepartiet och den skånska republiken

Skånepartiet (SkåP) var ett regionalt populistiskt parti som bildades 1978 av Carl P. Herslow, och kan i stora drag betecknas som det första framgångsrika utpräglat regionalistiska partiet i Sverige. Bakgrunden till bildningen var ett jäsande missnöje mot "det svenska systemet" och politikerna i Stockholm, som man ansåg ha tillskansat sig allt för mycket makt. Denna kritik mot centraliseringen i Sverige formaliserades till att omfatta ett fåtal områden: Riksdagens makt, det statliga Radio och TV monopolet, statliga monopolet på alkoholförsäljning, det ökade skattetrycket, den ökande inskränkningen av den fria marknaden och den ökande byråkratiseringen. (Lindström, s.46)

Herslow gick till val 1979 i Malmö på tre vallöften: Skånskt provinsstyre, en fri kommersiell skånsk TV-kanal och fri alkoholförsäljning i Skåne. Framförallt var det, det skånska provinsstyret som var i fokus. Herslow sade sig representera den "skånska folkmajoriteten" och ansåg att skåningarna själva borde få besluta om alla frågor som enbart rör dem och inte andra svenskar. Valresultatet blev ingen omedelbar succé, men Herslow utnyttjade sitt kändisskap till att starta sändningar i närradion 1983, som blev mycket populärt. Genom sin kanal kom han mycket nära sina väljare, var det utvecklades nya politiska forum för hans politik. Medan Herslow strävade efter Skånskt självstyre, som emellertid ledde till krav på en fri Skånsk republik med medlemskap i EG och NATO, strävade hans lyssnare i radion efter minskad invandring. Partiet tog därför ställning för minskad invandring inför valet 1985 och slopade kravet på Skånsk republik. Resultatet blev ett mycket framgångsrikt kommunalval där partiet fick 5 platser i Malmös kommunfullmäktige och blev stödparti för den nya borgerliga koalitionen som tog över makten. Trots att SkåP fick inflytande över den lokala politiken i Malmö, var partiets politiska framgångar få. I valet 1988 förlorade man vågmästarrollen då Socialdemokraterna tog tillbaka makten. Partiet satt dock kvar i Malmös kommunfullmäktige fram till 2002. (Lindström, s.47-48)

2.4.3 Sjöbopartiet och det skånska flyktingmotståndet

Sjöbopartiet kom till som en lokal splittring av Centerpartiet i Sjöbo kommun i södra Skåne 1991. Anledningen var en 7 år lång process av politiska intriger rörande kommunens flyktingmottagning.

Det hela hade sin grund i en förfrågan ifrån Länsarbetsnämnden 1984, där man p.g.a. ovanligt många inkomna flyktingar behövde veta om kommunen hade fria bostäder att erbjuda till hushållning av flyktingar. Centerpartisten Sven-Olle Olsson yrkade på att kommunen skulle svara att man inte hade några fria bostäder, ett förslag som gick igenom i fullmäktige. Ett år senare kom en ny förfrågan, denna gång från Statens invandrarverk, där man önskade att kommunen skulle ta emot 25-30 flyktingar. Sven-Olle Olsson och hans partikamrat John Persson yrkade avslag på denna förfrågan, vilket även denna gång vann gehör i kommunfullmäktige. (Lindström, s.48) Men förfrågningarna fortsatte under de kommande åren, vilket ledde till ökad politisk oenighet. I oktober 1987 bestämde därför kommunfullmäktige med röstetalen 25-24 att kommunen skulle hålla en

folkomröstning i frågan på valdagen 1988. Resultatet i folkomröstningen blev ett starkt nej till flyktingmottagning, samtidigt som Centerpartiet gjorde ett rekordval i kommunen. Sven-Olle Olsson hade blivit en stor lokalprofil, men hans stöd inom Centerpartiets ledning i Stockholm var nu mycket skört. När det dessutom visade sig att man inför folkomröstning delat ut informationsblad författade av kända nynazister, beslutade partiledningen att utesluta honom och hans närmaste krets. Dessa formade istället Sjöbopartiet i mars 1991, ett parti som dock inte skiljde sig avsevärt från det lokala Centerpartiets tidigare politik. Man hade en klart högerpopulistisk och främlingsfientlig profil, som även var tydlig tidigare hos det lokala Centerpartiet. Eftersom samtliga av grundarna i partiet tidigare hade varit i kommunens maktelit, tog partiet istället tydligt avstånd till makten i Stockholm. Denna Stockholmsmakt gav sig uttryck i bland annat flyktingmottagning, som enligt Sjöbopartiet var ett maktinstrument för Stockholmsarna. Partiet hade en mycket tydlig ”Vi och dom” retorik, där ”vi:et” var Sjöboborna, och ”dom:et” var flyktingarna och Stockholmsarna. I övrigt förde partiet traditionell centerpolitik, såsom minskad centralisering och jordbruksåtgärder, men också minskad statsbyråkrati och mångkultur. Sjöbopartiet, liksom tidigare i det lokala Centerpartiet, förespråkades direktdemokrati istället för representativ demokrati. Detta gjordes tydligt i partiets strävande efter folkomröstningar. (Lindström, s.49)

2.4.4 Skånes väl – skånsk enighet?

Under 1990-talet hade invandringsfrågan fått stort fäste i Skåne och tack vare Centrumdemokraterna, Skånepartiet och Sjöbopartiet, men också Ny Demokratis framgångar på riksnivå. Detta ledde till att allt fler lokala partier uppstod, som exempelvis Eslövspartiet, Kommunens väl i Kävlings och Hörbypartiet. Dessa partier delade sina förebilders världsbild i mångt och mycket, men vars huvudsakliga gemensamma hjärtefråga var en minskad invandring, ofta argumenterat utifrån kulturelitaristiska och kulturregionalistiska skäl.

När beslut dock fattats om att bilda en sammanslagning av Kristianstads läns, Malmöhus läns och Malmö kommuns landsting till Region Skåne, började arbetet med att skapa ett regionalt samarbete mellan alla dessa partier. Målet var att få representation i det nya Regionfullmäktige efter valet 1998. Det som då hände var att ett stort antal lokala partier ifrån sammanlagt 17 kommuner, gick ihop med den gemensamma partibeteckningen Skånes väl i regionvalet. Man lyckades komma överens om en gemensam valplattform, med starka RHP drag. (Lindström, s.33) Företaget blev lyckat och Skånes väl fick 4,1 % av rösterna i regionvalet och sammanlagt 6 mandat. Till detta kom också en vågmästarställning, som resulterade i ett borgerligt styre. Partiet led dock av inre maktkamper. De mest inflytelserika politikerna inom partiet, Carl P. Herslow och Harry Franzén bildade en egen fraktion, medan Tony Wiklander från Åstorpspartiet och Per-Ingvar Magnusson bildade en annan fraktion. Denna maktkamp eroderade kraftigt under mandatperioden, vilket resulterade i en delning av partiet inför valet 2002, där Wiklander/Magnusson-fraktionen fortsatta gå under namnet Skånes väl, medan Herslow/Franzén gick till val som Skånepartiet. Vad som istället hände var att Skånes Väl påbörjade ett valtekniskt samarbete med SD, där man med hjälp av partistödet från regionfullmäktige kunde ge finansiellt stöd till SD inför valet.

Även på kommunal nivå ökade samarbetet med SD, då många av de lokala partier som uppgjorde Skånes Väl tog SD under vingarna. Detta ledde till att Sjöbopartiets ledare Sven-Olle Olsson kandiderade till riksdagen på SD:s riksdagslista, liksom Burlövs väls ledare Lars-Anders Espert. Samarbetet med SD hjälpte inte Skånes väl i valet, dock nådde inte heller Skånepartiet någon framgång. Ingen av partierna klarade av att nå regionfullmäktigespärren på 3% i valet 2002, även om de tillsammans hade gjort det. Istället gjorde SD ett framgångsrikt val i Skåne, där man nu etablerat sig som det största invandringskritiska partiet. Från de tidigare 2 kommunala mandaten man haft totalt i Skåne, nådde man nu 30 mandat utspridda i 14 kommuner i Skåne. Många av dessa mandat hade man fått genom att fasa ut de tidigare lokala partierna. I Eslöv vann exempelvis SD 2 mandat, medan Eslövspartiet förlorat 2 mandat. Trenden var likadan i många skånska kommuner 2002. I vissa kommuner såsom Landskrona och Kävlinge avvecklades till och med de lokala partierna och uppgick i SD. (Lindström, s.34-36)

2.4.5 Drag under Galoscherna – Ny Demokrati

Uppkomsten av Ny Demokrati (NyD) hade sin grund i en intervju i tidningen "Hänt i veckan" under hösten 1990, där skivbolagsdirektören, tillika ägaren av Skara Sommarland, Bert Karlsson, presenterade sin "drömregering". Som statsminister utsåg han den då tämligen okände näringslivsprofilen Ian Wachtmeister. Bert, som genom åren blivit en välkänd profil i media genom sina affärer i musikbranschen, hade de senaste åren också, tack vare sin folkliga framtoning, blivit en uppskattad debattör. Ian hade för den delen också varit verksam inom politiken, dock mer genom tidningsartiklar då han var delaktig i den av Svenskt Näringsliv stöttade tankesmedjan "Den nya Valfärden".

Efter att ha läst intervjun tog Ian kontakt med Bert och de båda började ta fram ett politiskt program för ett nytt parti. Reaktionerna i media blev stora och Bert hamnade genast på löpsedlarna och i allehanda debattprogram. Opinionsmätningarna som gjordes visade att "Berts Parti" lockade nästan 20 % av väljarna, vilket gav partiet än mer vind i seglen. (Rydgren 2005, s.40-41). Partiet bildades formellt vid ett möte i Skara den 4:e februari, och tog då namnet Ny Demokrati. Under året som följde växte långsamt en partiorganisation fram, även om det var genom Bert och Ian som partiet gjorde sin propaganda. De båda blev kända för sina mediala upptåg och okonventionella metoder. Man lät bl.a. göra en skivsingel hos Bert musikbolag i Skara, med titeln "Drag under Galoscherna (Häng me, Häng me)" vars text sammanfattade Ny Demokratisk politik mycket väl. Man använde sig också av dryckesbackar för att demonstrera ekonomin när man höll sina tal, något som blev ett signum för partiets valmöten. (Rydgren 2005, s.73) Partiet blev hårt kritiserat av de etablerade partierna, men lyckades trots detta få 6,7 % av rösterna i valet 1991. Efter den stora valframgången började dock partiet lida av växtvärk. I partitoppen började nu Ian ta över allt mer medan Bert fick stå tillbaka, något som även återspeglades i partiets förda politik. Ian var klart nyliberal, medan Bert såg sig mer som en socialdemokrat. Ställningstagandet att stödja en borgerlig regering motsattes därför av Bert, även om han heller inte ville stödja en socialdemokratisk regering. (Karlsson 2007, s.175-176) Denna

splittring växte efterhand och formade två olika fraktioner centrerade till antingen Ian eller Bert. Samtidigt motverkade fraktionerna varandra genom trakasserier och ibland ren mobbing, men framförallt genom talarstolen. De ständiga striderna fick Bert att hoppa av politiken efter några år men också Ian hade tröttnat och började leta efter sin efterträdare. Resultatet blev två kandidater; Vivianne Franzén och Harriet Colliander. Ian förespråkade Vivianne, medan Bert förespråkade Harriet. Under våren 1994 skulle partistämman avgöra vem som skulle ta över posten som partiledare, något som dock visade sig vara mycket svårt. I det politiska kaos som följde blev Harriet Colliander vald med svag majoritet, något som fick Vivianne-anhängarna att se rött och kalla till extra stämma i juni samma år då man valde Vivianne Franzén som partiledare – något som gick emot partistadgarna. Inför valet 1994 hade man så två partiledare tillika partistyrelser och partikanslier, en laglig och en olaglig. Ingen av dessa ville ha något att göra med den andre, och därför urholkades partiets organisation fullständigt. Trots domstolsbeslut och allehanda påhopp lyckades Vivianne Franzén till slut bli lagligt vald till partiledare med mindre än en månad till valet. Det hela slutade i ett katastrofalt misslyckande för NyD och noterade enbart 1,2 % i Riksdagsvalet 1994. Partiets överblivna partibidrag förskingrades snabbt av partitopparna och de flesta partimedlemmar hoppade av. Istället började man samarbeta med SD och Centrumdemokraterna, i syfte att få politiskt stöd. (Holck-Bergman 1995, s.151ff) Detta samarbete ledde dock inte någonvart, utan partiet förklarades istället bankrutt år 2000, efter 6 år utan politiska framgångar.

NyD kan i grunden sägas vara ett klassiskt populistiskt parti, som med tiden blev allt mer höger-radikala - i synnerhet efter att Ian Wachtmeister resignerade från partiledarposten. Från början var dock partiet ett strikt nyliberalt populistparti, som genom sin anti-etablissemangsstrategi drev en ekonomistisk politik. Framförallt var NyD inriktat på skattefrågor, personlig frihet och minskad statlig inblandning. Man drev klassiskt nyliberala frågor som sänkt skattetryck, minskad offentlig sektor och avvecklingar av statliga monopol, och satte därmed ekonomiska frågor i förarsätet. Värderingar och moralfrågor blev därför oerhört nedtonade, något som förklarar det faktum att partiet under Ian och Bert inte drev en klassisk RHP-politik med kultur-nationalistiska inslag. Man hade inte heller ett idealiserat "Heartland" som annars är ett signum för RHP-partier.

Den strikta ekonomiska hållningen föranledde också deras invandringsfientliga politik, som därmed i mångt och mycket kom att ta formen av utpräglad välfärdschauvinism. Man använde sig alltså av ekonomiska argument för att förespråka minskad invandring, bl.a. kritiserade man kostnaderna för flyktingmottagning, för hemspråksundervisning och socialbidragen, men man ville också att invandrare snabbt skulle beredas arbete när man anlät så att de kunde assimileras in i samhället. Man förordade dessutom att flyktingar skulle få låna pengar istället för att få bidrag, för att hindra dem från att bara leva på bidrag.

Dock fanns mindre inslag av rent etno-pluralistiska argument, framförallt ifrån ledamöter utanför det ursprungliga ledarskapet. John Bouvin och Vivianne Franzén blev kända för sina främlingsfientliga uttalanden och när Franzén själv blivit partiledare drevs partiets politik helt in på den etno-pluralistiska retoriken. (Rydgren 2005, s.62-63). Partiets populistiska prägel var i övrigt det mest framtonade inslaget i NyD. Den totala fokuseringen på ledarskapet kan återspeglas enbart i det faktum att partiets logotyp länge var en gubbe, väldigt lik

Bert Karlsson. Detta var dock ganska naturligt eftersom Bert och Ian var initiativtagarna till partiet och företrätt politiken länge innan partiet bildades. Bert och Ian var dessutom skickliga retoriker, som gärna använde sig av sin folkliga och humoristiska karisma för att sprida sitt budskap, något som gjorde dem mycket betrodda. Detta gjorde dock att partiorganisationen blev mycket centraliserad kring ledarskapet, vilket bl.a. tog sig uttryck i att lokalavdelningarna inte blev omedelbart knutna till moderpartiet, utan fick köpa rättigheterna till partinamnet - en s.k. "franchise-modell" (Svåsand & Wörlund, 2005, s.254). Även genom partiets retorik blir det populistiska synsättet tydligt. Man talade om en politik baserad på "Sunt förnuft" och visade gärna sitt politiska budskap genom förenklingar och publikfriande uppvisningar (dryckesbackarna var ett exempel på detta). I dessa uppvisningar raljerade man också ofta mot det politiska etablissemanget, som man gav satiriska tillmälen; elefanter, krokodiler och järnrumpor. Dessutom hävdade man sig själva vara folkets röst och lovade vara "blåslampa i röven" på de etablerade politikerna.

2.4.6 Jämförelse: Svenskt politiskt missnöje i tid och rum

SD är som vi sett, bara ett parti i raden av RHP-partier som varit aktiva i Sverige. Trots detta framstår SD idag mer som ett politiskt orosmoment än något parti tidigare gjort. Varför? Som vi kan se ovan finns faktiskt en lång rad av anledningar. Inledningsvis kan vi konstatera att SD är ett mycket framgångsrikt parti till skillnad från de flesta föregångarna. Man har lyckats nå riksdagen och har dessutom hittills inte minskat sitt väljarstöd i något val. Man har existerat i väl över 22 år och har under mesta delen av denna tid haft en stabil organisation och få inre stridigheter. Även om man har ett starkt ledarskap är inte partiet bildat runt denne som person, eller så pass centrerat till denne att partiet står eller faller med denne. SD har haft ett antal ledarbyten sedan starten, även om Jimmie Åkesson fört partiet till sina största framgångar. Detta är alltså ingen dagslända, ingen NyD som kan implodera vid ledarskifte eller drabbas av förtärande inre stridigheter. Visst har vi sett att SD har splittringar, men dessa är långt ifrån så prominenta som de var för NyD. SD är alltså ett mycket seriöst och stabilt parti att räkna med och man lägger mycket pengar och energi på att ge ett professionellt intryck. Detta kanske är av anledningen för att man faktiskt har en bakgrund inom partiet som man inte vill associeras med. Det faktum att partiet har sin grund inom nynazismen är känt och många politiker som har anslutit sig till partiet har bakgrund i dessa rörelser. Därför skiljer sig också SD från exempelvis NyD och många av de lokala skånska partierna, eftersom partiet och dess idéarv faktiskt härstammar i rakt led till det svenska nazistpartiet NSAP.

En annan källa till oro för dagens politiker i de etablerade partierna är att SD är ett semiloyal oppositionellt parti, som inte bara ser sig i opposition mot regeringen utan mot alla etablerade partier. NyD var däremot högst villiga att samarbeta och såg inte direkt demokrati som en omedelbar lösning på de demokratiska problemen. Dock bör tilläggas att NyD ingalunda alltid var samarbetsvilligt, i synnerhet vissa fraktioner av partiet. SD vill emellertid se sig som den enda oppositionen i Riksdagen och spelar ständigt på det utanförskap

man frivilligt tagit. På detta sätt håller man visserligen en mycket stängd profil, men öppnar samtidigt för samarbete med alla politiska partier som så önskar.

Vad beträffar SD:s starka etablering i Skåne finns ett antal intressanta observationer att göra. Partiet bildades formellt i Stockholm och hade under sina första år mycket lite med Skåne att göra. Tvärtom var Skåne då sedan en längre tid tillbaka fullt av de lokala partier som vi redogjorde för ovan. Dessa partier hade till stor del sina rötter i antingen Centerpartiet eller Socialdemokraterna och var till stor del rent populistiska med regionalistiska eller lokalpatriotiska inslag. Dessa partier utvecklades dock i riktning mot RHP-partier och blev allt större under 1990-talet. Men p.g.a. partiernas toppstyrning uppstod sprickor i dem, som förhindrade sammangående till en enad röst och därmed större valframgångar. Medlemmarna i dessa partier blev dock grunden för SD:s framgångar i Skåne, där de upplösta lokalpartierna i många fall ersattes av SD. Man hade därför ett dukat bord i Skåne, något som underlättade etableringen. Vidare bör tilläggas att väldigt få av de lokala skånska partierna hade ambitioner att ta sig till Riksdagen, vilket gjorde att det uppstod ett vakuum för seriösa RHP-partier i riksdagsvalet, trots att väljarna fanns (i alla fall på kommun- och regionnivå). SD:s förvandling till ett städat parti med seriös framtoning upplöste det vakuumet och man kunde därför utnyttja de skånska missnöjesväljarna. Detta kan mycket väl förklara SD:s skånska etablering, men förklarar inte varför de lokala partierna innan SD fick så starkt stöd. Även om exempelvis Skånepartiet och Sjöbopartiet banade väg för SD, måste deras väljarstöd uppstått på något sätt. Det skånska politiska missnöjet kom alltså inte i och med SD eller SkåP, det fick bara en politisk kanal genom dem. En fråga uppstår dock här; varför tog inte NyD denna roll i 1991 års val?

Om vi ser på karta 2 ser vi att NyD hade sina starkaste fästen i Västsverige, Mälardalsregionen, norra Dalarna och nordvästra Skåne. Deras svagaste fästen var i Norrbotten, Blekinge och Jönköpings län. Dessa skillnader i stöd är mycket annorlunda mot SD:s stöd i valet 2010. SD hade istället sitt lägsta stöd i Mälardalsregionen, men även i Västsverige (framför allt Värmland) var stödet svalt. För SD var ju istället Blekinge deras starkaste fäste utanför Skåne. Detta förbryllar. Skillnaderna indikerar att det fanns avgörande olikheter mellan SD och NyD som gjorde att partierna attraherade väljare från olika delar av landet. Som vi minns från tidigare avsnitt så får vissa populistiska rörelser influenser ifrån var de uppstår eller får sitt stöd ifrån. Det betyder också att bara för att en del av befolkningen röstar på ett populistparti, betyder inte det att de också kan rösta på vilket populistparti som helst. (Barr, s.41) Det finns alltså skäl att tro på Barr i detta fall, eftersom skåningarna inte alls tilltalades av NyD lika mycket som SD. På karta 3 kan vi tydligt se detta. Skåningarna (förutom i västra Skåne) och blekingarna uppvisar ett radikalt mycket större stöd för SD än NyD, medan det motsatta råder i, i stor sett, hela landet.

Finns skillnaderna kanske emellertid hos väljarna själva? Lockade SD och NyD olika väljargrupper, som inte var lika väl utspridda i landet? Nja, NyD lockade framförallt manliga arbetare och småföretagare i 22-30 års åldern, framförallt från landsbygden. Dessa hade tidigare röstat på antingen S eller M (Rydgren 2005, s.45, Dahlberg, Forsberg & Hedberg). SD:s väljare 2006, var framförallt lågutbildade arbetande unga män som var landsbygdsbor. Det finns alltså uppenbara likheter, något som också märks till andra RHP-partier i Europa. (Holmberg, 2007, s.162) Men det finns alltså mycket små skillnader i partiernas

väljargrupper, med undantaget att de finns i olika geografiska områden i Sverige. Vad är det då som lockar väljarna i Skåne till att rösta på SD men inte i samma utsträckning på NyD? Vi vet att det finns politiska skillnader mellan partierna, exempelvis det nyliberala ekonomiska tänkandet, men kanske framförallt det kulturnationalistiska inslaget. Skåningarna föredrar alltså det kulturnationalistiska SD framför det nyliberala välfärdschauvinistiska NyD. Om vi utgår från detta och tillägger det faktum att SD är starkt etablerat i Skåne och den skånska väljargruppen, ser vi att det finns politiska preferenser hos skåningarna som inte finns i samma utsträckning hos övriga Sverige. Skåne är således det område i Sverige där flest är måna om att skydda sin identitet och kultur mot utomstående influenser och som dessutom ser sig som mest uteslutna från makten och det politiska inflytandet i landet.

3 Invandrarna, politikerna eller pengarna - teorier om politiskt missnöje

I det följande kapitlet ämnar jag dock staka ut de teorier som ämnar sig bäst till att förklara varför SD har så starkt väljarstöd i Skåne och Blekinge, men inte i resten av landet.

I syfte att sortera bort opassande teorier bör vi först särskilja på de grundläggande elementen som de flesta teorier baseras på. Inom forskningen av RHP-partier brukar man skilja på teorier om utbud (supply) och efterfrågan (demand) (Rydgren 2002, s.46; van Leeuwen 2005, s.11; van der Brug, Fennema, Tillie 2005, s.537). Syftet med detta är att hålla isär på faktorer som förklarar uppkomsten eller bildningarna av RHP-partier (utbud), och de faktorer som förklarar uppkomsten av väljargruppen (efterfrågan). Utbudet av RHP-partier är visserligen en intrikat del för helhetsperspektivet men eftersom frågeställningen i denna uppsats fokuserar på väljarstödet för SD, alltså SD-väljargruppens uppkomst (efterfrågan), finns inget behov av närmare utbudsteoretiska diskussioner. Som vi dessutom sett i tidigare avsnitt så skulle ändå inte en supply-studie ge hållbara förklaringar till SD-stödet, eftersom populistiska partier uppstår ur väljargruppen – aldrig tvärtom. Det som dock kan sägas om utbudet som är relevant för frågeställningen, är det som nämndes i tidigare avsnitt: SD fyllde den nisch som fanns i riksdagsvalen i Skåne av ett rikstäckande seriöst RHP-parti, efter att de lokala skånska RHP-partierna som sedan länge varit aktiva på kommun- och regionnivå, misslyckats nå den statusen. Rydberg (2002) var tidigt ute och förutspådde framgångar för Sverigedemokraterna, då han såg denna nisch öppna sig (s.49). Att det skulle bli i Skåne och Blekinge var dock mindre uppenbart just då.

Vi kan alltså konstatera att SD:s framgångar i Sydsverige har en utbudsförklaring. Detta hjälper oss dock inte förstå varför man röstar på dem. I syfte att förstå uppkomsten av SD:s väljargrupp (tillika de andra lokala skånska RHP-partierna), behöver vi alltså ta fram teorier om efterfrågan på RHP-partier. Härom finns åtskilliga förklaringsmodeller och hypoteser, vilket kräver en viss filtrering. I de följande avsnitten har jag därför valt ut de tre mest etablerade förklaringsmodellerna som fokuserar på efterfrågan på RHP-partier. Dessa kommer att operationaliseras till sina grundläggande faktorer i den fortsatta analysen. De tre teorierna kommer att ställas mot en fjärde socialkonstruktiv teori, som fokuserar mer på kvalitativa faktorer.

3.1 Förklaringsmodell 1: Betz & Kitschelt

Den förklaringsmodell som är mest etablerad i forskningen är med största sannolikhet den baserad på Betz (1994) och Kitschelt (1995) (Rydgren 2002, s.29), men den är också den förklaringsmodell som applicerats mest på enskilda geografiska studier på svenska fall av RHP-röstande – exempelvis Hollenbeck (2009) där SD-stödet i Malmös stadsdelar analyserades utifrån denna modell. Därför är den även mycket användbar för min frågeställning.

Modellen baserar sig ett antal grundantaganden om var och i vilken kontext RHP-väljarstöd kan uppstå och definierar sedan ett antal kriterier som måste uppfyllas för att RHP-väljarstöd ska uppstå.

För Betz (1994) stod de samhällseliga förändringarna i fokus. Han menade att de moderna samhällena i västvärlden har genomgått en lång och genomgripande förändringsprocess från industriella till post-industriella, som förändrat samhällets fundamentala sociala uppbyggnad. (Betz 1994, s. 26-27) Industrisamhällets homogena och kollektivistiska identiteter har fragmentiserats och individualiserats, vilket har eroderat de kulturer och institutioner som tidigare upprätthöll kollektiva identiteter. I det nya samhället är istället individualismen påtaglig, något som märks i ökat entreprenörskap, flexibilitet och kulturell förnyelse. Samhällets modernisering gynnar därför de människor som kan möta dessa nya krav bäst, (Betz 1994, s.29-30) medan den missgynnar de som inte kan möta dessa krav. Dessa människor är främst de som hamnar utanför arbetsmarknaden eller helt enkelt de som inte är del av den moderna utvecklingen. De utvecklar istället en känsla av isolation från samhället, och ett misstroende och rädsla mot samhällets utveckling – något som får dessa att önska tillbaka de gamla kärnvärderingar som man uppfattade att samhället hade innan den nuvarande utvecklingen började. Man tappar därför också förtroendet för de etablerade politiska partierna, som man håller ansvariga för den samhällseliga utvecklingen och öppnar därmed möjligheter för nya partier. Detta förskjuter samtidigt de tidigare etablerade konfliktlinjerna i samhället, från att handla om ekonomiska klyftor till att handla om kulturella klyftor (ofta invandring). (Betz 1994, s.32-35)

Kitschelt (1995) å andra sidan fokuserar mer på de socioekonomiska faktorer som skapas av övergången till ett post-industriellt samhälle. Kitschelt menar att övergången har förändrat väljarbeteendet inom det politiska spektrumet, vilket har öppnat en möjlighet för nya politiska tankegångar som tidigare inte passade in; exempelvis etnocentrism och totalitarism. (Kitschelt 1995, s. 5) Dessa nya politiska idéer tilltalar samhällsgrupper som har minskat i status, framförallt arbetare, småborgerliga och lågavlönade (Kitschelt 1995, s.9). Dessa framstår som förlorarna i det postindustriella samhället och möter det ökande avståndet till vinnarna med en känsla av samhällselig oro, där nya idéer såsom främlingsfientlighet kan gro (Kitschelt 1995, s.273).

Både Betz och Kitschelt framhåller övergången från industriell till postindustriell ekonomi som kontexten i vilken samhällselig oro och missnöje växer i. Det främst hos förlorarna i denna utveckling som RHP-partier därför får fäste, eftersom deras ideologi tilltalar det samhällseliga missnöje som dessa grupper känner. Dessa förlorare är arbetare, småborgerliga och lågavlönade. Till detta kommer också en genomgående förändring av det politiska spektrumet, där de etablerade ideologierna förlorar eller förändrar sitt stöd.

3.1.1 Hypoteser av Betz & Kitschelt

I syfte att kunna undersöka validiteten i teorin måste den kunna mätas och appliceras praktiskt på de aktuella kommunerna. För att detta ska bli möjligt kommer teorins huvudsakliga hypoteser att brytas ned till observerbara faktorer, vilka sedan kommer att användas i analysen.

1. Postindustriell ekonomi; Hypotesen är att RHP-partier inte får stöd i ett samhälle med industriell ekonomi, alltså måste ett samhälle ha en postindustriell ekonomi för att RHP-partier ska få fäste.

2. Ekonomisk kris & arbetslöshet; Hypotesen är att RHP-partiers väljarstöd är störst i grupper som hamnat utanför den ekonomiska utvecklingen, exempelvis arbetslösa. I en ekonomisk kris ökar arbetslösheten och den sociala oron samt det politiska missnöjet, vilket leder till ökat stöd för RHP-partierna.

3. Kulturell fragmentering och ökad multikulturalism; Hypotesen är att RHP-partiers stöd finns hos människor som motsätter sig nya kulturella influenser och värderingar, och istället söker sig till gamla identiteter och värderingar. I samhällen med hög kulturell fragmentering och multikulturalism är således också konfrontationerna starkast och där är RHP-partier därför också som starkast.

4. Främlingsfientlighet; Hypotesen är att RHP-väljare är mest kritiska till främmande kulturer och värderingar eftersom dessa inte passar in på de traditionella kärnvärden som de har. Invandrare bär dessa nya kulturer och värderingar och därför vill motsätter sig RHP-väljare dem. I samhällen med stark främlingsfientlighet är därför RHP-partier starka.

5. Utbrett politiskt missnöje; Hypotesen är att väljare som är missnöjda med de etablerade politikerna har hög benägenhet att rösta på RHP-partier. I de samhällen som har högt politiskt missnöje är därför också RHP-partier som starkast.

6. Förändrade konfliktlinjer; Hypotesen är att RHP-partier får ökat stöd i samhällen där de traditionell socioekonomiska konfliktlinjerna förbytts mot sociokulturella konfliktlinjer, d.v.s. där invandringen blivit en viktig politisk fråga.

I övrigt måste också andra faktorer förekomma för att ovan nämnda hypoteser ska kunna stämma. Ignazi (1996, s.67) påpekar exempelvis att valsystemet måste vara proportionellt för att RHP-partier ska få fäste. Sverige har dock sedan länge haft ett proportionellt valsystem, så denna faktor behöver ingen närmare analys.

3.2 Förklaringsmodell 2: Putnam & Rothstein

Robert Putnams teori om betydelsen av socialt kapital är en teori som fått stort genomslag inom statsvetenskapen. Tanken att en demokratis funktionalitet byggs på mikronivå mellan medborgare, är en tanke som inspirerat och skapat mycket debatt. I Sverige är det främst Bo Rothstein som drivit Putnams idéer vidare, men med en del genomgripande modifieringar. Emellertid bör det stå klart att denna teori inte är utvecklad för att förklara RHP-partiers uppkomst, utan för att förklara

demokratisk konsolidering och hur fungerande demokratiska civilsamhällen ser ut. Dock kan man se Putnams och Rothsteins teorier som utvecklingar av Betz & Kitschelt, vilket är syftet med att inkludera denna förklaringsmodell.

Socialt kapital är utgångspunkten i denna modell, ett begrepp som förekommit åtskilliga gånger under historien, men som sällan fått en tydlig definition. Oftast har man använt det i betydelsen stark gemenskap och umgänge med andra människor, vilket Putnam i sin tur vidareutvecklat. (Putnam 2006, s.19)

Han lägger betoningen på betydelsen av mänskliga kontaktnätverk, som han menar är grunden för varför socialt kapital är så viktigt i samhället. Dessa förbindelser innebär nämligen också specifika beteenderegler, som bygger förtroende mellan människor. När en människa vet hur en annan människa betar sig skapas tillit och på så sätt byggs det sociala kapitalet. Nätverken kan bestå av alla tänkbara former av sociala samvaron, från sportföreningar till släkter. (Putnam 2006, s.20) Rent tekniskt sett definierar han dock socialt kapital som ”förtroende, normer och nätverk som kan förbättra samhällseffektiviteten genom att underlätta samordnade operationer” (Putnam 1996, s.201). Det sociala kapitalet menas alltså vara medborgarens engagemang i sociala nätverk (föreningar eller andra nätverk), som kan kollektivt kan sammanfattas som medborgaranda, en känsla av gemenskap som ökar samarbetsvilja och samhällseliga funktioner (Putnam 1996, s.103ff).

Rothstein utvecklar denna samhällseliga tanke. Han menar att socialt kapital är beroende av de offentliga institutionernas utformning. I ett samhälle där ingen litar till institutionerna p.g.a. att de är utformade felaktigt, är det sociala kapitalet lågt. (Rothstein 2003, s.194ff) Rothsteins huvudsakliga modifiering av Putnams idé om det sociala kapitalet, är tanken om den mellanmänskliga tillitens förmåga att lösa sociala fällor (Rothstein 2003, s.98). Mellanmänsklig tillit är för honom människors förhoppningar om att andra människor ska gå att lita på (Rothstein 2003, s.111), och att man genom detta bygger ett samhälle där folk samarbetar i frågor där samarbete gynnar alla. Motsatsen kallar Rothstein för ”sociala fällor”, alltså situationer där ett samhälle kan uppnå fördelar för alla – om alla samarbetar, men där folk väljer att inte samarbeta därför att man inte litar på att alla andra kommer att samarbeta (Rothstein 2003, s.21ff).

Rent empiriskt har man sett att det sociala kapitalet är störst hos människor med högutbildade och personer med höga inkomster, eller som Rothstein uttrycker sig ”vinnarna i samhället” (Rothstein 2003, s.157). Rothstein har på senare tid också menat att det finns ett samband mellan hög mellanmänsklig tillit och subjektiv nöjdhet med livet och framtiden (Rothstein 2011, s.77).

För att klargöra sambandet mellan socialt kapital och RHP-partier bör vi ta avstamp i Betzs & Kitschelts teori om var och hos vilka RHP-partier får fäste. För dem står det klart att människor som blivit samhällets ”förlorare” också är dem som röstar på RHP-partier i störst utsträckning. De är missnöjda med samhället och har djup oro för den samhällseliga utvecklingen. Utifrån dessa antaganden är det inte långt till antagandet att dessa människor knappast kan ha större socialt kapital. Människor med starkt socialt kapital är, såsom Rothstein menar, lyckliga människor med framtidstro och inte isolerade människor med oro för samhällsutvecklingen. Medan socialt kapital bygger samarbete bygger emellertid RHP-politiken på missnöje och motsättning mot det moderna samhället och dess

utveckling. Därför är grundantagandet att socialt kapital inte förekommer i hög utsträckning hos SD-väljare.

3.2.1 Hypoteser av Putnam & Rothstein

Socialt kapital är lyckligtvis en företeelse som har mätts åtskilliga gånger i flera studier. Putnam själv använde i sin studie på demokratin i Italien (1996), och Rothstein har sedan lång tid tillbaka gjort egna undersökningar i Sverige, främst genom SOM-institutets undersökningar. Enstaka uppsatser i ämnet har också gjorts, bl.a. Nizarki (2010) där syftet var att undersöka det sociala kapitalets utformning länsvis – något som ligger min frågeställning mycket nära.

Utifrån den samlade litteraturen kan man huvudsakligen observera ett antal företeelser som indikerar socialt kapital;

1. Mellanmänsklig tillit – är enligt Rothstein den starkaste faktorn till socialt kapital. Personer med stark mellanmänsklig tillit är således mest trolig till att ha starkt socialt kapital.
2. Förtroende till allmänna institutioner – är en basal grund för Socialt kapital för både Putnam och Rothstein. Däremot delar de inte samma uppfattning om huruvida socialt kapital orsakar eller orsakas av förtroendet till de allmänna institutionerna.
3. Föreningsaktivitet – är utgångspunkten för Putnam. Personer med hög föreningsaktivitet är också personer med stort socialt nätverk och därmed högt socialt kapital.
4. Utbildningsgrad – är något som Rothstein genom empiri påpekar är en viktig faktor.
5. Hög inkomst – är liksom det förra något som Rothstein genom empiriska undersökningar nått fram till.
6. Tidningsläsande – var en av de ursprungliga faktorer som Putnam använde sig av i sin studie av Italien (Putnam 1996 s.113ff).

Även om Putnam visade att tidningsläsandet var viktigt för socialt kapital i Italien, så visade Nizarki samtidigt att det inte finns något signifikant samband alls mellan tidningsläsande och socialt kapital i Sverige (Nizarki 2010, s.36-37).

Samma studie visade också att vare sig utbildningsgrad eller hög inkomst hade något statistiskt samband med socialt kapital i Sverige. Därför kommer ingen av dessa att undersökas vidare i den fortsatta analysen.

3.3 Förklaringsmodell 3: Fryklund & Peterson

Fryklund & Peterson var de sociologer som på allvar inledde forskningen på svenska RHP-partier och det väljarstöd de hade. Deras forskning började redan under 1980-talet, då de 1981 avhandlade på populistiska missnöjespartier i Norden, och 1988 på Skånepartiet och 1989 på Sjöbopartiet. Forskningen de

bedrev var kraftigt inspirerad av marxistisk klassteori, vilket präglade deras analysramar och begreppsmall.

Det som först och främst kan sägas om Fryklunds & Petersons förklaringsmodell är att den baserar sig på de begränsade populistiska framgångar som Sverige hade upplevt fram till och med 1980-talet. Emellertid kom de att hålla fast vid teorin även efter 90-talet. I huvudsak utgår man dock ifrån ett marxistteoretiskt klassamhälle, vari samhället delas in i arbetsgivare (kapitalister), anställda (arbetare) och småborgerlighet (egna företagare, småföretagare, bönder) (Fryklund & Peterson 1981, s.39). Småborgerligheten särskiljer sig från de övriga klasserna i det att den inte delar arbetarnas kollektiva strävanden, men heller inte de storskaliga kapitalisternas.

Populismens attraktion ligger i dess förmåga att tilltala just småborgerliga väljare, genom att appellera till deras inbyggda motsättningar med de andra klasserna. Man hyllar entreprenörskap och håller fram småföretagaren som idealet och motsätter sig centralisering och fixering på ekonomisk tillväxt. (Fryklund & Peterson 1981, 65-57)

Dessa populistiska tankegångar och rörelser får snabbt liv när småborgerlighetens ekonomiska intressen är hotade. En ökad proletarisering av klassen, eller minskade marknadsdelar, ökade skatter eller annat kan vara exempel på sådana kriser. De kan vara allmänna eller begränsade till ett visst område, men den ger sig alltid uttryck i en enad småborgerlighet. En intressant faktor är dock att man också visade att populism även lockade över arbetare och kapitalister, något som gjorde populismen till en klasslös ideologi, som trots sin tydliga högerinriktade politik överbryggade klassmotsättningar. (Fryklund & Peterson, 1989, s.52-53)

De uppfattningar som driver krisen behöver dock inte nödvändigtvis vara reella, de kan mycket väl också vara uppfattade. Det som är betydande är om väljarna uppfattar ett hot, reellt eller imaginärt. (Fryklund & Peterson 1989, s.155)

Teorin sammanfattas i sin helhet i deras studie av folkomröstningen i flyktingmottagningen i Sjöbo 1988, där man kunde se en fullständig uppslutning mot flyktingmottagning i samtliga socioekonomiska grupper. Där drevs inte väljarna av rasistiska motiv, utan av anti-etablissemangsmotiv. Folkomröstningen var ett sätt för dem att få utlopp för populistiskt medlat missnöje mot staten. (Fryklund & Peterson 1989, s.171-172)

3.3.1 Hypoteser av Fryklund & Peterson

Det finns ett antal svårigheter med att operationalisera Fryklunds & Petersons teori till kvantitativa enheter. Deras studier var i första hand kvalitativa och således var också de faktorer som de tog fram kvalitativa. Men i syfte att sortera ut ett antal observerbara faktorer som sammanfattar teorin har jag valt dessa:

1. Storleken på den Småborgerliga väljargruppen – är enligt Fryklund & Peterson den grupp ur vilket populismen har sitt ursprung och där populismen får sitt fäste. Ju större andelen småborgerliga väljare, desto större stöd för RHP-partier.

2. Postindustriell ekonomi – även för Fryklund & Peterson är förändringen i den samhällseliga ekonomin fundamental. Det krävs socioekonomiska förändringar i samhället för att de småborgerliga väljarna ska uppfatta sig i kris, även om detta

inte är ett absolut krav – den uppfattade krisen kan lika gärna vara imaginär och då finns ju inget att mäta.

3. Sjunkande stöd för Socialdemokratin – en nyckelfaktor som visserligen inte är i fokus för Fryklund & Peterson, men deras forskning visar dock tydligt att S är det parti där flest väljare röstade nej i folkomröstningen (utom för C, som drev förslaget). Dessutom var det S som förlorade flest väljare till det lokala C i valet, vilket innebär att detta parti ligger initialt närmast till för RHP-väljare. Detta kan även återknytas till Canovans teorier om populism där hon menar att populismen frodas när de förhärskande ideologerna hamnar i kris (Canovan, 1982, s.549).

3.4 Förklaringsmodell 4: Castells & Social identitetsteori

Den fjärde och sista förklaringsmodellen tar en helt annan ansats till ämnet. I motsats till de föregående modellerna baserar sig Social identitetsteori på socialpsykologiska processer; dynamiken i hur social identitet uppstår, sprids och påverkar vårt beteende. Anledningen till att denna modell kan vara en förklaring till RHP-röstande är baserat i Barrs teorier om populismens väljarkår som redogjordes för i kapitel 2. Barr menade att populisterna använder identitetspolitik och därigenom skapar ett ”vi” och ett ”dom” som i sin tur blir de nya politiska konfliktlinjerna. För att förstå ”vi:et” och ”dom:et” behöver vi ha en teori om hur social identitet skapas och manifesteras, och hur detta kan påverka människors politiska val. Syftet är att ta fram ett antal kvalitativa hypoteser som sedan kan testas på materialet.

Castells ser den sociala identiteten som *”den process där mening skapas på basis av kulturellt attribut eller besläktade uppsättningar av kulturella attribut, som får prioritet framför andra källor till mening”*(Castells 2000, s.20)(Min kursivering). I princip innebär detta två saker: Dels att kulturer innehåller vissa färdiga attributer som skapar mening hos människor, dels att en människa kan ha flera sociala identiteter underordnade och byta prioritet mellan dem när så passar.

Den sociala identitetsteorin bygger vidare på detta resonemang men visar också hur den påverkar människors beteende. Teorin är i princip kognitiv, vilket innebär att människor, utan att reflektera om det, kategoriserar andra människor och sig själv i olika grupper – ålder eller kön etc. Den inbyggda psykologiska viljan att kategorisera sig själv leder individen till att söka sig till sociala grupper som delar någon form av sammanhållning och gemensam resurs. Utifrån denna grupp skapar individen så en social identitet, som skyddar gruppens resurser. (Sears et al. 1999, s.40) Dessa resurser kan emellertid vara olika beroende på gruppens attribut, exempelvis kan det vara pengar och välfärd (som gruppen anser sig ha rätt till) eller immateriella resurser som t.ex. respekt eller gemenskap.

Likaledes menar social identitetsteori att kategoriseringen leder till skapandet av ingrupper och utgrupper; där ”vi:et” är ingruppen och utgruppen är ”dom:et”. Denna kategorisering skapar skillnader som sedan förstärks och överdrivs genom skapandet av fördomar (Hinton 2003, s.107). Samtidigt förminsкас skillnaderna inom gruppen i syfte att skapa en homogen gemenskapskänsla. Denna kan även

förstärkas genom att ge gruppen speciella attribut och egenskaper – och ge utgruppen motsatta; exempelvis ”vi förtjänar välfärden för att vi jobbar hårt – de förtjänar den inte eftersom de är lata och lever på bidrag”. (Hinton 2003, s.109)

Den process som leder till att människor söker sig till sociala grupper kallas för social identifikation och är egentligen två processer: både betoningen av att tillhöra en grupp men också betoningen att inte tillhöra en annan grupp. (Brewer & Silver 2000, s.154) Beroende på vart den sociala identifikationen leder, kommer således den sociala identiteten uppstå. Den grupp som identiteten hamnar i, avgör individens (och gruppens) agerande. Ju mer likheter som ingruppen anser finns även i utgruppen – desto mer öppen och samarbetsvillig blir gruppen och individerna i den. Ju mer olikheter som ingruppen anser finns i utgruppen – desto mer stängd och fientlig blir gruppen. (Lödén 2005, s.31)

Castells såg detta och definierade 3 olika typer av social identitet utifrån olika samhälleliga företeelser:

1. Legitimerande identitet: Den övergripande samhälleliga identiteten, legitimerad av staten eller nationen som dominerar de sociala aktörerna och institutionerna. Vad man skulle kunna se som mainstream-identiteten eller det svenska socialdemokratiska konsensus identiteten.
2. Motståndsidentitet: Den oppositionella identiteten som anser sig stigmatiserad av makten och inleder krig mot den förhärskande identiteten. Skapar värden och principer i rak motsats till makten och bygger upp misstro mot alla influenser som går emot dem. Exempelvis fascism eller populism.
3. Projektidentitet: En konstruktion av en ny identitet som tidigare inte fanns i samma utsträckning. Uppkommer när vissa entreprenörer utifrån nytt kulturellt material bygger upp en ny identitet. Exempelvis feminismen eller HBTQ-rörelsen. (Castells 1997, s.21-22)

Castells menar att medan den legitimerande identiteten bygger upp samhället, skapas nya identiteter runt om den – motståndsidentitet eller projektidentitet. Motståndsidentiteten är dock speciell, eftersom den byggs upp av utstötta sociala aktörer från de andra identiteterna, i synnerhet den legitimerande identiteten (maktens identitet). Motståndsidentiteten bygger oftast på kulturella värden utifrån religion eller region (nation eller territorium). Castells pekar då på tre huvudsakliga egenskaper hos motståndsidentiteten: Den är en reaktion på sociala utvecklingar och processer – och baserar istället sina värderingar på oföränderliga värden. Den är defensiv – den försvarar sina värderingar hårt och bygger intern solidaritet. Den är kulturell – den har attribut och koder tagna ur den kultur som den värnar.

Oftast tar den också uttryck i rent etniska former, men förstärker detta genom religion, nation eller territorialitet. Den bearbetar därför förstärkningen nationen, religionen eller territoriet genom bakgrundsforskning och konstruerar en historisk och geografisk bundenhet.

Castells menar att motståndsidentitet skapas i ett nätverkssamhälle (Jämför postindustriella) där individualiseringen är utpräglad. Den blir då en reaktion på en samhällsutveckling som hotar individernas värderingar och leder dem till att organisera sig och bygga en

motståndsidetitet. För Castells är kulturell nationalism ett typiskt exempel på motståndsidetitet. (Castells 1997, s.78-79)

Som ovan nämnt är också SD att se som ett parti som driver kulturell nationalism och som min tidigare forskning visat är SD:s uppfattning om svenskheten till stor del en motståndsidetitet (Taleny 2010, s.18-19). Eftersom SD driver en stark identitetspolitik – d.v.s. hyllar en identitet och dess värderingar (Parekh 2008, s.2), återspeglas detta hos deras väljare. Med detta sagt kan vi också konstatera SD:s väljare tilltalas av denna motståndsidetitet och ser sig själva i stor utsträckning på det sätt som motståndsidetiteten föreskriver. I sin kvalitativa studie från 2011 visar Hauksson & Johansson hur SD:s väljare tycker och tänker, där de finner att det finns ett skarpt samhällsmotstånd – både mot invandrare, politiker och media. Man beskriver sig också som hotade och stigmatiserade av makten och media. (Hauksson & Johansson 2011, s.16-25). Andra undersökningar visar att regional identitet och traditioner är viktigt för SD:s väljare, något som går i linje med motståndsidetitetens principer. Marie Demker visar i SOM-undersökningen (2010) att flyktingmotståndet är som störst hos SD:s väljare, men också att de som är flyktingmotståndare till absolut största del anser sin lokala och regionala identitet samt traditioner som det viktigaste vid sitt politiska ställningstagande (Demker 2011, s.139).

3.4.1 Hypoteser av social identitetsteori & Castells

Eftersom detta är en kvalitativ teori kommer enbart kvalitativa hypoteser utformas från denna teori.

1. Stark regional identitet – som visat ovan är en stark regional identitet ofta basen kring vad en motståndsidetitet baserar sig på.
2. Traumatiska kollektiva minnen och bygdhistoria – motståndsgруппerna bygger ofta identiteten på lokalhistoria, vilket innebär att traktens forna fiender lätt tas upp igen som ”utgruppen”.
3. Ekonomisk/samhällelig kris – som vi sett måste även här en samhällelig kris förekomma för att motståndsidetiteter ska uppstå.
4. Periferit område – ett område som är isolerat eller långt ifrån ett maktcentrum är också områden där makten känns mest avlägsen och värderingarna mest annorlunda. Där kan också motstånd mot maktens identitet växa starkast.

4 Metod & Material

”I vilket fall ser vi det som viktigt med ytterligare studier av folklig främlingsmisstro i ett antal skånska kommuner. Sådana studier bör innehålla jämförelser av såväl det politiska livet som kommunernas skilda socioekonomiska karaktär. De bör även innehålla en diskussion om huruvida det finns något sådant som en skånsk identitet – kulturellt och historiskt och om denna i så fall kan vara grund för politisk mobilisering” (Fryklund & Peterson 1989 s.172) (Min kursivering)

Som förstås av citatet ovan ansåg Fryklund & Peterson redan 1989 att en sådan här studie borde genomföras. Något oväntat skulle de behöva vänta i 22 år på det, men i syfte att ligga dem till lags har jag ämnat utforma min forskningsdesign utefter deras önskemål. Jag ser dessutom starka skäl till att utveckla den föreslagna designen med ytterligare material. Rydgren menar exempelvis att alltför många studier tar formen av fallstudier om enstaka RHP framgångar, medan alltför få fokuserar på de fall där RHP-framgångarna uteblivit (Rydgren 2002, s.28).

4.1 Kvantifiera & Jämföra

Studiens huvudsakliga syfte är att förklara regionala skillnader i väljarstödet för SD, vilket kräver en komparativ studie. Denna slutsats drar jag på grundval av att skillnader mellan kommuner inte kan förklaras genom fallstudie av EN kommun. Således behövs två, eller helst flera kommuner för att studien ska kunna ha någon form av reliabilitet. I detta fall vill jag att reliabiliteten ska bli så hög som möjligt, därför har jag valt 50 fall (kommuner) att jämföra i studien. Avvägning har gjorts på reliabilitet kontra tids- och utrymmes brist.

De utvalda kommunerna finns i Lista 1 & 2, och är utvalda utifrån två urvalsgrupper som metodologiskt ska uppfylla ”mest lika” och ”mest olika” – i fråga om SD:s väljarstöd. Detta för att dels kunna göra jämförelser inom gruppen utifrån mest lika eller mest olika design, och för att kunna testa validiteten på de teoretiska förklaringsmodellerna. Dessutom motverkar användandet av båda designerna validitetsriskerna med att bara använda en. (Esaiasson et al. 2003, s. 110-118)

4.1.1 De 50 utvalda kommunerna

De kommuner som väljs ut för den fortsatta analysen kommer främst att återspegla extremerna i SD-stödet. Målet är alltså att i huvudsak ställa de 25

kommuner med störst SD-stöd mot de 25 kommuner med minst SD-stöd. Detta skulle ge en metodologisk fördel då man skänker analysen möjligheten att jämföra subjekt med två dokumenterat olika egenskaper i syfte att se vilka andra faktorer som skiljer dem och hur dessa i sådana fall kan ha påverkat de dokumenterade olikheterna. Av praktiska skäl kommer SD-stödet att beräknas från 2010 års val, eftersom de är de färskaste siffrorna, mot vilka det finns mest statistiskt material från andra faktorer att matcha.

En enkel lösning på urvalsprocessen skulle kunna ha varit att helt enkelt ta ut de 25 högst placerade kommunerna och de 25 lägst placerade kommunerna. Som bekant förefaller det då som så att det geografiska urvalet blir extremt begränsat. Exempelvis skulle av de 25 kommuner med störst SD-stöd, endast förekomma EN kommun utanför Skåne eller Blekinge. Samtidigt skulle den motstående listan endast representera kommuner från Norrland och Stockholm och Gotland. Så i syfte att förbättra den geografiska spridningen och således generaliserbarheten har jag skapat ett flertal urvalsgrupper, vari de som uppvisar de mest extrema resultaten valts ut till analysen. För delen med det högsta SD-stödet är urvalsgrupperna (med antalet platser i den slutliga sammanställningen inom parentes):

- Skåne län(10)
- Blekinge län (2)
- Kommuner från angränsande län (3)
- Övriga Sverige (10)

För delen med det lägsta SD-stödet är urvalsgrupperna:

- Norrland, Stockholms län och Gotland (20)
- Sydsverige (Hallands län, Kronobergs län, Kalmar län, Skåne²) (5)

² Blekinge län inkluderades inte p.g.a. att samtliga kommuner där återfinns i topp på listan över högsta SD-stödet.

<ul style="list-style-type: none"> • Sjöbo • Bromölla • Bjuv • Hörby • Östra Göinge • Trelleborg • Skurup • Tomelilla • Svedala • Svalöv • Sölvesborg • Ronneby • Laholm • Markaryd • Uppvidinge • Lilla Edet • Färgelanda • Sävsjö • Lindesberg • Borlänge • Orsa • Hedemora • Ljusnarsberg • Nordanstig • Bollnäs 	<ul style="list-style-type: none"> • Danderyd • Umeå • Täby • Robertsfors • Norsjö • Piteå • Bjurholm • Vännäs • Vaxholm • Malå • Lidingö • Nacka • Dorotea • Skellefteå • Örnsköldsvik • Kramfors • Gotland • Åre • Stockholm • Sollentuna • Varberg • Lund • Växjö • Halmstad • Kalmar
--	---

Lista 1: Utvalda kommuner med högst SD-stöd Lista 2: Utvalda kommuner med lägst SD-stöd

4.1.2 Operationalisering av teorierna

Studien kommer förutom att jämföra kommuner också att vara en teoriprovande studie, vars syfte är att finna den teori som besvarar frågeställningen bäst. Av dessa fyra teorier är 3 kvantitativa och kommer tillsammans att ställas mot den fjärde som är kvalitativ, i syfte att sprida urvalet av teorier och således öka relevansen för studien. Av de tre kvantitativa teorier som har givits har ett antal hypoteser tagits fram, och dessa ska nedan operationaliseras till mätbara företeelser som sedan ska jämföras i analysen. För att öka intersubjektiviteten har jag i Betz & Kitschelt använt mig av samma operationaliseringar som Hollenbeck (2009) och för Putnam & Rothstein kommer Nizarki (2010) att användas. I jämförelsen mellan de kvantitativa teorierna kommer jag att använda mig av Pearsons produktmomentkorrelationskoefficient, som är ett av de mest kända sambandsmått som finns. Det underlättar jämförelsen då den ger en klar

indikation på om det föreligger ett statistiskt samband mellan variablerna som det enligt hypoteserna ska. I analysen kommer den att benämnas som r-koefficienten, och vara ett värde mellan 1 och -1 där 1 är en perfekt positiv korrelation, 0 är fullständig avsaknad av korrelation och -1 är perfekt negativ korrelation. (Esaiason et al. 2003, s.389-393) Bedömningen huruvida en stark korrelation faktiskt föreligger, kommer att göras utifrån jämförelser med de andra resultaten. Eftersom problemet med bedömningen av styrkan i korrelationskoefficienten är att den bunden till kontexten (det finns ingen förhärskande schablon över vad som är ett starkt samband), så är de enda referenspunkterna de andra resultaten i undersökningen (Ibid.).

Betz & Kitschelt:

1. Postindustriell ekonomi; är det samhälle där industriella jobb försvinner till förmån för högteknologiska jobb. Detta märks framförallt genom minskad andel lågutbildade och lägre andel arbetsintensiva jobb. För att se förändring på sikt, krävs ett tidsperspektiv på åtminstone 20 år.

2. Ekonomisk kris & arbetslöshet; Ekonomisk kris märks genom en allmän nedgång i den totala ekonomin i området, men också i de offentliga finanserna. Eftersom denna studie sker på kommunnivå kommer de mest lokala siffrorna att vara de aktuella. Därför kommer BRP (Bruttoregionalprodukt) per Capita att användas (sker på länsnivå) samt kommunens kassalikviditet (visar om kommunens tillgångar balanserar dess skulder). Andelen av kommunens arbetskraft utan anställning kommer att analyseras som arbetslöshet.

3. Kulturell fragmentering och ökad multikulturalism; Ökad multikulturalism beror oftast på en hög andel invandrare. Därför kommer andelen utlandsfödda invandrare i kommunen att analyseras.

4. Främlingsfientlighet; Främlingsfientlighet bygger på att människor anser att invandrare eller människor från andra kulturer inte borde få finnas i samhället. De som därför anser att det finns för många invandrare i samhället kommer att räknas som främlingsfientliga, och andelen som uppger detta analyseras.

5. Utbrett politiskt missnöje; Kommer att analyseras såsom de som anser att de har lågt eller inget förtroende för politiker.

6. Förändrade konfliktlinjer; märks framförallt genom att människor anser flyktingfrågan viktigare än ekonomiska klyftor. Därför kommer denna att representeras av andel som anser att landet bör ta emot färre flyktingar.

Putnam & Rothstein:

1. Mellanmänsklig tillit – Andelen som anser att människor överlag går att lita på.

2. Förtroende till allmänna institutioner – Andelen av dem som anser sig ha högt eller ganska högt förtroende till Polisen, sjukvården, bankerna, dagspressen, radio och tv, storföretagen, svenska kyrkan, domstolarna, universiteten/högskolorna. Dock ej de politiska organen, eftersom de kan påverkas av politiska åsikter från respondenterna (Nizarki 2010, s.23-24)

3. Föreningsaktivitet – Antalet medlemskap i snitt per respondent som svarat på frågan om de har något medlemskap i förening. Dock med undantag från alternativet ”annan organisation”, eftersom det öppnar för kriminella organisationer (Nizarki 2010, s.24)

Fryklund & Peterson:

1. Storleken på den Småborgerliga väljargruppen – Småborgerligheten består av lantbrukare, fiskare, skogsbrukare och egna företagare (Fryklund & Peterson 1981, s.39) således är det andel av befolkningen som livnär sig i dessa näringar som utgör denna post,
2. Postindustriell ekonomi – se tidigare.
3. Sjunkande stöd för Socialdemokratin – Kommer att mätas som förändringen mellan valresultatet 2006 och 2010.

4.1.3 Den kvalitativa undersökningen

Studiens fjärde teori inriktar sig mer mot en kvalitativ förklaring av skillnaderna i kommunernas SD-stöd. I sin helhet stödjer sig teorin på socialkonstruktivistiska idéer om samhället och individerna och tar sin utgångspunkt i att grupper av människor konstruerar mening i samhället. Dessa konstruktioner tog sig då uttryck genom följande hypoteser:

Stark regional identitet – kan ta sig uttryck på flera sätt, kvantitativt genom att uppge detta i undersökningar, men också framförallt genom vad som kan kallas ”Banal nationalism”, ett begrepp myntat av Billig (2004) där han visar att identitetens uttrycksformer ofta är så banal och vardaglig att man inte märker den. Här kan man alltså leta efter enkla uttryckssätt för identitet, såsom flaggor, konceptualisering av identiteten som varumärke, politiska institutioner etc.

Traumatiske kollektiva minnen och bygdhistoria – Detta kräver att man söker regionens historiska arv men också sentida händelser som kan spela roll för dagens identitetskonstruktion. Uppror, krig och plundringar är exempel på detta.

Perifert område – kan ses som ett område antingen långt ifrån huvudstaden, eller områden som är glesbefolkade och har få kommunikationer med centrumområden.

4.2 Materialet

Materialet som studien grundar sig på är taget från fyra olika källor.

Valresultaten är tagna ur valmyndighetens databas och statistiska centralbyrån (SCB). Den kommunala statistiken är tagen från SCB och Kommun- och landstingsdatabasen (www.kolada.se) som drivs av RKA (Rådet för främjande av kommunala analyser) som är en ideell förening där svenska staten, Sveriges kommuner och landsting är medlemmar. Ytterligare material om kommunerna har tagits från datamaterial från Riks-SOM undersökningen 2009 som genomfördes av SOM-institutet vid Göteborgs Universitet, och skickades ut till 9000 personer utifrån ett systematiskt sannolikhetsurval av personer mellan 16-85 år. Totalt svarade 4926 på undersökningen. Eftersom detta material var ytterst begränsat i sin kommunala fördelning, så sker mitt användande av undersökning på länsnivå, eftersom länsnivån är den mest lokala nivån i undersökningen som kan ge någon

reliabilitet i sin svarsfrekvens. Primärforskarna för de aktuella frågorna från undersökningen (38, 47, 55, 64, 95, 138) var Sören Holmberg, Lennart Weibull (i samarbete med Riksbanken), Lennart Nilsson, Helena Rohdén, Energi & Kärnkraft, Statsvetenskapliga institutionen (GU), Bo Rothstein och Ulf Bjereld.

Råmaterialet har tillhandahållits genom en datafil från SND (Svensk nationell datatjänst) som är en serviceorganisation för den svenska forskningen med inriktning på humaniora, samhällsvetenskap och medicin. Vidare information om datatjänsten finns på www.snd.gu.se, varifrån man också gör förfrågningar på material.

5 Analys av 50 kommuner nord till syd

I det följande kapitlet kommer jag att redogöra för de resultat jag nått, utefter de olika teorierna. Därefter följer en kvalitativ redogörelse av den fjärde teorin, varpå resultatet ställs mot övriga teorier i en avslutande reflektion.

5.1 Betz & Kitschelt

Inledningsvis kan konstateras att samtliga 50 kommuner uppfyller det huvudsakliga kravet för att ses som postindustriella. Andelen minskad lågutbildad befolkning har minskat stadigt i samtliga kommuner sedan 1985 vilket, som utgår ifrån hypotesen, är en första förutsättning för att RHP-partier ska få stöd. Vad som dock förbryllar är att i kommuner där förändringen är som störst, är också SD som minst – vilket teoretiskt borde vara fel. I tabell C (se kapitel 9) ser vi att det är de norrländska kommunerna Dorotea, Bjurholm, Norsjö och Åre haft den största förändringen – trots detta uppvisar kommunerna det lägsta stödet för SD. Det råder dock ingen korrelation åt andra hållet heller; i botten av listan (där förändringen är minst) finner vi samtliga Stockholmskommuner som inte heller visar starkt stöd för SD. Sambandet i r-koefficienten visar på ett förväntad negativt samband (-0,28), dock mycket svagt.

Variabeln förändring i arbetsintensiva anställningar mellan 2001-2009 är också en variabel som indikerar postindustriell ekonomi. Här är dock trenden inte lika tydlig som i den första, 34 av kommunerna visar på minskning av arbetsintensiva jobb, medan 16 tvärtom visar på en ökning. I tabell D (se kapitel 9) ser vi att minskningen är störst i norra Skåne, men också i Färjelanda och Västerbotten, men att ökningen är störst i de angränsande områdena Sölvesborg, Kronoberg och Gävleborg. Det finns alltså ingen tydlig trend i denna variabel som visar samband med SD-stöd vilket också r-koefficienten visar (-0,15).

De ekonomiska krisvariablerna ger också delade intryck. Bruttoregionalprodukterna (BRP) per capita har i undersökningen mäts i den procentuella förändringen mellan 1993-2008, och sedan dividerats med det nationella BNP:s förändring under samma period. Resultatet blev att 9 län hade sämre utveckling på sin BRP jämfört med BNP, medan 7 län hade bättre. I tabell E (se kapitel 9) ser vi att de län som gått klart sämst är Blekinge och Gotland som båda visar kring -15 % under BNP. Länsöveränen Norrbotten visar dock en häpnadsväckande 25 % över BNP, vilket är nästan 20 % mer än något annat län i undersökningen. Med detta klart för oss torde stå klart att det finns ett negativt samband med SD-stödet, alltså ju lägre BRP desto högre SD-stöd. I r-koefficienten ser vi dock att detta negativa samband är svagt (-0,28) vilket visar att variabeln ändå inte kan säga så mycket. Kanske hade den varit bättre mätt på kommunnivå.

Den kommunala variabeln kommunkassalikviditet baserar sig på ett balansindex där 0 är perfekt balans mellan tillgångar och skulder, och allt därunder är skuldöverskott, och allt däröver är tillgångsöverskott. Indexet visar hur kommunens ekonomi ser ut, och indikerar huruvida man upplever en kommunal ekonomisk kris. Av tabell F (se kapitel 9) att döma ser det inte ut att finnas några samlade geografiska skillnader, då Umeå, Bjuv, Nacka och Ronneby uppvisar den svagaste kommunala ekonomin, medan Markaryd, Norsjö, Uppvidinge och Täby visar på starka kommunala finanser. Sambandet är alltså mycket svagt och noterar endast -0,13 på r-koefficienten vilket är mycket svagt.

Kommuner	Län	Tabell G – Andel arbetslösa (SCB)
Norsjö	Västerbotten	11,8%
Kramfors	Västernorrland	11,7%
Bollnäs	Gävleborg	11,2%
Örnsköldsvik	Västernorrland	10,3%
Ronneby	Blekinge	10,3%
Färgelanda	Västra Götaland	10,2%
Skellefteå	Västerbotten	10,1%
Lindesberg	Örebro	10,1%
Sölvesborg	Blekinge	9,9%
Ljusnarsberg	Örebro	9,9%
Östra Göinge	Skåne	9,8%
Nordanstig	Gävleborg	9,5%
Tomelilla	Skåne	9,4%
Bjuv	Skåne	9,3%
Bromölla	Skåne	9,2%
Piteå	Norrbottnen	9,1%
Orsa	Dalarna	9,0%
Dorotea	Västerbotten	8,6%
Lilla Edet	Västra Götaland	8,3%
Trelleborg	Skåne	8,3%
Växjö	Kronoberg	7,9%
Malå	Västerbotten	7,7%
Borlänge	Dalarna	7,7%
Laholm	Halland	7,6%
Robertsfors	Västerbotten	7,6%
Skurup	Skåne	7,4%
Uppvidinge	Kronoberg	7,3%
Halmstad	Halland	7,3%
Svalöv	Skåne	7,2%
Gotland	Gotland	7,2%
Sävsjö	Jönköping	7,1%
Kalmar	Kalmar	7,0%
Markaryd	Kronoberg	6,9%
Umeå	Västerbotten	6,9%

Hedemora	Dalarna	6,8%
Sjöbo	Skåne	6,7%
Bjurholm	Västerbotten	6,7%
Vännäs	Västerbotten	6,6%
Hörby	Skåne	6,5%
Varberg	Halland	5,9%
Åre	Jämtland	5,7%
Svedala	Skåne	5,4%
Stockholm	Stockholm	5,3%
Sollentuna	Stockholm	4,7%
Lund	Skåne	4,3%
Nacka	Stockholm	4,2%
Täby	Stockholm	2,9%
Vaxholm	Stockholm	2,9%
Lidingö	Stockholm	2,9%
Danderyd	Stockholm	2,5%
	Samband r- koefficient	0,314069584

Arbetslöshetsvariabeln däremot är lite mer tydlig. I tabell G ser vi att arbetslösheten är som störst i Norsjö, Kramfors, Bollnäs och Örnsköldsvik alltså mestadels i Norrland, medan Stockholmskommunerna visar de lägsta siffrorna tillsammans med Lund. Detta innebär också att vi får en hyfsat stark r-koefficient på 0,31, men detta är ett förrädiskt samband eftersom de norrländska kommunerna (som har svagt SD-stöd) också har hög arbetslöshet. Vi kan alltså se att inte heller denna variabel ger en fullgod förklaring.

När vi så går in på de mer kulturella variablerna finner vi ett antal intressanta samband, om än att de är kontroversiella. Den första av dem, andelen invandrare i kommunen, är en sådan kontroversiell variabel. Som tabell H (se kapitel 9) visar så finns nästan inget samband mellan hög invandring och högt SD-stöd. De kommuner som har högst andel invandrare är Stockholm, Sollentuna, Bjuv, Nacka och Lund. Enbart Bjuv uppvisar högt SD-stöd här. De med lägst invandring är Piteå, Gotland och Vännäs (och åtskilliga Västerbottniska kommuner). Inte heller dessa uppvisar högt SD-stöd. Sambandet i r-koefficienten är bara 0,1 vilket visar att andelen invandrare har mycket låg betydelse för SD-stöd i ett komparativt perspektiv.

		Tabell I – Andel som anser att ”Vi har för många invandrare i Sverige” (SOM)
Kommuner	Län	
Kalmar	Kalmar	48,7%
Ronneby	Blekinge	47,8%
Sölvesborg	Blekinge	47,8%
Bjuv	Skåne	41,3%
Lund	Skåne	41,3%
Trelleborg	Skåne	41,3%
Svalöv	Skåne	41,3%

Skurup	Skåne	41,3%
Hörby	Skåne	41,3%
Bromölla	Skåne	41,3%
Tomelilla	Skåne	41,3%
Svedala	Skåne	41,3%
Östra Göinge	Skåne	41,3%
Sjöbo	Skåne	41,3%
Halmstad	Halland	40,0%
Laholm	Halland	40,0%
Varberg	Halland	40,0%
Borlänge	Dalarna	39,7%
Hedemora	Dalarna	39,7%
Orsa	Dalarna	39,7%
Bollnäs	Gävleborg	38,6%
Nordanstig	Gävleborg	38,6%
Lindesberg	Örebro	38,1%
Ljusnarsberg	Örebro	38,1%
Sävsjö	Jönköping	36,8%
Lilla Edet	Västra Götaland	30,9%
Färgelanda	Västra Götaland	30,9%
Gotland	Gotland	27,3%
Stockholm	Stockholm	26,7%
Sollentuna	Stockholm	26,7%
Nacka	Stockholm	26,7%
Täby	Stockholm	26,7%
Lidingö	Stockholm	26,7%
Danderyd	Stockholm	26,7%
Vaxholm	Stockholm	26,7%
Piteå	Norrbottn	26,5%
Åre	Jämtland	26,1%
Växjö	Kronoberg	25,0%
Markaryd	Kronoberg	25,0%
Uppvidinge	Kronoberg	25,0%
Kramfors	Västernorrland	18,2%
Örnsköldsvik	Västernorrland	18,2%
Umeå	Västerbotten	15,9%
Bjurholm	Västerbotten	15,9%
Dorotea	Västerbotten	15,9%
Skellefteå	Västerbotten	15,9%
Malå	Västerbotten	15,9%
Robertsfors	Västerbotten	15,9%
Norsjö	Västerbotten	15,9%
Vännäs	Västerbotten	15,9%
	Samband r- koefficient	0,760609939

Däremot har invandrarfientliga åsikter stor betydelse. Som vi ser i tabell I så är uppdelningen tydlig, de skånska kommunerna visar högst siffror, medan de norrländska och stockholmska visar lägst. Utropstecknet måste dock sägas vara Kalmar, som dock representerar hela sitt län i just dessa kulturella frågor (p.g.a. SOM-undersökningens svarsstruktur) vilket kan förklara de höga siffrorna. Kalmar län är dock inte ett av de län där SD:s är mest framgångsrika, vilket väcker många frågor, som dock får bli fortsatt obesvarade. Sambandet i r-koefficienten är det starkaste hittills i undersökningen och ligger på 0,76.

En annan variabel som är relativt central för populismen är politikermisshöj. I undersökningen anges den del av de svarande som uppger att de har minst förtroende för politiker och som vi ser i tabell J (se kapitel 9) finns här en del samband. De blekingska kommunerna är i topp tillsammans med Åre, Piteå och Kalmar medan Stockholmskommunerna och närliggande Örebrokommunerna återfinns i botten. Men detta visar närmast på en geografisk dimension, där ju längre från Stockholm man är desto högre misshöj. Eftersom Sydsverige överlag har högt SD-stöd och Norrland det omvända, betyder det att variabeln har ganska lågt samband med SD-stödet. I r-koefficienten ser vi också att så är fallet, även om 0,32 är ett relativt högt samband.

EU-motståndet är en av SD:s stora frågor, men som vi ser i tabell K (se kapitel 9) så är sambandet närmast det motsatta. De kommuner där motståndet är störst återfinns i norr, såsom Jämtland och Norrbotten men också Kalmar och Dalarna. Det lägsta motståndet finns i Västsverige och Skåne. Detta innebär faktiskt ett klart negativt samband ($r = -0,41$) trots att hypotesen var ett positivt samband.

Den andel av befolkningen som ansåg att flyktingmottagningen bör minskas var som vi ser i tabell L (se kapitel 9), störst i de förväntade områdena Blekinge och Skåne, medan den var som minst i Norrland, framförallt Västerbotten och Västernorrland. Detta visar på att det finns ett klart samband även här med SD-stödet ($r = 0,73$), vilket kanske inte är så konstigt eftersom frågan är lik den tidigare om invandring.

Avslutningsvis kan vi alltså se att de mycket spridda och etablerade hypoteserna i Betz & Kitschelt inte alla är tagna ut luften, men bara två av dem – de som berör inställning till invandring, verkligen har ett samband med stödet till SD. De övriga har ett minst sagt svagt samband, om ens något.

5.2 Putnam & Rothstein

Nizarki (2010) visade att det föreligger mycket få regionala skillnader inom landet i fråga om socialt kapital. Dock är dessa skillnader enbart markant låga i jämförelse med andra länder. De skillnader som ändå finns inom landet är fullt synliga som vi ska se, men är i vissa fall inte signifikanta på länsnivå.

Kommuner	Län	Tabell M – Andel som anser att "Det i allmänhet går att lita på människor" (SOM)
----------	-----	--

Piteå	Norrbottn	62,6%
Umeå	Västerbotten	59,6%
Bjurholm	Västerbotten	59,6%
Dorotea	Västerbotten	59,6%
Skellefteå	Västerbotten	59,6%
Malå	Västerbotten	59,6%
Robertsfors	Västerbotten	59,6%
Norsjö	Västerbotten	59,6%
Vännäs	Västerbotten	59,6%
Stockholm	Stockholm	59,3%
Sollentuna	Stockholm	59,3%
Nacka	Stockholm	59,3%
Täby	Stockholm	59,3%
Lidingö	Stockholm	59,3%
Danderyd	Stockholm	59,3%
Vaxholm	Stockholm	59,3%
Borlänge	Dalarna	57,4%
Hedemora	Dalarna	57,4%
Orsa	Dalarna	57,4%
Lindesberg	Örebro	57,0%
Ljusnarsberg	Örebro	57,0%
Lilla Edet	Västra Götaland	56,4%
Färgelanda	Västra Götaland	56,4%
Kramfors	Västernorrland	53,8%
Örnsköldsvik	Västernorrland	53,8%
Bjuv	Skåne	53,2%
Lund	Skåne	53,2%
Trelleborg	Skåne	53,2%
Svalöv	Skåne	53,2%
Skurup	Skåne	53,2%
Hörby	Skåne	53,2%
Bromölla	Skåne	53,2%
Tomelilla	Skåne	53,2%
Svedala	Skåne	53,2%
Östra Göinge	Skåne	53,2%
Sjöbo	Skåne	53,2%
Halmstad	Halland	53,1%
Laholm	Halland	53,1%
Varberg	Halland	53,1%
Växjö	Kronoberg	50,7%
Markaryd	Kronoberg	50,7%
Uppvidinge	Kronoberg	50,7%
Ronneby	Blekinge	50,0%
Sölvesborg	Blekinge	50,0%
Kalmar	Kalmar	50,0%

Gotland	Gotland	50,0%
Sävsjö	Jönköping	49,2%
Åre	Jämtland	43,8%
Bollnäs	Gävleborg	41,6%
Nordanstig	Gävleborg	41,6%
	Samband r-koefficient	-0,423114289

Andelen höglitare i befolkningen visas i tabell M, och tyder på att norra Norrland är mest höglitande, medan mellersta Norrland är minst höglitande. Sydsverige kommer dock lågt på listan vilket indikerar att det faktiskt finns ett samband. Eftersom socialt kapital i hypotesen leder till minskat SD-stöd, borde således sambandet vara negativt, vilket det också är, $r = -0,41$. Detta är visserligen inte ett starkt samband men det är ändå påtagligt.

De andelar som angivit högt förtroende till allmänna institutioner, återfinns i tabell N (se kapitel 9). Det mest uppseendeväckande är att skillnaderna är mycket små, eftersom det rör sig om ett femskaligt förtroendeindex där 1 är högst och 5 lägst. Samtliga resultat visar på ett värde strax över hälften (2,5) vilket tyder på en utbredd homogenitet i svaren. De skillnader som dock finns är att södra Sverige hamnar i botten medan norra Sverige över lag är i topp i förtroendet. Detta leder också till hög r-koefficient (0,62) vilket är mycket starkt i sammanhanget. Däremot är alltså skillnaderna små, vilket tyder på att man inte ska överdriva sambandet.

Föreningsaktiviteten i kommunerna redovisas i tabell O (se kapitel 9). Här ser vi att de svarande till stor majoritet är medlemmar i föreningar och störst är andelen i Jämtland, Gävleborg och Västerbotten. Skåne, Gotland och Kalmar kommer längst ned. Även här är det alltså tydligt att det finns skillnader mellan nord och syd, men som vi klargjort tidigare innebär det inte ett klart samband med SD-stöd. Sambandet är bara -0,35, negativt vilket är det förväntade. Dock visar detta att sambandet är svagt och mer en Nord-Syd fråga än SD-fråga.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att denna teori stämmer hyfsat bra med hypotesen, men kan på inget sätt ses som avgörande. Tvärtom är de enda riktiga sambanden mellan nord och syd i denna variabel.

5.3 Fryklund & Peterson

Fryklunds & Petersons hypoteser grundade sig i marxistisk teori vilket innebär fokus på klasser, i detta fall småborgerligheten. En viktig faktor inom teorin var dock förekomsten av en postindustriell ekonomi, något som vi under tidigare avsnitt visade existerade i samtliga kommuner. Dock var graden av förändring inte påverkande.

Andelen småborgerliga invånare i kommunen beräknades som summan av jordbrukare, skogsbrukare, fiskare och småföretagare i kommunen, och finns

sammanfattat i tabell Q (se kapitel 9). Här kan vi se att Sjöbo, Bjurholm och Laholm intar tätplaceringarna, medan de nordsvenska stadskommunerna Umeå, Borlänge och Skellefteå intar bottenplaceringarna. Fördelningen av kommunerna gör det svårt att se något samband med SD-stödet, och r-koefficienten blir bara 0,2 vilket tyder på att hypotesen inte går att applicera.

Tabell R – Andel Jord-/Skogsbrukare och Fiskare i befolkningen (SCB)		
Kommuner	Län	
Sjöbo	Skåne	4,6%
Robertsfors	Västerbotten	4,2%
Svalöv	Skåne	4,2%
Laholm	Halland	3,9%
Skurup	Skåne	3,8%
Orsa	Dalarna	3,5%
Tomelilla	Skåne	3,5%
Bjurholm	Västerbotten	2,9%
Sölvesborg	Blekinge	2,7%
Gotland	Gotland	2,6%
Vännäs	Västerbotten	2,6%
Hörby	Skåne	2,5%
Färgelanda	Västra Götaland	2,5%
Bjuv	Skåne	2,3%
Nordanstig	Gävleborg	2,2%
Östra Göinge	Skåne	2,2%
Ljusnarsberg	Örebro	1,9%
Bollnäs	Gävleborg	1,9%
Trelleborg	Skåne	1,9%
Svedala	Skåne	1,8%
Varberg	Halland	1,6%
Uppvidinge	Kronoberg	1,5%
Kramfors	Västernorrland	1,5%
Sävsjö	Jönköping	1,4%
Ronneby	Blekinge	1,3%
Kalmar	Kalmar	1,3%
Lindesberg	Örebro	1,3%
Norsjö	Västerbotten	1,2%
Halmstad	Halland	1,2%
Piteå	Norrbottn	1,1%
Bromölla	Skåne	1,1%
Skellefteå	Västerbotten	1,1%
Örnsköldsvik	Västernorrland	1,0%
Åre	Jämtland	1,0%
Markaryd	Kronoberg	0,8%
Lilla Edet	Västra Götaland	0,8%
Växjö	Kronoberg	0,7%

Hedemora	Dalarna	0,7%
Lidingö	Stockholm	0,7%
Borlänge	Dalarna	0,6%
Lund	Skåne	0,6%
Umeå	Västerbotten	0,5%
Nacka	Stockholm	0,5%
Täby	Stockholm	0,5%
Vaxholm	Stockholm	0,5%
Malå	Västerbotten	0,5%
Sollentuna	Stockholm	0,4%
Danderyd	Stockholm	0,4%
Dorotea	Västerbotten	0,4%
Stockholm	Stockholm	0,2%
	Samband r-koefficient	0,500949663

Om vi däremot bara fokuserar på Jord/skogsbrukare och fiskare, ser vi att r-koefficienten stiger till 0,5 vilket är relativt starkt. I denna lista (tabell R) finner vi att Sjöbo och Laholm återigen är i topp tillsammans med Robertsfors och Svalöv. Överlag är nu nästan alla skånska kommuner utom Lund på övre halvan, vilket tyder på ett samband. Samtidigt är Stockholms och Västerbottens kommuner i botten, vilket också bidrar till sambandet. De få undantagen är dock Robertsfors, Gotland och Bjurholm som också kommer högt i listan. Överlag är dock detta den klart mest tydliga variabeln för teorin hittills.

Tabell S – Förändring i valresultatet mellan 2006-2010 för Socialdemokraterna (VM)		
Kommuner	Län	
Orsa	Dalarna	1,3%
Robertsfors	Västerbotten	1,2%
Bjurholm	Västerbotten	0,5%
Kramfors	Västernorrland	0,3%
Åre	Jämtland	0,0%
Dorotea	Västerbotten	0,0%
Piteå	Norrbottnen	-0,3%
Nordanstig	Gävleborg	-0,6%
Skellefteå	Västerbotten	-0,8%
Norsjö	Västerbotten	-0,9%
Gotland	Gotland	-1,6%
Bollnäs	Gävleborg	-1,7%
Vännäs	Västerbotten	-1,7%
Malå	Västerbotten	-1,7%
Danderyd	Stockholm	-2,0%
Stockholm	Stockholm	-2,3%
Lidingö	Stockholm	-2,3%
Örnsköldsvik	Västernorrland	-2,3%
Täby	Stockholm	-3,1%

Umeå	Västerbotten	-3,3%
Laholm	Halland	-3,4%
Halmstad	Halland	-3,7%
Nacka	Stockholm	-3,9%
Sollentuna	Stockholm	-4,0%
Färgelanda	Västra Götaland	-4,0%
Ljusnarsberg	Örebro	-4,1%
Tomelilla	Skåne	-4,3%
Hedemora	Dalarna	-4,4%
Lilla Edet	Västra Götaland	-4,6%
Vaxholm	Stockholm	-4,8%
Lindesberg	Örebro	-4,9%
Växjö	Kronoberg	-5,1%
Sävsjö	Jönköping	-5,1%
Uppvidinge	Kronoberg	-5,2%
Varberg	Halland	-5,8%
Borlänge	Dalarna	-5,9%
Hörby	Skåne	-6,2%
Lund	Skåne	-6,3%
Kalmar	Kalmar	-6,6%
Sölvesborg	Blekinge	-6,7%
Svalöv	Skåne	-6,8%
Ronneby	Blekinge	-7,0%
Bjuv	Skåne	-7,6%
Markaryd	Kronoberg	-8,1%
Sjöbo	Skåne	-8,7%
Skurup	Skåne	-8,9%
Trelleborg	Skåne	-9,2%
Östra Göinge	Skåne	-9,6%
Bromölla	Skåne	-10,8%
Svedala	Skåne	-12,3%
	Samband r- koefficient	-0,749157026

Dock ingår också förändringen i stödet för Socialdemokraterna i hypotesen, där S måste minska för att SD ska nå framgång, då SD lockar arbetarröster enligt teorin. Resultatet av den jämförelsen finns i tabell S, där vi också kan se ett mycket tydligt samband. Sju skånska kommuner är i toppen och tillsammans med kommuner från Kronoberg och Blekinge upptar de 13 högsta placeringarna. I botten där S till och med ökat sitt stöd finner vi Orsa och ett antal norrländska kommuner. Det intressanta är att de nordliga kommunerna med högt SD-stöd tycks gå emot resten av landet vad gäller S-stödet. Detta indikerar att det kan finnas en skillnad mellan nordliga och sydliga SD-väljare. Ser vi på r-koefficienten kan vi se att den är -0,75 vilket är mycket högt. Sambandet är alltså nästan lika högt som invandringsmotståndet.

Avslutningsvis kan vi alltså se att Fryklunds & Petersons teori mycket väl kan förklara de regionala skillnaderna, även om deras fokus på Skåne i sin forskning kanske inte kan appliceras på de nordliga populistväljarna.

5.4 Castells & Social identitetsteori

Meningen med att inkludera denna teori är att ge undersökningen en kvalitativ teori att komplettera den teoretiska jämförelsen med. Den fokuserar på identitetsskapande och framförallt skapandet av s.k. motståndsidentiteter, och vilka faktorer som ligger bakom dem. I det följande avsnittet kommer kommunerna att analyseras regionvis, efter de hypoteser och deras operationalisering som nämndes i metodavsnittet.

5.4.1 Skåneland – det gamle Østdanmark

Skåneland, eller Skåne, Blekinge och Halland som det egentligen utgör, var fram till 1658 den östra delen av Danmark. Är då detta viktigt idag?

I syfte att förstå varför skånska väljare som röstar på SD baserar sin röst mest på sin regionala identitet, måste vi också förstå deras identitet. Vi vet att den är en motståndsidentitet, eftersom vi har bevisat att SD baserar sin identitetspolitik på motståndsidentitet. Men varför har den blivit det?

Det är en vanlig förställning att Skåne efter Roskildefreden gick igenom en ”försvenskning”, något som i sådana fall skett innan en standardiserad svensk kultur instiftats. Det som dock skedde var ett gradvist införande av svenska språket i offentligt bruk och konsolideringen av den svenska statens närvaro i landskapen – genom lagar och myndigheter. (Sanders 2009, s.23) Det var främst mot dessa reformer som upproret som kallats snapphaneupproren växte fram i opposition mot. Man motsatte sig staten Sverige och svenskarna i form av den svenska armén, som man ansåg kränkte skåningarnas rättigheter. Dessa bonderevolter skedde i gränsbygderna i norra Skåne, men också i södra Småland. (Persson 2007, s.380-382) Den efterhandskonstruktion som gjorts av dem har emellertid omformats till att passa in i mallen för nationalism eller regionalism. Den utbredda snapphaneromantiken är stor i norra Skåne, framförallt i Göingebygden och däromkring. Snapphanar har blivit något av ett varumärke som numera finns i alla möjliga sammanhang, från Sparbanker till turistattraktioner³.

Men snapphaneromantik fick också människor att revoltera mot staten 330 år senare, närmare bestämt 1685 då befolkningen i Lönsboda vägrade använda den nya 500-kr sedeln med Karl XI, med anledningen att denne kung under sitt krig mot snapphanarna brände ned det närliggande Örkeneds socken, där befolkningen sades ha tagit emot snapphanar (SVT dokumentär 2006). Vi kan alltså se att man byggt upp många myter kring snapphanarna och institutionaliserat den företeelsen till den nordostskånska identiteten.

³ Snapphanebygdens Sparbank, www.snapphanar.nu (turistfrämjande verksamhet mellan kommunerna i nordöstra skåne.

Den allmänna skånska identiteten har dock en lång livstid. Mycket av detta kan förklaras i en sådan enkel sak som dialekten. Språk och dialekt är, om än omedvetet för de flesta, ett viktigt uttryck för identiteten (Billing 2004, s.32). En utpräglad dialekt (såsom den skånska) har i många fall varit grunden för politiska konflikter, sökandet efter erkännande av dialektens territorium och folk som en nation med politiska rättigheter (Billing 2004, s.32-36) Skånes strävan tog sig först politiskt uttryck genom Skånepartiet, men har numera en egen region med självstyre i många frågor. Skåningarna var dessutom först med att starta ett sådant regionexperiment, något politikerna var mycket entusiastiska över i motsats till Västra Götalands politiker (Lund & Taleny, 2008 s.1-2).

Dessutom har den skånska röd-gula flaggan länge varit en symbol för Skåne, en landskapsflagga som faktiskt används till skillnad från många andra (med undantag från den jämtländska), och dessutom mycket ofta. Den har blivit uttryck för en banal skånsk nationalism (Billing 2004, s.39-42).

5.4.2 Norrland – den ensamma socialdemokratiska identiteten

Norrland uppvisar i stort sett alla kulturella motsatser som finns mot Skåne. Norrland präglas av glesbygd, avbefolkning och arbetslöshet (som vi bl.a. sett i tidigare analys), och har ingen utpräglad krigisk historia fylld med revolter. Den norrländska identiteten är istället präglad av arbete och nybyggaranda. Detta återspeglar sig väldigt tydligt genom regionens starka S-stöd, som är osvikligt till och med när rikstrenden drar åt ett annat håll. Är det så att norrlänningar är arbetare först och främst? Kanske skulle det i sådana fall förklara det låga SD-stödet?

De tidigare teorierna, främst Fryklund & Peterson visade ju att arbetare är de som lockas mest av SD. Men är norrländska arbetare kanske inte benägna att bli del av motståndsidentiteter? Fast på många vis är arbetaridentiteten i sig en motståndsidentitet, som har sitt ursprung i arbetarrörelsens kamp mot storkapitalet och arbetsgivarna. I ett land där storkapitalets värden regerar kan arbetaridentiteten formas till en motståndsidentitet som vänder sig från den legitimerande identiteten (Storkapitalet, den borgerliga regeringen etc.) och skapar ett motstånd där man betonar sina ursprungliga värden. Detta kan förklara varför S faktiskt går fram i de norrländska kommunerna trots det katastrofala resultatet i övriga landet 2010. Det finns faktiskt kulturella trauman i den norrländska historien som skulle stärka en norrländsk arbetarmotståndsidentitet. Ådalshändelserna 1931 i den ångermanländska regionen Ådalen, är ett exempel på ett kulturellt trauma. Händelserna kan sammanfattas som en strejk av en fackförening i Hälsingland som utvecklades med sympatistrejker i Ådalen där den drabbade arbetsgivaren svarade med att anställa strejkbrytare. Detta tillgrepp fick starka reaktioner hos strejkarna som gick till angrepp mot strejkbrytarna och hindrade deras arbete och förde dem in till tätorten för uppvisning – mot deras vilja. Polis och militär kom till platsen där kravaller utbröt. Under det arrangerade demonstrationståget dagen därpå var spänningarna så höga att militären ingrep skarpt och sköt 5 av demonstranterna. (Norman 2010, s.122) Eftermälet blev en mycket upphetsad politisk debatt där borgerliga och socialistiska läger anklagade varandra för händelserna (Kristensson & Nyström & Nyström 1979 s.265).

Dessa händelser var en viktig del i arbetarrörelsens historia och dess geografiska placering sammanfaller med S-stödets epicentrum.

Det är därför inte svårt att se, när stödet för S minskar i omvärlden och dess värderingar ifrågasätts att de människor i de samhällen som hängt sig åt den gör motstånd. I det motståndet får inte SD plats, utan får se sig utkonkurrerat.

5.4.3 Stockholmare: maktens och härlighetens identitet

Stockholm har varit Sveriges huvudstad sedan Sverige blev en självständig stat på 1500-talet. Därför har staden och dess närområde haft den högsta koncentrationen av makthavare; kungliga som adel, politiker och affärsmän. Stockholm är Sveriges maktnavn och har skapat en identitet baserad kring stadens snabba utveckling. Man är landets mest tätbefolkade region, man är den folkrikaste, den rikaste och den mest högtbildade delen av landet.

Som vi förstår så finns inget som på något sätt kan vara en grund för att bygga en motståndsideologin på. Motståndsideologin bygger på en grupp i samhället som känner isolation från makten och bygger motstånd till den. I en stockholmsk kontext skulle det innebära att hysa motstånd mot regeringen som bor i staden, mot riksdagen och alla dess politiker – som också finns i staden. Eftersom de är en så självklar del av staden – och har alltid varit – så finns inga anledningar att hysa motstånd till dem. Det skulle vara att hysa motstånd mot Stockholm som stad – vilket skulle motverka sig självt.

Stockholm är förvisso sitt eget varumärke och driver en egen banal nationalism – the capital of Scandinavia, Sthlm Live, Sthlm Teddybears etc.... det finns åtskilliga exempel på hur Stockholm projicerar sin självbild. Dock är det alltid i betydelsen modernt, nyskapande och ledande. Stockholms identitet bygger alltså inte på traditioner historia eller dialekt – tvärtom gör man klart att man talar rikssvenska (även om stockholmskan är en utpräglad dialekt). Det finns inga institutioner att vända sig emot, som inte är en del av Stockholms essens. Därför kan heller inte motståndsideologin växa sig stark här, därför är inte SD-stödet stort i ”08-land”.

5.4.4 Bergslagen, Småland och Dalarna – de forna upprorsområdena?

De enstaka kommunerna norr om Skåne som visat störst SD-stöd återfinns i trakterna kring Bergslagen, Dalarna och Småland – områden som har två saker gemensamt: De är brukssamhällen omgivna av stora skogar och de har historiskt sett varit utgångspunkten för allehanda revolter mot statsmakten; Engelbrektupproret, Dackefejden, Klockupproret och Stora Daldansen för att inte nämna Gustav Vasas uppvigling av dalkarlarna. Historien för dessa områden är tydlig, även om detta inte nödvändigtvis vittnar om den nutida mentaliteten.

Det är dock ett faktum att dessa områden är väldigt perifera, svårtillgängliga glesbefolkade bygder, där folk länge levt i isolation och bär den identiteten med sig. Småland och Dalarna är kulturbygder med starka kulturer och traditioner. I många fall har exempelvis dessa blivit symboler för hela svenskheten, genom

traditionella dalahästar, ostkakor och idylliska romantiserade gårdsmiljöer. Dessa är de kulturbygder kring vilket SD bygger sin Sverigebild (Taleny, 2010) och det råder inget tvivel om att en motståndsideolog lätt kan få fäste i områden som dessa. Det finns en rik historia av uppror mot staten, ett rikt kulturellt arv och en etablerad identitet i dessa områden. Det är inte förvånansvärt om motståndsideologer kan få fäste här.

5.4.5 Gutar och jämtar – de mest osvenska svenskarna

I Gotland och Jämtland är stödet för SD-påtagligt litet, trots att man visar tydliga likheter med Skåne genom sin historia kopplad till Danmark och Norge, genom sin isolerade perifera lokalisering och sina särpräglade dialekter. Men, det är faktiskt så att vi inte talar om svenskar i ordets betydelse utan om jämtar och gutar. Det är i dessa två landskap där de regionala identiteterna är som starkast, något vi kan se i tabell T (se kapitel 9). Det som dock förbryllar är att r-koefficienten bara visar ett samband med -0,27, alltså ett negativt samband! Hur kommer det sig, med tanke på Demkers forskningsresultat som visar att regional identitet är viktigast för SD-väljare? Svaret måste ligga i identitetskonstruktionen.

Gutarna och jämtarna är vana vid att reda sig själva. De isolerade områden som de utgör är så perifera att statsmakten överlag haft lite inflytande och kommunikationerna med omvärlden riktats mot andra nationer.

Jämtland har historiskt sett varit mer knutet med relationer till Norge och Øst-Trøndelag och har därför inget att göra rent historiskt med Norrland eller dess befolkning (Ekerwald 2004, s.56). Istället var den länge en självstyrande bonderepublik (Ekerwald 2004, s.124). Den isolerade kulturen märks framförallt i bevarandet av jämtska seder och traditioner såsom Jaensmäss (variant av midsommar⁴) och regionala myter såsom storsjöodjuret. Till detta kommer halvt seriösa försök till separatism; Republiken Jämtland som bildades 1963 som ett humoristiskt kultur- och pr-projekt, men också som protest mot den förda "avbefolkningspolitiken" i landet. (Rumar 1998, s.7) Republiken har dessutom en egen flagga som används flitigt.

Gotland var också länge en självständig utformning, även om den officiellt stod under sveakungens domäner styrde gutarna över sig själva och hade sin egen lag och beslutande makt. Detta självstyrande gjorde att de också sökte sig utrikes med kontakter bl.a. med tyska hansen, vilket gjorde Visby till en storstad. Efter danskarnas erövring förändrades dock situationen och Gotland blev återigen en perifer del av ett avlägset rike, vilket fortsatte efter freden i Brömsebro 1645 då det åter blev ett svenskt landskap.⁵

Gotlands kultur är också särpräglad, sporter som varpa och pärk förekommer ingen annanstans och den gutniska dialekten har en särställning i forskarvärlden.⁶

Det råder ingen tvekan om att gutarna månar om sin självständighet än idag. Region Gotland har samma inflytande som övriga regionsattningar i Skåne och Västra Götaland och man satsar hårt på att marknadsföra Gotland som ett historiskt resmål, bl.a. genom medeltidsveckan i Visby. Gotland är så isolerat från

⁴ www.bo-oscarsson.org läst 2011-12-18

⁵ www.tacitus.nu/svenskhistoria/land/gotland.htm läst 2011-12-19

⁶ Språktidningen nr.3, 2010

resten av landet och kulturen är så särpräglad att det inte råder något tvivel om den gutniska identitetens soliditet. Den är inte hotad och den åtnjuter sådan självständighet att den inte behöver rikta motstånd till något för att överleva.

Samma situation tycks gälla för den jämtska identiteten.

5.5 Reflektioner – Kan man förklara SD:s splittrade väljarstöd?

Som vi tidigare sett kan utbudet av RHP-partier förklaras av Skånes långa erfarenhet av RHP-partier, som under 2000-talets början öppnade en nisch för ett RHP-riksparti. Denna nisch fyllde SD, vilket fick många mindre lokala partier att gå med i partiet. Men efterfrågan på RHP-partier måste dock förklaras på ett annat sätt. Av den ovan redogjorda analysen finns åtskilliga slutsatser att dra, även om det framstår mycket tydligt att mer långtgående slutsatser saknar absolut stöd av denna undersökning. De tre etablerade teorierna gör anspråk på att förklara RHP-partiers väljarstöd, men av analysen att döma är mycket få av de variabler som teorierna förespråkar relevanta för väljarstödet för SD. Betz & Kitschelts förklaringsmodell visar i analysen bara på signifikanta samband för 4 variabler (Arbetslöshet, främlingsfientlighet, politikermisstroende och flyktingmotstånd), av vilka endast en är ekonomisk (arbetslöshet) – som också var den med den svagaste korrelationen av de fyra. Ytterligare problem med teorins validitet uppstår när vi diskuterar variablernas reliabilitet – vad är effekten och vad är påverkansfaktor? Rent teoretiskt sett är det föga troligt att arbetslöshet är en effekt av starkt SD-stöd, men invandrings/flyktingsfientlighet och politikermisstroende kan mycket väl vara en effekt av starkt SD-stöd. Vi vet alltså inte och kan inte heller bevisa om variablerna främlingsfientlighet, politikermisstroende och flyktingmotstånd är faktorer som påverkar SD-stöd eller har påverkats av SD-stödet. Vi vet bara att de går hand i hand genom statistiken då korrelationen är hög. Slutsatsen att dra här är nog dessvärre att Betz & Kitschelt visserligen hittat faktorer som i ett fåtal fall har starkt samband med stöd för RHP-partier, men som man inte kan bevisa är påverkansfaktorer.

Putnam & Rothstein däremot gör egentligen inga anspråk på att förklara RHP-partiers väljarstöd, även om deras teorier är jämförbara med Betz & Kitschelt. Trots detta visar deras förklaringsmodell på genomgående samband med SD-stödet, även om det är svagt. Den mellanmänniska tilliten, föreningsaktiviteten och förtroendet till allmänna institutioner uppvisar alla hyfsat signifikanta samband, om än att resultaten för förtroendet till allmänna institutioner var mycket jämnt. Det som möjligtvis kan ifrågasätta teorins generaliserbarhet är det faktum att resultaten i samtliga av teorins variabler var förhållandevis jämn – Sverige är mycket homogent i tillit till omvärlden och samhället. De skillnader som dock finns inom landet är mycket små i förhållande till övriga länder och är betydligt mindre än skillnaderna i SD-stöd. Resultatet kan alltså inte tolkas som en ensam förklaring till SD-stödet eftersom det är alldeles för små skillnader trots de starka sambanden. Snarare kan de ses som kulturella variationer som återspeglar regionala nyanser av det svenska sociala kapitalet.

Fryklund & Peterssons förklaringsmodell gav dock intressanta och tämligen reliabla resultat, dock att modellen kanske är något felfokuserad. För det första visar analysen att småborgerligheten inte i stort kan förklara SD-stödet, men däremot kan lant- & skogsbrukarna samt fiskarna ge starkt samband ensamma. Småföretagare kan däremot inte anses förklara SD-stöd. Däremot kan Socialdemokraternas valnederlag i högsta grad anses ha samband med det ökade SD-stödet men förvånande nog bara i södra Sverige. Det tycks alltså som att SD:s nordliga väljare har haft andra bakgrunder än de sydsvenska. Vi vet sedan tidigare forskning (Som Fryklund & Petersson själva visade) att de skånska RHP-väljarna och partigrundarna hade sin bakgrund inom S och C. Detta tycks dock alltså inte stämma på de nordliga SD-väljarna. Eftersom teorin är tagen ifrån skånska förhållanden så passar den alltså väldigt bra in på Skåne och Blekinge, men väldigt dåligt i övrigt. Kanske är det så att det skånska SD-stödet är väsensskilt från övriga Sverige? Resultaten öppnar för möjligheten att Skåne och Sydsverige verkligen är kulturellt skilt från övriga landet, något som kanske kan förklaras av den fjärde teorin.

Social Identitetsteori och Castells visar dock hur detta abstrakta samband i sådana fall skulle se ut. Det framgår stundvis smärtsamt tydligt att Skåneland (Skåne, Blekinge, Halland) är områden med helt egna regionala identiteter som bär på en mycket annorlunda bakgrund mot övriga. Den skånska motståndsidentiteten är historiskt belagd sedan 1600-talet, även om den idag är banal och tämligen harmlös för de flesta. Det faktum att den skånska identiteten än dock lever och frodas genom självstyre, flagga och dialekt (mm...) är ett tydligt tecken på att människor fortfarande ser sig som skåningar och att landskapet fortfarande har ett emotionellt värde för många. För människor som blivit utstötta från samhället eller den förhärskande "legitimerande identiteten" är då skånskheten nära tillhands. Den är tydligt fränkopplad den legitimerande svenska konsensus identiteten sedan 300 år och kan utvecklas till en motståndsidentitet genom sina geografiska och kulturella attribut.

Identitetsteorin visar också på liknande kopplingar i de andra icke skånska områdena, där Bergslagen, Småland och Dalarna delar liknande historiska bakgrunder och kulturella attribut. Motvänt visar också teorin att Stockholm och Norrland har radikalt andra identitetskonstruktioner som motverkar byggandet av en regionalistisk/nationalistisk motståndsidentitet. I Stockholm är man helt enkelt för mycket av ett maktcentrum för att man ska kunna utveckla ett starkt motstånd, medan Norrland (som enligt alla andra teorier borde vara ett starkt fäste för RHP-partier) istället visar en oerhört stark arbetaridentitet som har stark historisk bakgrund i regionen. Att denna dessutom växer sig starkare, trots S:s valnederlag visar tydligt att man går emot samhället i övrigt – ett tecken på motståndsidentitet i sig.

De gotländska och jämtländska identiteterna är så pass isolerade och egna att man svårligen kan se dessa falla in i SD:s "Heartland", den romantiserade bilden av Sverige. Tvärtom lär dessa regioner aldrig bli helt svenska, eftersom de aldrig varit det. Dessutom har regionerna ingen historia av uppror mot staten och inte heller idag finns något i dessa områden som hotar identiteten, med undantag från utflyttning. Kanske den jämtländska republikens födelse var just en svag manifestation av

motståndsidetit född ur utflyttningen från länet under 60-talet? I vart fall har den aldrig inneburit någon framgång för RHP-partier.

De frågor som teorin dock väcker är hur man förklarar de (om än svaga) anomalier som finns i Norrbotten, Halland och Västergötland. Halland visar svagt SD-stöd i alla kommuner utom den mest sydliga Laholm, trots att landskapet var en del av Skåneland. Det som dock är tydligt är att landskapet delar mycket få kulturella likheter med Skåne och Blekinge och har få uttryck för sin identitet. Deras närhet till Göteborg och relativa avlägsenhet till Skåne kan vara avgörande.

I Västergötland var det främst Lilla Edet och Färgelanda som visade starkt SD-stöd, något kommunerna gjort under mycket lång tid. Teorin kan inte förklara varför just dessa kommuner uppvisar de resultaten när så få angränsande kommuner gör det. Svaret måste därför ligga i faktorer som inte uppsatsen tar upp, kanske kommunala angelägenheter eller lokala SD-profiler. Värt att notera är också att sydliga städer såsom Lund, Växjö och Kalmar noterade lågt SD-stöd trots sin närhet till Skåne. Dock bör påpekas att större tätortskommuner genomgående visar lägre SD-stöd, även i Skåne. Lund är dessutom den skånska kommun där flest är inflyttade från andra delar av landet, genom universitetet. Växjö och Kalmar är också kommuner med hög inflyttningskvot, vilket borde motverka isolation och motståndsiditeter.

6 Sammanfattning

Sverigedemokraterna är ett klart radikalt högerpopulistiskt parti, som är kultur-nationalistiskt och till viss del etno-pluralistiskt. Partiets framgångar i 2010 års val var mycket ojämnt fördelade och i synnerhet var det i södra Sverige; främst Skåne och Blekinge där partiet var mest framgångsrika. Partiet hade dock mycket begränsade framgångar i Stockholms län, Gotlands och Västernorrland, samt Västerbottens och Jämtlands län. Detta visar på tydliga skillnader mellan dessa landsändar. I Skåne har RHP-partier länge varit aktiva i det politiska fältet, främst i kommunalvalen, medan Ny Demokrati 1991 blev det första populistiska parti att vinna stora framgångar i Riksdagsvalet utanför Skåne. De geografiska skillnaderna i väljarstödet mellan NyD och SD är tydliga, då NyD inte var lika framgångsrika i Skåne som i resten av landet. NyD var ekonomistiska och välfärdschauvinister och inte ett utpräglat kultur-nationalistiskt RHP-parti, vilket SD är. Av detta kan vi förstå att de sydsvenska väljarna tilltalas mer av kulturnationalism än ekonomistisk välfärdschauvinism. Av den skånska politiska historien kan vi också se att lokala regionalistiska RHP-partier länge varit framgångsrika, vilket banat väg för SD i Skåne och Blekinge eftersom de lokala RHP-partierna aldrig varit utpräglade rikspartier, vilket SD är. Av analysen framgår att det stora väljarstödet för SD i Skåne och Blekinge inte kan förklaras av den mest etablerade kvantitativa förklaringsmodellen av Betz & Kitschelt, men att Putnams & Rothsteins teori om socialt kapital och tillit har tydligt samband med SD-stödet. Däremot kan denna teori inte ensamt förklara SD-stödet. Fryklund & Peterssons teori kan däremot mycket väl förklara SD-stödet, men enbart i Skåne. För SD-stödet i övriga landet verkar teorin stämma överens mycket dåligt. Social identitetsteori tillsammans med teorier av Castells kan förklara många regionala skillnader, men inte alla. Den kan förklara det skånska och blekingska stödet mycket väl liksom i Bergslagen, Småland och Dalarna, men också det låga SD-stödet i Stockholm, Norrland, Gotland, Jämtland. Dock kan den inte förklara övriga områden lika bra. Här behövs därför fortsatta studier för att finna lokala förklaringar. SD:s väljarstöd ser alltså ut att skilja sig geografiskt efter regionernas identiteters bakgrund, samt andelen lant- & skogsbrukare och fiskare, samt i södra Sverige även stödet för Socialdemokraterna, och i viss mån storleken på det sociala kapitalet. Av undersökningen kan vi i övrigt fastslå att det finns ett starkt samband med invandringsfientlighet och politikermissnöje och SD-stöd, men att man i detta samband inte kan se vad som är påverkansfaktor och vad som är effekt. Sammanfattningsvis kan undersökningen fastslå att de geografiska skillnaderna i Sverigedemokraternas väljarstöd inte rimligtvis kan förklaras med strikt ekonomiska faktorer, istället är den lokala kulturen, identiteten och historien tillsammans med det sociala kapitalet avgörande. I södra Sverige kan också SD:s framgångar förklaras i andelen lant- & skogsbrukare och fiskare.

7 Executive summary

In the Swedish parliamentary elections in 2010, the anti-immigrant party Sverigedemokraterna (the Sweden democrats, abb.; SD) reached 5,7 % of the votes and thus representation in the parliament. The success was not unexpected since the party was close to parliamentary representation in the previous election, but it contradicted the political image of Sweden as being a country with an open-mindedness towards immigrants. This image have been sustained through a lack of political influence by anti-immigrant radical right populist parties (RRP-parties), both in the parliament but also in the municipal councils and district councils. The great exception from this image is, and has been ever since the 1970's, the most southern province of Sweden; Skåne. This province has been the nest of many RRP-parties, but also showed to be the region with the absolutely highest support for SD, contributing for almost 25 % of the total vote for SD (together with its province neighbour Blekinge. The voting pattern for SD in Skåne and Blekinge in the 2010 election is in stark contrast to the rest of the country, a fact that give rise to many questions – which this study aims to answer: What can explain the geographical differences in voter support for SD?

In order to explain these irregularities, the study attempts to compare 50 municipalities through 4 different established theories about the success of RRP-parties. The municipalities are chosen by the support for SD in the 2010 parliamentary elections, where 25 are chosen through their high support and 25 for their low support – making comparison through least likely cases and most likely cases possible. The initial election research of the study did however show that of the top 25 municipalities with the highest support for SD, only 2 were from other provinces than Skåne or Blekinge. This showed that the Swedish SD-support is very unevenly spread geographically, but would also damage the generalisability of the study if not taken into account. Therefore, the selection of municipalities with highest support for SD was made with a limit of 10 municipalities from Skåne, 2 from Blekinge, 3 from the other southern provinces and 10 from central or northern Sweden. The selection of municipalities with the least support for SD was done with a similar approach since it was shown that the lowest support was concentrated to the northern provinces of Västerbotten, Västernorrland, Jämtland and to Stockholm. These areas where given a limit of 20 municipalities, whilst the remaining 5 municipalities were reserved for the southern provinces.

The study further concludes that SD is a RRP-party with an etno-pluralistic agenda. This is shown through earlier research in the subject, where SD is clearly identified as RRP-party. All of the major characteristics are reflected in SD; the anti-establishment rhetoric, the anti-immigrant agenda, the perception of an idealised and imagined “Heartland”, the charismatic leadership and the view that they represent “the ordinary people”. The anti-immigrant agenda is based on the concept of cultural-nationalism with the perception that the national culture is the

prominent factor of a nation and not the area or the ethnicity. However, this standpoint also influence their etno-pluralistic views, establishing that cultures don't mix, thus immigration from other cultures must be stopped. There are also elements of etno-nationalist and welfare-chauvinist views in their agenda, though however not salient. The conclusion of SD being a RRP-party is important since it establish that theories concerning RRP-parties should be able to explain the success of SD.

In order to better understand SD in the Swedish political context, the study does a short comparison between SD and other rather successful RRP-parties in Sweden. Most of these parties, as for example Skånepartiet (the Skåne party), Sjöbopartiet (the Sjöbo party) and Skånes väl (the Welfare of Skåne) are parties that have had success only in Skåne, whilst only one party; Ny Demokrati (New Democracy, abb. NyD) had national success and even succeeded to reach the Swedish parliament with 6,7 % in 1991. However, all of these parties have important differences from SD. NyD was first of all a classic populist party, lacking a clear etno-pluralistic agenda and "Heartland" and thus not being a RRP-party. Furthermore the main voter support for NyD came from Stockholm and western Sweden and not primarily from Skåne.

The other RRP-parties localised in Skåne, were however clearly RRP-parties and shared most of their agendas with SD, perhaps with the exception of Skånepartiet which had a regionalistic agenda advocating independence for Skåne. These parties were formed in the late 1970's and 80's, often by a dissatisfied defector from Socialdemokraterna (the Social Democrats) or Centerpartiet (the Centre party). The roots of these parties differs from the roots of SD, that has its roots in neo-nazist movements – primarily to the movement Bevara Sverige Svenskt (Keep Sweden Swedish, abb. BSS). It does however seem that the establishment of SD in national politics in the late 1990's and early 2000's, made many local politicians from the other RRP-parties in Skåne inclined to change party to SD, a fact that soon made SD the strongest RRP-party in Skåne. SD filled the niche created in Skåne for a pronounced national RRP-party.

The study can thus confirm that there is a supply explanation for the regional success for SD in Skåne, but it does not explain the voters demand for RRP-politics. In order to do so, the study applies 4 established theories on RRP-voting and test them towards each other and the 50 municipalities.

The most established theory is the explanatory model created by Betz & Kitschelt, that focus on economic and cultural factors. The foundation of the theory is that the profound transformation of a society from industrial to post-industrial creates turmoil in the population, especially among the "losers" of this transformation – people that become unemployed or marginalised in the process. Thus unemployment and economic transformation are important factors. The theory also points out cultural factors as anti-immigrant views, dissatisfaction with politicians and high levels of multiculturalism as key factors for RRP-voting.

The second explanatory model is based on the concept of social capital created by Putnam and Rothstein. This theory uses the lack of social capital in a community to explain the growing support for RRP-politics. Since social capital binds people together and creates trust among people, the lack of social capital should isolate people, creating distrust and lack of faith to society and its institutions – thus building a good foundation for a RRP-party to grow. Social

capital is measured through the people's perception of how much you can trust in other people and public institutions, and how much the people engage in associations and other societies as sports clubs and workers unions.

The third theory is based on the research from two Swedish scientist; Fryklund & Petersson, and is the only theory that derives from studies of RRP-parties in Skåne. The theory is a Marxist theory and explains the voter support for RRP-parties as a matter of class, first of all the size of the local petty-bourgeoisie. This class is the social group in which economic change is most noticeable, thus making it the group where social insecurity and resentment can grow its strongest. Except the size of the petty bourgeoisie, the research from Fryklund & Petersson also shows that Socialdemokraterna needs to loose supporters since the RRP-parties attract many voters from them.

The final and fourth theory was chosen on from reason that it has a more qualitative approach to the problem than the other theories. It is based on the concepts of Social identity theory, but also connects to the sociological theories of Castells. This explanatory model proceed from the idea of identity politics, a political creation of a "us and them" conflict. SD is shown to advocate typical identity politics, establishing an "us – Swedes" and "them – immigrants and Muslims". This is related to the process of creation of a social identity and more specifically a resistance identity – an identity that is created as a reaction to society and the prevailing mainstream identity. Its values are often the opposites of the mainstream identity (what Castells calls the legitimising identity), and its carriers often people that for different reasons feel isolated from society. These identities often takes the form of nationalism or regionalism and creates idealisations of the "heartland" through its local history or symbols. Thus RRP-parties are successful in areas with strong regional identity that have a history of resistance to the state, and strong institutionalised symbols of identity.

The results of the study are intriguing. It can initially confirm that all of the 50 municipalities in the study are post-industrial, however the degree of post-industrialisation does not seem to have any correlation with voter support for SD.

The other economic factors from the Betz & Kitschelt theory does not either seem to have any correlation with the voter support, except the unemployment that show a weak correlation. The high unemployment in the north (that has low support for SD) does however suggest that the correlation is unreliable.

The cultural factors does however show strong correlation. The connection between anti-immigrant views and voter support for SD is strong, as well as the distrust towards politicians. This matter is however very complicated and the strong correlation does not necessarily explain the voter support. Since it is not clear whether the anti-immigrant views are the causes or the results of the voter support, it would not be a valid conclusion to say this factor is the reason for the success of SD. That there is a connection can on the other hand be confirmed.

The theory of social capital can however be confirmed to have a correlation, although only a weak. The trust between people shows a small correlation as well as the trust towards public institutions and engagement in associations. The result are however rather weak and it even though we can see a clear connection, we can not make the conclusion that social capital is the key factor for the success of SD.

The theory of Fryklund & Petersson contribute with other interesting results. Though the total size of the petty bourgeoisie showed to be of low correlation, the

amount of farmers, foresters and fishermen of the petty bourgeoisie showed high correlation. It seems that these groups are connected to the success of SD in some way, whilst for example small businessmen and others of the petty bourgeoisie are of less importance. The decreasing support for Socialdemokraterna can also be confirmed to be a vital factor for the support for SD, but surprisingly only in the southern provinces. The few municipalities with strong support for SD in the north, all show an increasing result for Socialdemokraterna, a fact that contradicts the theory profoundly. It seems that there are differences between the northern and the southern SD-voters.

Finally, the social identity theory seems to be able to explain most of the differences, however not all of them. In Skåne and Blekinge, there is a long history of resistance against the Swedish state, a resistance that was created around the Scanian identity even before the provinces became Swedish territory in the 17th century. This resistance is nowadays not salient among most people in Skåne, but lays latent. It is however clear that Skåne is a region with a strong institutionalised identity, with its own flag, prominent dialect and regional government. This contrast greatly towards the areas with low support for SD, as Stockholm and the northern provinces. In Stockholm, the identity lies close to the power and the establishment, making it the geographic centre of the mainstream identity. The northern identity is highly influenced by the social democratic worker identity, an identity that has strong roots and traumatic history in the region.

To sum up, the study can conclude that the constructions of the social identities of the local regions are key factors in the attempts to explain the geographic differences in voter support for SD. Social capital and the size of the local population of farmers, foresters and fishermen are also important factors, while the decreasing result for Socialdemokraterna can explain the differences only in the southern parts of Sweden.

8 Referenser

8.1 Källmaterial

Valmyndighetens databas; www.val.se

Statistiska centralbyrån; www.scb.se

Kommun- och landstingsdatabasen; www.kolada.se

Riks-SOM 2009 (Frågorna 38, 47, 55, 64, 95, 138) Primärforskare: Sören Holmberg, Lennart Weibull (i samarbete med Riksbanken), Lennart Nilsson, Helena Rohdén, Energi & Kärnkraft, Statsvetenskapliga institutionen (GU), Bo Rothstein och Ulf Bjereld.

SND (Svensk nationell datatjänst) www.snd.gu.se

8.2 Litteratur

Betz, Hans-Georg; 1994; *Radical Right Wing Populism in Western Europe*. London: The Macmillan Press LTD.

Billig, Michael; 2004; *Banal nationalism*, Trowbridge: Sage Publications

Brewer, Marilyn B.; Silver, Michael; 2000; "Group distinctiveness, social identification and collective mobilization", Stryker S.; Owens T. J.; White R. W.; *Self, identity, and social movements*; Minneapolis: University of Minnesota Press

Castells, Manuel; 1998; *Identitetens makt*, Uddevalla: Daidalos

Castells, Manuel; 2000; *Informationsåldern. Ekonomi, samhälle och kultur, band 2. Identitetens makt*. Göteborg: Daidalos.

Cooley, Charles Horton; 1981; *Samhället och individen*; Göteborg, Bokförlaget Korpen.

Demker, Marie; 2011, "Framgång för Sverigedemokraterna trots en allt mer flyktinggenerös opinion" i; Holmberg, Sören; Weibull, Lennart; Oscarsson, Henrik,(red) *Lycksalighetens ö*. Göteborg: SOM-institutet

- Ekerwald, Carl-Göran; 2004; *Jämtarnas historia*, Jengel Förlag
- Esaiasson, Peter; Giljam, Mikael; Oscarsson, Henrik; Wängnerud, Lena; 2003; *Metodpraktikan*, Stockholm: Nordstedts Juridik AB
- Fryklund, Björn; Peterson, Tomas; 1981; Populism och missnöjespartier i Norden, Malmö: Arkiv för studier i arbetarrörelsens historia
- Fryklund, Björn; Peterson, Tomas; 1989; "Vi mot dom" *Det dubbla främlingskapet i Sjöbo*, Lund; Lund University Press
- Hinton, Perry; 2003; *Stereotyper, kognition och kultur*, Lund: Studentlitteratur
- Holck-Bergman, John; 1995; *Kannibalerna*, Simrishamn: Tant Gredelin AB
- Holmberg, Sören; 2007; "Sverigedemokrater – vilka är dom och vad vill dom?" i Holmberg, Sören; Weibull, Lennart; 2007 *Det nya Sverige*, Kungälv: SOM-institutet
- Ignazi, Piero; 1996; "Un nouvel acteur politique", Mayer, Nonna; Perrineau, Pascal; (red) *Le Front National à découvrir Paris*: Presses de la Fondation Nationale des Sciences Politiques. Karlsson, Bert; 2007; *Mitt liv som Bert*, Finland: Heja Sverige
- Kitschelt, Herbert; 1995; *The radical right in Western Europe: a comparative analysis*. Michigan: University of Michigan Press
- Ljunggren, Stig-Björn; 2002, *Ideologier*, Stockholm: Hjalmarsson & Högberg.
- Mudde, Cas; 2007; *Populist radical right parties in Europe*, Milton Keynes: Cambridge University Press
- Norman, Birger; 2010; *Ådalen 31 : en berättelse*, Stockholm : Murbruk
Kristensson, Kaj; Nyström, Hans; Nyström, Örjan; 1979; *Från mörkret stiga vi mot ljuset : arbetarrörelsens historia i Sverige*, Göteborg : Proletärkultur
- Parekh, Bhikhu; 2008; *A new politics of identity*, Kina: Palgrave Macmillan
- Persson, Stefan; 2007; *Gränsbygd och svenskkrig*, Lund: Sekel Bokförlag och Författaren
- Putnam, Robert D. 1996; *Den fungerande demokratin: medborgarandans rötter i Italien*, Stockholm: SNS
- Putnam, Robert D. 2006; *Den ensamme bowlaren: den amerikanska medborgarandans upp-lösning och förnyelse*, Stockholm: SNS förlag

- Rothstein, Bo; 2003; *Sociala fällor och tillitens problem*, Kristianstad: SNS Förlag
- Rothstein, Bo; 2011; ”Social tillit, lycka, korruption och välfärdsstat” i Holmberg, Sören; Weibull, Lennart; Oscarsson, Henrik,(red) *Lycksalighetens ö*. Göteborg: SOM-institutet
- Rumar, Lars; 1998; *Historia kring Kölen: en bok om Jämtland, Härjedalen och Tröndelagen*, Jamtli/Jämtlands läns museum
- Rydgren, Jens; 2005; *Från skattemissnöje till etnisk nationalism*, Lund: Studentlitteratur
- Sanders, Hanne; 2009; *Efter Roskildefreden 1658*. Halmstad: Makadam
- Sears, David; Citrin, Jack; Cheleden, S.;Van Laar, C. 1999: “Cultural diversity and multicultural politics: Is ethnic balkanization psychologically inevitable?” Prentice, Deborah; Miller, Dale T. (red.) *Cultural divides: Understanding and overcoming group conflict*, s.35-79. New York: Russell Sage.
- Svåsand, Lars; Wörlund, Ingemar; ”Partifremvekst og partioverlevelse: Fremskrittspartiet og Ny Demokrati” 2005. i Demker, Marie: Svåsand, Lars (red.); *Partiernas Århundrade*, Stockholm: Santerus
- Taggart, Paul; 2000; *Populism*, Buckingham: Open University Press.

8.3 Artiklar

- Barr, Robert R.; 2009; “Populists, outsiders and anti-establishment politics”, *Party Politics*, vol 15 nr.1, s.29-48
- Betz, Hans-Georg; 1999; “Contemporary Right-Wing Radicalism in Europe”, *Contemporary European History*, vol. 8 nr. 2, s. 299-316.
- Betz, Hans-Georg; Johnson, Carol; 2004; “Against the current – stemming the tide: the nostalgic ideology of the contemporary radical populist right”, *Journal of Political ideologies*, vol. 9 nr. 3, s. 311-327
- Canovan, Margret; 1982; ”Two Strategies for the study of Populism”. *Political Studies* vol. XXX s.544-552
- Canovan, Margret; 1999; “Trust the people! Populism and the two faces of democracy” *Political Studies* vol XLVII, s.2-16

Lindström, Martin; 2003, "Skånes väl", *Statsvetenskaplig Tidskrift* 2003/04, årg. 106 nr 1 s 32-54

Rydgren, Jens; 2002; "Radical Right Populism in Sweden: Still a Failure, But for How Long?" *Scandinavian Political Studies*, Vol. 25 Nr. 1, s.27-56

Taggart, Paul; 2004; "Populism and representative politics in contemporary Europe." *Journal of Political Ideologies* Vol. 9 nr. 3, s. 269-288

Van Der Brug, Wouter; Fennema, Meindert; Tillie, Jean; 2005; "Why Some Anti Immigrant Parties Fail and Others Succeed : A Two-Step Model of Aggregate Electoral Support", *Comparative Political Studies* Vol.38, s.537-573

Wallberg. Peter: 2011; "SD kallas nu socialkonservativt" Skånskan, läst 2011-11-26: <http://www.skanskan.se/article/20111126/TTINRIKES/111129789/-/sd-kallas-nu-socialkonservativt>

Zaslove, Andrej; 2004; "The dark Side of European Politics: Unmasking the radical Right", *European Integration*, Vol.26, Nr. 1, s. 61-81

8.4 Uppsatser

Hauksson, Anna; Johansson, Carina; 2011. "Varför Sverigedemokraterna?" C-uppsats, Stockholms Universitet.

Hollenbeck, Beth; 2009; "Success at last for a Radical Right-Wing Party in Sweden?" Masteruppsats, Lunds Universitet

Lund, Bjarke; Taleny, Adrian; 2009; "Regionbildningarna – i folkets tjänst?", B-uppsats, Lunds Universitet

Nizarki, Galiar; 2010, "Socialt kapital i Sverige". C-uppsats, Högskolan i Halmstad.

Palani, Naser; 2011, "Sverigedemokraterna: Från högerextremister till radikala högerpopulister". C-uppsats, Karlstads Universitet.

Sulayman, Omid; 2007; "Varför har högerpopulismen uppnått framgång i Norden?" C-uppsats, Örebro Universitet

Taleny, Adrian; 2010; "Mellan folkhemmet och föregångslandet", D-uppsats Lunds Universitet

van Leeuwen, Jan-Marius: 2005; "A theory for the explanation of the success of Radical Right Populist Parties; 'demand', 'supply' and 'mobilisation'" C-uppsats, Lunds Universitet

van Leeuwen, Jan-Marius: 2006; "Towards a Radical Right Europe?" Masteruppsats, Lunds Universitet

8.5 Övrigt material

Dahlberg, Stefan; Forsberg, Malin; Hedberg, Per; "Partiernas väljare 1956-2006". Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet.
<http://www.valforskning.pol.gu.se/Forskningsinformation/Resultat/%3A+Valforskningsprogrammet/> 19 december 2011

Ekström von Essen, Ulla; 2006, "Sverigedemokraterna i de svenska kommunerna 2002–2006". Stockholm: Integrationsverket.

Lödén, Hans; 2005. "Jag är på pappret svensk, men...". Forskningsrapport, Karlstad University Studies 2005:36, Karlstad: Karlstad Universitet.

9 Övriga Tabeller och Kartor

9.1.1 Översikt

- Tabell 1 – Utvalda kommuner med störst SD stöd
Tabell 2 – Utvalda kommuner med lägst SD stöd
Tabell A – SD Riksdagsvalet 2010 efter valkretsar (VM)
Tabell B – Resultat för SD i Riksdagsvalet 2010
Tabell C – Förändring i andel lågutbildade i befolkningen 1985-2010 (KOLADA)
Tabell D – Förändring i arbetsintensiva anställningar 2001-2009 (SCB)
Tabell E – Förändring i BRP per Capita mellan 1993-2008 i jämförelse med BNP (SCB)
Tabell F – Kommunal kassalikviditet (0 = Balans mellan skulder och tillgångar) (KOLADA)
Tabell G – Andel arbetslösa (SCB)
Tabell H – Andel av befolkningen född utomlands (SCB)
Tabell I – Andel som anser att ”Vi har för många invandrare i Sverige” (SOM)
Tabell J – Andel som uppger lågt eller mycket lågt förtroende för politiker (SOM)
Tabell K – Andel som är emot EU medlemskap för Sverige (SOM)
Tabell L – Andel som anser att det är ett bra eller mycket bra förslag att ”ta emot färre flyktingar” (SOM)
Tabell M – Andel som anser att ”Det i allmänhet går att lita på människor” (SOM)
Tabell N – Förtroendeindex för förtroende till allmänna institutioner (1-högst, 5-lägst) (SOM)
Tabell O – Andel som uppger medlemskap i förening (SOM)
Tabell Q – Storleken på småborgerligheten i befolkningen (SCB)
Tabell R – Andel Jord-/Skogsbrukare och Fiskare i befolkningen (SCB)
Tabell S – Förändring i valresultatet mellan 2006-2010 för Socialdemokraterna (VM)
Tabell T – Andel som anger sig särskilt måna om sin regionala identitet (SOM)
- Karta 1 – SD i Riksdagsvalet 2010 efter kommuner
Karta 2 – NyD i Riksdagsvalet 1991 efter kommuner
Karta 3 – Balans mellan valresultaten för SD 2010 och NyD 1991

Valkretsar	Valresultat SD
Skåne läns norra och östra	11,2
Skåne läns västra	10
Blekinge län	9,8
Skåne läns södra	8,7
Malmö Kommun	7,8
Gävleborgs län	7,1
Dalarnas län	6,9

Västra Götalands södra	6,8
Södermanlands län	6,6
Jönköpings län	6,4
Kronobergs län	6,3
Västmanlands län	6,2
Örebro län	6,1
Västra Götalands norra	6
Västra Götalands östra	5,7
Kalmar län	5,7
Västra Götalands västra	5,5
Östergötlands län	5,3
Hallands län	5,3
Värmlands län	4,8
Göteborgs kommun	4,8
Uppsala län	4,6
Västernorrlands län	4,5
Stockholms län	4,1
Norrbottnens län	3,8
Jämtlands län	3,8
Stockholms kommun	3,1
Gotlands län	3,1
Västerbottens län	2,7

		Tabell B – Resultat för SD i Riksdagsvalet 2010
Kommuner	Län	
Sjöbo	Skåne	15,8%
Bromölla	Skåne	15,4%
Bjuv	Skåne	14,8%
Hörby	Skåne	13,9%
Östra Göinge	Skåne	13,7%
Trelleborg	Skåne	13,7%
Skurup	Skåne	13,5%
Tomelilla	Skåne	13,3%
Svedala	Skåne	13,3%
Svalöv	Skåne	13,1%
Sölvesborg	Blekinge	12,2%
Ronneby	Blekinge	10,9%
Lilla Edet	Västra Götaland	10,0%
Ljusnarsberg	Örebro	9,6%
Borlänge	Dalarna	9,2%
Sävsjö	Jönköping	9,2%
Markaryd	Kronoberg	9,2%

Lindesberg	Örebro	9,2%
Orsa	Dalarna	9,0%
Uppvidinge	Kronoberg	9,0%
Laholm	Halland	8,7%
Färgelanda	Västra Götaland	8,5%
Nordanstig	Gävleborg	8,4%
Bollnäs	Gävleborg	8,4%
Hedemora	Dalarna	8,2%
Kalmar	Kalmar	5,4%
Halmstad	Halland	5,2%
Växjö	Kronoberg	5,1%
Lund	Skåne	4,9%
Varberg	Halland	4,7%
Åre	Jämtland	3,1%
Gotland	Gotland	3,1%
Sollentuna	Stockholm	3,1%
Stockholm	Stockholm	3,1%
Kramfors	Västernorrland	3,0%
Örnsköldsvik	Västernorrland	3,0%
Skellefteå	Västerbotten	2,9%
Dorotea	Västerbotten	2,8%
Nacka	Stockholm	2,7%
Vännäs	Västerbotten	2,6%
Malå	Västerbotten	2,6%
Lidingö	Stockholm	2,6%
Vaxholm	Stockholm	2,6%
Piteå	Norrbottn	2,4%
Bjurholm	Västerbotten	2,4%
Robertsfors	Västerbotten	2,3%
Norsjö	Västerbotten	2,3%
Umeå	Västerbotten	2,3%
Täby	Stockholm	2,3%
Danderyd	Stockholm	1,6%
	Riket	5,70%

Tabell C – Förändring i andel lågutbildade i befolkningen 1985-2010 (KOLADA)		
Kommuner	Län	
Danderyd	Stockholm	-10,6%
Täby	Stockholm	-12,2%
Lidingö	Stockholm	-12,8%
Sollentuna	Stockholm	-13,9%
Nacka	Stockholm	-16,8%
Stockholm	Stockholm	-17,1%
Lund	Skåne	-17,8%

Vaxholm	Stockholm	-19,0%
Umeå	Västerbotten	-20,6%
Växjö	Kronoberg	-22,5%
Svedala	Skåne	-23,8%
Hedemora	Dalarna	-24,2%
Halmstad	Halland	-25,0%
Bjuv	Skåne	-25,2%
Piteå	Norrbottn	-25,3%
Vännäs	Västerbotten	-25,4%
Kalmar	Kalmar	-25,5%
Borlänge	Dalarna	-25,8%
Lindesberg	Örebro	-26,7%
Gotland	Gotland	-26,8%
Svalöv	Skåne	-26,9%
Hörby	Skåne	-27,0%
Lilla Edet	Västra Götaland	-27,2%
Bollnäs	Gävleborg	-27,3%
Östra Göinge	Skåne	-27,5%
Trelleborg	Skåne	-27,5%
Skellefteå	Västerbotten	-27,6%
Markaryd	Kronoberg	-27,7%
Skurup	Skåne Västra	-27,7%
Färgelanda	Götaland	-28,0%
Sjöbo	Skåne	-28,4%
Ronneby	Blekinge	-28,6%
Varberg	Halland	-28,8%
Bromölla	Skåne	-28,9%
Orsa	Dalarna	-29,2%
Sölvesborg	Blekinge	-29,7%
Örnsköldsvik	Västernorrland	-30,1%
Laholm	Halland	-30,3%
Sävsjö	Jönköping	-30,5%
Robertsfors	Västerbotten	-31,3%
Kramfors	Västernorrland	-31,5%
Uppvidinge	Kronoberg	-31,7%
Ljusnarsberg	Örebro	-31,7%
Tomelilla	Skåne	-32,2%
Malå	Västerbotten	-32,3%
Nordanstig	Gävleborg	-32,5%
Åre	Jämtland	-32,7%
Norsjö	Västerbotten	-33,4%
Bjurholm	Västerbotten	-34,6%
Dorotea	Västerbotten	-34,8%
	Samband r-	-0,286848114

koefficient

Kommuner	Län	Tabell D – Förändring i arbetsintensiva anställningar 2001-2009 (SCB)
Sölvesborg	Blekinge	6,3%
Sävsjö	Jönköping	3,5%
Nordanstig	Gävleborg	3,1%
Markaryd	Kronoberg	2,8%
Uppvidinge	Kronoberg	1,6%
Danderyd	Stockholm	1,5%
Nacka	Stockholm	1,4%
Piteå	Norrbottn	1,0%
Sollentuna	Stockholm	0,9%
Bollnäs	Gävleborg	0,7%
Varberg	Halland	0,4%
Svalöv	Skåne	0,4%
Vännäs	Västerbotten	0,3%
Lindesberg	Örebro	0,1%
Hedemora	Dalarna	0,0%
Lidingö	Stockholm	0,0%
Tomelilla	Skåne	-0,1%
Lilla Edet	Västra Götaland	-0,2%
Vaxholm	Stockholm	-0,2%
Skurup	Skåne	-0,2%
Växjö	Kronoberg	-0,3%
Lund	Skåne	-0,3%
Norsjö	Västerbotten	-0,4%
Ljusnarsberg	Örebro	-0,5%
Stockholm	Stockholm	-0,5%
Svedala	Skåne	-0,6%
Halmstad	Halland	-0,7%
Umeå	Västerbotten	-0,8%
Ronneby	Blekinge	-0,9%
Skellefteå	Västerbotten	-0,9%
Täby	Stockholm	-1,1%
Sjöbo	Skåne	-1,3%
Örnsköldsvik	Västernorrland	-1,3%
Laholm	Halland	-1,6%
Kramfors	Västernorrland	-1,6%
Kalmar	Kalmar	-1,8%
Borlänge	Dalarna	-2,0%
Åre	Jämtland	-2,3%
Dorotea	Västerbotten	-2,8%
Gotland	Gotland	-2,9%

Malå	Västerbotten	-2,9%
Orsa	Dalarna	-4,1%
Robertsfors	Västerbotten	-4,4%
Trelleborg	Skåne	-4,4%
Bjurholm	Västerbotten	-4,8%
Bjuv	Skåne	-4,9%
Hörby	Skåne	-5,5%
Bromölla	Skåne	-5,6%
Östra Göinge	Skåne	-8,4%
Färgelanda	Västra Götaland	-8,8%
	Samband r-koefficient	-0,15334726

Tabell E – Förändring i BRP per Capita mellan 1993-2008 i jämförelse med BNP (SCB)		
Kommuner	Län	
Piteå	Norrbottnen	25,6%
Sävsjö	Jönköping	6,8%
Lilla Edet	Västra Götaland	5,1%
Färgelanda	Västra Götaland	5,1%
Lindesberg	Örebro	4,3%
Ljusnarsberg	Örebro	4,3%
Markaryd	Kronoberg	3,5%
Uppvidinge	Kronoberg	3,5%
Växjö	Kronoberg	3,5%
Hedemora	Dalarna	3,0%
Borlänge	Dalarna	3,0%
Orsa	Dalarna	3,0%
Kalmar	Kalmar	1,6%
Vännäs	Västerbotten	-2,0%
Norsjö	Västerbotten	-2,0%
Umeå	Västerbotten	-2,0%
Skellefteå	Västerbotten	-2,0%
Dorotea	Västerbotten	-2,0%
Malå	Västerbotten	-2,0%
Robertsfors	Västerbotten	-2,0%
Bjurholm	Västerbotten	-2,0%
Örnsköldsvik	Västernorrland	-4,0%
Kramfors	Västernorrland	-4,0%
Danderyd	Stockholm	-4,7%
Nacka	Stockholm	-4,7%
Sollentuna	Stockholm	-4,7%
Lidingö	Stockholm	-4,7%
Vaxholm	Stockholm	-4,7%
Stockholm	Stockholm	-4,7%
Täby	Stockholm	-4,7%

Nordanstig	Gävleborg	-5,4%
Bollnäs	Gävleborg	-5,4%
Varberg	Halland	-6,6%
Halmstad	Halland	-6,6%
Laholm	Halland	-6,6%
Åre	Jämtland	-7,6%
Svalöv	Skåne	-9,1%
Tomelilla	Skåne	-9,1%
Skurup	Skåne	-9,1%
Lund	Skåne	-9,1%
Svedala	Skåne	-9,1%
Sjöbo	Skåne	-9,1%
Trelleborg	Skåne	-9,1%
Bjuv	Skåne	-9,1%
Hörby	Skåne	-9,1%
Bromölla	Skåne	-9,1%
Östra Göinge	Skåne	-9,1%
Gotland	Gotland	-14,4%
Sölvesborg	Blekinge	-16,1%
Ronneby	Blekinge	-16,1%
	Samband r- koefficient	-0,287118313

Tabell F – Kommunal kassalikviditet (0 = Balans mellan skulder och tillgångar) (KOLADA)		
Kommuner	Län	
Markaryd	Kronoberg	165,0
Norsjö	Västerbotten	117,5
Uppvidinge	Kronoberg	101,4
Täby	Stockholm	86,4
Dorotea	Västerbotten	60,6
Piteå	Norrbottn	48,1
Stockholm	Stockholm	40,5
Hedemora	Dalarna	38,3
Laholm	Halland	32,7
Varberg	Halland	29,0
Vännäs	Västerbotten	23,8
Nordanstig	Gävleborg	22,5
Malå	Västerbotten	22,3
Danderyd	Stockholm	20,4
Skellefteå	Västerbotten	19,8
Lilla Edet	Västra Götaland	16,6
Bromölla	Skåne	16,5
Tomelilla	Skåne	8,3
Skurup	Skåne	5,2
Sollentuna	Stockholm	1,3

Örnsköldsvik	Västernorrland	-5,0
Åre	Jämtland	-6,6
Sjöbo	Skåne	-8,5
Robertsfors	Västerbotten	-9,8
Orsa	Dalarna	-9,9
Sölvesborg	Blekinge	-11,6
Borlänge	Dalarna	-11,7
Östra Göinge	Skåne	-15,0
Lindesberg	Örebro	-15,4
Växjö	Kronoberg	-15,8
Svedala	Skåne	-17,4
Ljusnarsberg	Örebro	-19,8
Kramfors	Västernorrland	-23,7
Kalmar	Kalmar	-33,6
Svalöv	Skåne	-40,1
Bollnäs	Gävleborg	-44,2
Trelleborg	Skåne	-44,8
Sävsjö	Jönköping	-45,1
Bjurholm	Västerbotten	-46,7
Vaxholm	Stockholm	-47,4
Lidingö	Stockholm	-47,6
Hörby	Skåne	-47,6
Gotland	Gotland	-48,9
Färgelanda	Västra Götaland	-50,5
Halmstad	Halland	-50,5
Lund	Skåne	-52,6
Ronneby	Blekinge	-55,3
Nacka	Stockholm	-59,2
Bjuv	Skåne	-59,3
Umeå	Västerbotten	-60,5
	Samband r- koefficient	-0,138123005

Tabell H – Andel av befolkningen född utomlands (SCB)		
Kommuner	Län	
Stockholm	Stockholm	27,3%
Sollentuna	Stockholm	26,4%
Bjuv	Skåne	24,1%
Nacka	Stockholm	22,1%
Lund	Skåne	21,7%
Växjö	Kronoberg	19,1%
Markaryd	Kronoberg	19,1%
Halmstad	Halland	18,4%
Täby	Stockholm	18,3%

Lidingö	Stockholm	18,1%
Trelleborg	Skåne	18,0%
Danderyd	Stockholm	17,6%
Uppvidinge	Kronoberg	17,5%
Borlänge	Dalarna	16,1%
Lilla Edet	Västra Götaland	15,2%
Svalöv	Skåne	14,8%
Ronneby	Blekinge	13,8%
Sävsjö	Jönköping	13,7%
Skurup	Skåne	13,2%
Sölvesborg	Blekinge	12,7%
Lindesberg	Örebro	12,6%
Ljusnarsberg	Örebro	12,6%
Hörby	Skåne	12,6%
Bromölla	Skåne	12,5%
Umeå	Västerbotten	12,4%
Laholm	Halland	11,9%
Kalmar	Kalmar	11,9%
Vaxholm	Stockholm	11,3%
Tomelilla	Skåne	11,2%
Varberg	Halland	11,1%
Svedala	Skåne	11,0%
Östra Göinge	Skåne	10,4%
Färgelanda	Västra Götaland	10,1%
Sjöbo	Skåne	10,1%
Hedemora	Dalarna	9,6%
Bjurholm	Västerbotten	9,4%
Kramfors	Västernorrland	8,5%
Orsa	Dalarna	8,3%
Dorotea	Västerbotten	8,3%
Bollnäs	Gävleborg	7,8%
Örnsköldsvik	Västernorrland	7,4%
Åre	Jämtland	7,2%
Skellefteå	Västerbotten	7,0%
Nordanstig	Gävleborg	7,0%
Malå	Västerbotten	7,0%
Robertsfors	Västerbotten	6,6%
Norsjö	Västerbotten	6,5%
Vännäs	Västerbotten	5,8%
Gotland	Gotland	5,5%
Piteå	Norrbottn	5,3%
	Samband r- koefficient	0,102850356

		Tabell J – Andel som uppger lågt eller mycket lågt förtroende för politiker (SOM)
Kommuner	Län	
Ronneby	Blekinge	69,6%
Sölvesborg	Blekinge	69,6%
Åre	Jämtland	69,6%
Piteå	Norrbottnen	69,4%
Kalmar	Kalmar	66,7%
Lilla Edet	Västra Götaland	66,3%
Färgelanda	Västra Götaland	66,3%
Kramfors	Västernorrland	65,9%
Örnsköldsvik	Västernorrland	65,9%
Borlänge	Dalarna	65,5%
Hedemora	Dalarna	65,5%
Orsa	Dalarna	65,5%
Halmstad	Halland	64,0%
Laholm	Halland	64,0%
Varberg	Halland	64,0%
Bjuv	Skåne	61,4%
Lund	Skåne	61,4%
Trelleborg	Skåne	61,4%
Svalöv	Skåne	61,4%
Skurup	Skåne	61,4%
Hörby	Skåne	61,4%
Bromölla	Skåne	61,4%
Tomelilla	Skåne	61,4%
Svedala	Skåne	61,4%
Östra Göinge	Skåne	61,4%
Sjöbo	Skåne	61,4%
Bollnäs	Gävleborg	59,6%
Nordanstig	Gävleborg	59,6%
Umeå	Västerbotten	59,1%
Bjurholm	Västerbotten	59,1%
Dorotea	Västerbotten	59,1%
Skellefteå	Västerbotten	59,1%
Malå	Västerbotten	59,1%
Robertsfors	Västerbotten	59,1%
Norsjö	Västerbotten	59,1%
Vännäs	Västerbotten	59,1%
Sävsjö	Jönköping	58,0%
Växjö	Kronoberg	56,3%
Markaryd	Kronoberg	56,3%
Uppvidinge	Kronoberg	56,3%
Gotland	Gotland	54,5%
Lindesberg	Örebro	47,6%

Ljusnarsberg	Örebro	47,6%
Stockholm	Stockholm	46,7%
Sollentuna	Stockholm	46,7%
Nacka	Stockholm	46,7%
Täby	Stockholm	46,7%
Lidingö	Stockholm	46,7%
Danderyd	Stockholm	46,7%
Vaxholm	Stockholm	46,7%
	Samband r-koefficient	0,320846038

Kommuner	Län	Tabell K – Andel som är emot EU medlemskap för Sverige (SOM)
Åre	Jämtland	52,2%
Piteå	Norrbottn	44,9%
Kalmar	Kalmar	41,0%
Borlänge	Dalarna	37,9%
Hedemora	Dalarna	37,9%
Orsa	Dalarna	37,9%
Kramfors	Västernorrland	36,4%
Örnsköldsvik	Västernorrland	36,4%
Bollnäs	Gävleborg	35,1%
Nordanstig	Gävleborg	35,1%
Växjö	Kronoberg	34,4%
Markaryd	Kronoberg	34,4%
Uppvidinge	Kronoberg	34,4%
Umeå	Västerbotten	34,1%
Bjurholm	Västerbotten	34,1%
Dorotea	Västerbotten	34,1%
Skellefteå	Västerbotten	34,1%
Malå	Västerbotten	34,1%
Robertsfors	Västerbotten	34,1%
Norsjö	Västerbotten	34,1%
Vännäs	Västerbotten	34,1%
Sävsjö	Jönköping	29,0%
Gotland	Gotland	27,3%
Lindesberg	Örebro	26,2%
Ljusnarsberg	Örebro	26,2%
Ronneby	Blekinge	26,1%
Sölvesborg	Blekinge	26,1%
Stockholm	Stockholm	20,6%
Sollentuna	Stockholm	20,6%
Nacka	Stockholm	20,6%

Täby	Stockholm	20,6%
Lidingö	Stockholm	20,6%
Danderyd	Stockholm	20,6%
Vaxholm	Stockholm	20,6%
Halmstad	Halland	20,4%
Laholm	Halland	20,4%
Varberg	Halland	20,4%
Bjuv	Skåne	19,6%
Lund	Skåne	19,6%
Trelleborg	Skåne	19,6%
Svalöv	Skåne	19,6%
Skurup	Skåne	19,6%
Hörby	Skåne	19,6%
Bromölla	Skåne	19,6%
Tomelilla	Skåne	19,6%
Svedala	Skåne	19,6%
Östra Göinge	Skåne	19,6%
Sjöbo	Skåne	19,6%
Lilla Edet	Västra Götaland	18,6%
Färgelanda	Västra Götaland	18,6%
	Samband r-koefficient	-0,415875301

		Tabell L – Andel som anser att det är ett bra eller mycket bra förslag att ”ta emot färre flyktingar” (SOM)
Kommuner	Län	
Ronneby	Blekinge	62,7%
Sölvesborg	Blekinge	62,7%
Bjuv	Skåne	51,3%
Lund	Skåne	51,3%
Trelleborg	Skåne	51,3%
Svalöv	Skåne	51,3%
Skurup	Skåne	51,3%
Hörby	Skåne	51,3%
Bromölla	Skåne	51,3%
Tomelilla	Skåne	51,3%
Svedala	Skåne	51,3%
Östra Göinge	Skåne	51,3%
Sjöbo	Skåne	51,3%
Kalmar	Kalmar	51,1%
Halmstad	Halland	47,7%
Laholm	Halland	47,7%
Varberg	Halland	47,7%
Piteå	Norrbottnen	46,8%
Gotland	Gotland	46,2%

Växjö	Kronoberg	45,5%
Markaryd	Kronoberg	45,5%
Uppvidinge	Kronoberg	45,5%
Borlänge	Dalarna	45,3%
Hedemora	Dalarna	45,3%
Orsa	Dalarna	45,3%
Lilla Edet	Västra Götaland	44,2%
Färgelanda	Västra Götaland	44,2%
Bollnäs	Gävleborg	43,8%
Nordanstig	Gävleborg	43,8%
Sävsjö	Jönköping	43,7%
Lindesberg	Örebro	43,7%
Ljusnarsberg	Örebro	43,7%
Stockholm	Stockholm	40,2%
Sollentuna	Stockholm	40,2%
Nacka	Stockholm	40,2%
Täby	Stockholm	40,2%
Lidingö	Stockholm	40,2%
Danderyd	Stockholm	40,2%
Vaxholm	Stockholm	40,2%
Åre	Jämtland	39,7%
Kramfors	Västernorrland	35,7%
Örnsköldsvik	Västernorrland	35,7%
Umeå	Västerbotten	28,9%
Bjurholm	Västerbotten	28,9%
Dorotea	Västerbotten	28,9%
Skellefteå	Västerbotten	28,9%
Malå	Västerbotten	28,9%
Robertsfors	Västerbotten	28,9%
Norsjö	Västerbotten	28,9%
Vännäs	Västerbotten	28,9%
	Samband r- koefficient	0,739665901

Tabell N – Förtroendeindex för förtroende till allmänna institutioner (1-högst, 5-lägst) (SOM)

Kommuner	Län	
Kalmar	Kalmar	2,905
Lindesberg	Örebro	2,810
Ljusnarsberg	Örebro	2,810
Växjö	Kronoberg	2,803
Markaryd	Kronoberg	2,803
Uppvidinge	Kronoberg	2,803

Ronneby	Blekinge	2,796
Sölvesborg	Blekinge	2,796
Åre	Jämtland	2,787
Bjuv	Skåne	2,772
Lund	Skåne	2,772
Trelleborg	Skåne	2,772
Svalöv	Skåne	2,772
Skurup	Skåne	2,772
Hörby	Skåne	2,772
Bromölla	Skåne	2,772
Tomelilla	Skåne	2,772
Svedala	Skåne	2,772
Östra Göinge	Skåne	2,772
Sjöbo	Skåne	2,772
Halmstad	Halland	2,758
Laholm	Halland	2,758
Varberg	Halland	2,758
Lilla Edet	Västra Götaland	2,743
Färgelanda	Västra Götaland	2,743
Borlänge	Dalarna	2,739
Hedemora	Dalarna	2,739
Orsa	Dalarna	2,739
Kramfors	Västernorrland	2,730
Örnsköldsvik	Västernorrland	2,730
Bollnäs	Gävleborg	2,723
Nordanstig	Gävleborg	2,723
Sävsjö	Jönköping	2,710
Piteå	Norrbottnen	2,701
Stockholm	Stockholm	2,693
Sollentuna	Stockholm	2,693
Nacka	Stockholm	2,693
Täby	Stockholm	2,693
Lidingö	Stockholm	2,693
Danderyd	Stockholm	2,693
Vaxholm	Stockholm	2,693
Gotland	Gotland	2,682
Umeå	Västerbotten	2,638
Bjurholm	Västerbotten	2,638
Dorotea	Västerbotten	2,638
Skellefteå	Västerbotten	2,638
Malå	Västerbotten	2,638
Robertsfors	Västerbotten	2,638
Norsjö	Västerbotten	2,638
Vännäs	Västerbotten	2,638
	Samband r- koefficient	

0,621005167

Kommuner	Län	Tabell O –Andel som uppger medlemskap i förening) (SOM)
Åre	Jämtland	86,1%
Bollnäs	Gävleborg	81,4%
Nordanstig	Gävleborg	81,4%
Umeå	Västerbotten	81,4%
Bjurholm	Västerbotten	81,4%
Dorotea	Västerbotten	81,4%
Skellefteå	Västerbotten	81,4%
Malå	Västerbotten	81,4%
Robertsfors	Västerbotten	81,4%
Norsjö	Västerbotten	81,4%
Vännäs	Västerbotten	81,4%
Lindesberg	Örebro	81,3%
Ljusnarsberg	Örebro	81,3%
Borlänge	Dalarna	80,7%
Hedemora	Dalarna	80,7%
Orsa	Dalarna	80,7%
Piteå	Norrbottnen	80,6%
Växjö	Kronoberg	79,8%
Markaryd	Kronoberg	79,8%
Uppvidinge	Kronoberg	79,8%
Ronneby	Blekinge	78,5%
Sölvesborg	Blekinge	78,5%
Lilla Edet	Västra Götaland	78,4%
Färgelanda	Västra Götaland	78,4%
Sävsjö	Jönköping	78,2%
Kramfors	Västernorrland	76,3%
Örnsköldsvik	Västernorrland	76,3%
Stockholm	Stockholm	76,2%
Sollentuna	Stockholm	76,2%
Nacka	Stockholm	76,2%
Täby	Stockholm	76,2%
Lidingö	Stockholm	76,2%
Danderyd	Stockholm	76,2%
Vaxholm	Stockholm	76,2%
Halmstad	Halland	75,0%
Laholm	Halland	75,0%
Varberg	Halland	75,0%
Bjuv	Skåne	74,4%
Lund	Skåne	74,4%
Trelleborg	Skåne	74,4%
Svalöv	Skåne	74,4%
Skurup	Skåne	74,4%

Hörby	Skåne	74,4%
Bromölla	Skåne	74,4%
Tomelilla	Skåne	74,4%
Svedala	Skåne	74,4%
Östra Göinge	Skåne	74,4%
Sjöbo	Skåne	74,4%
Gotland	Gotland	73,1%
Kalmar	Kalmar	72,4%
	Samband r- koefficient	-0,35653208

		Tabell Q – Storleken på småborgerligheten i befolkningen (SCB)
Kommuner	Län	
Sjöbo	Skåne	19,9%
Bjurholm	Västerbotten	19,4%
Laholm	Halland	18,1%
Tomelilla	Skåne	18,0%
Hörby	Skåne	17,8%
Åre	Jämtland	17,0%
Gotland	Gotland	16,7%
Robertsfors	Västerbotten	16,7%
Svalöv	Skåne	16,5%
Skurup	Skåne	16,0%
Färgelanda	Västra Götaland	15,4%
Orsa	Dalarna	14,8%
Vaxholm	Stockholm	14,8%
Nordanstig	Gävleborg	14,3%
Danderyd	Stockholm	14,2%
Sölvesborg	Blekinge	14,1%
Lidingö	Stockholm	13,8%
Uppvidinge	Kronoberg	13,5%
Markaryd	Kronoberg	12,4%
Nacka	Stockholm	12,3%
Bollnäs	Gävleborg	12,3%
Varberg	Halland	12,0%
Dorotea	Västerbotten	11,9%
Kramfors	Västernorrland	11,9%
Östra Göinge	Skåne	11,9%
Trelleborg	Skåne	11,8%
Sävsjö	Jönköping	11,7%
Vännäs	Västerbotten	11,6%
Hedemora	Dalarna	11,3%

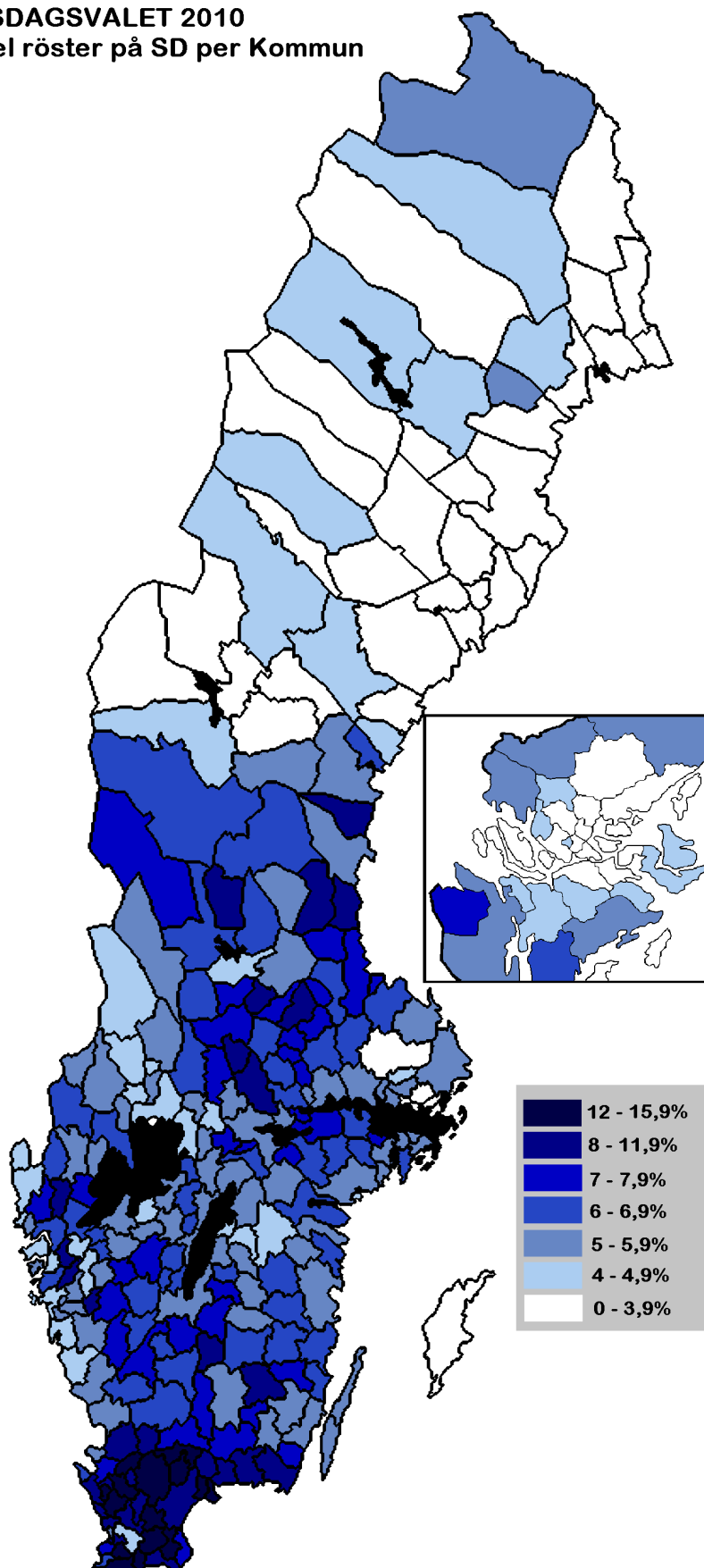
Ljusnarsberg	Örebro	11,2%
Täby	Stockholm	11,2%
Lindesberg	Örebro	11,1%
Svedala	Skåne	10,8%
Lilla Edet	Västra Götaland	10,4%
Bjuv	Skåne	10,2%
Norsjö	Västerbotten	10,1%
Stockholm	Stockholm	10,0%
Halmstad	Halland	9,7%
Malå	Västerbotten	9,6%
Ronneby	Blekinge	9,5%
Sollentuna	Stockholm	9,5%
Kalmar	Kalmar	8,7%
Bromölla	Skåne	8,7%
Piteå	Norrbottn	8,5%
Örnsköldsvik	Västernorrland	8,2%
Växjö	Kronoberg	8,1%
Lund	Skåne	8,1%
Skellefteå	Västerbotten	8,0%
Borlänge	Dalarna	7,2%
Umeå	Västerbotten	6,2%
	Samband r-koefficient	0,228611107

Tabell T – Andel som anger sig särskilt måna om sin regionala identitet (SOM)		
Kommuner	Län	
Åre	Jämtland	60,3%
Gotland	Gotland	57,4%
Kramfors	Västernorrland	57,0%
Örnsköldsvik	Västernorrland	57,0%
Kalmar	Kalmar	56,0%
Laholm	Halland	55,0%
Varberg	Halland	55,0%
Halmstad	Halland	55,0%
Piteå	Norrbottn	54,8%
Sölvesborg	Blekinge	54,0%
Ronneby	Blekinge	54,0%
Nordanstig	Gävleborg	53,9%
Bollnäs	Gävleborg	53,9%
Orsa	Dalarna	53,1%
Hedemora	Dalarna	53,1%
Borlänge	Dalarna	53,1%
Robertsfors	Västerbotten	52,7%

Bjurholm	Västerbotten	52,7%
Vännäs	Västerbotten	52,7%
Norsjö	Västerbotten	52,7%
Skellefteå	Västerbotten	52,7%
Umeå	Västerbotten	52,7%
Malå	Västerbotten	52,7%
Dorotea	Västerbotten	52,7%
Färgelanda	Västra Götaland	52,6%
Lilla Edet	Västra Götaland	52,6%
Sävsjö	Jönköping	51,6%
Sjöbo	Skåne	51,3%
Svalöv	Skåne	51,3%
Skurup	Skåne	51,3%
Tomelilla	Skåne	51,3%
Hörby	Skåne	51,3%
Bjuv	Skåne	51,3%
Östra Göinge	Skåne	51,3%
Trelleborg	Skåne	51,3%
Svedala	Skåne	51,3%
Bromölla	Skåne	51,3%
Lund	Skåne	51,3%
Lidingö	Stockholm	50,7%
Nacka	Stockholm	50,7%
Täby	Stockholm	50,7%
Vaxholm	Stockholm	50,7%
Sollentuna	Stockholm	50,7%
Danderyd	Stockholm	50,7%
Stockholm	Stockholm	50,7%
Uppvidinge	Kronoberg	49,5%
Markaryd	Kronoberg	49,5%
Växjö	Kronoberg	49,5%
Ljusnarsberg	Örebro	47,3%
Lindesberg	Örebro	47,3%
	Samband r-koefficient	-0,27929152

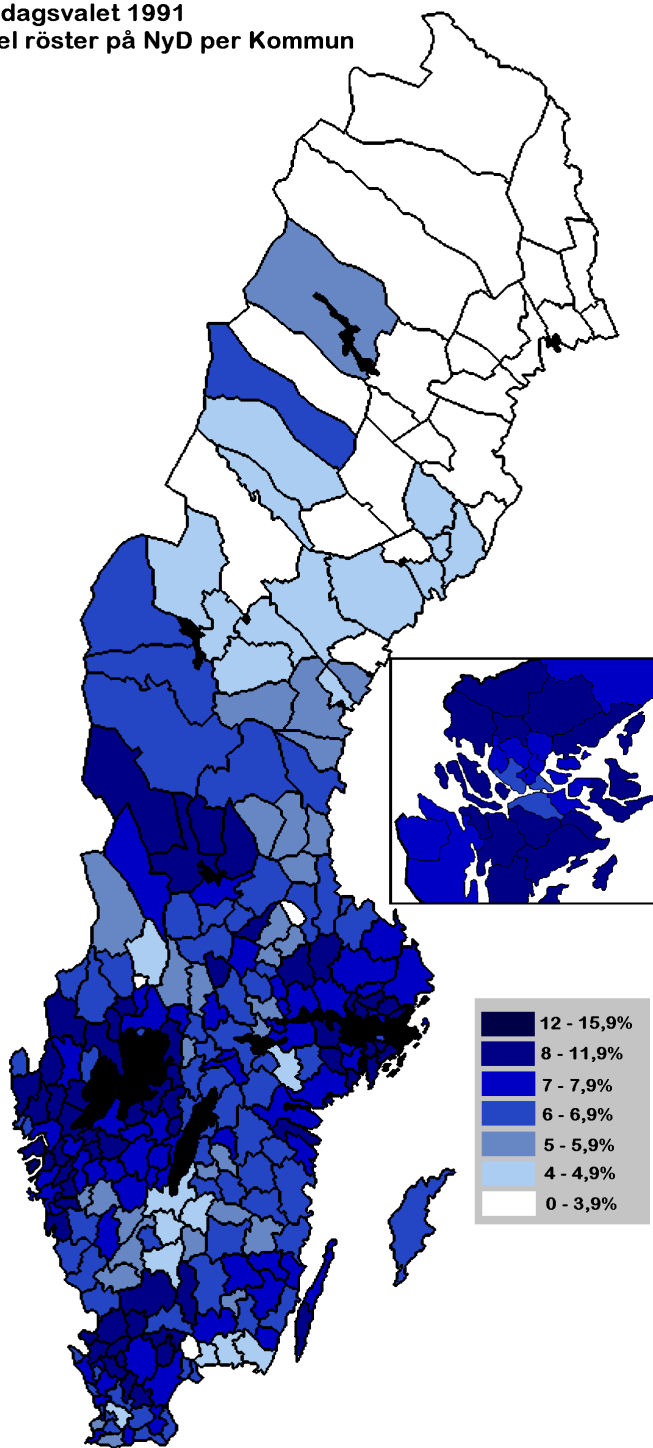
Karta 1

RIKSDAGSVALET 2010 Andel röster på SD per Kommun

Karta 2

Riksdagsvalet 1991
Andel röster på NyD per Kommun

Karta 3

Riksdagsvalet 1991 & 2010
Balansvärde av andel röster för
NyD 1991 & SD 2010
per Kommun

